

Jesús Tté Buaë Kit Lucas tö Lucas

Wëm tö yëkkuö i' kit e' wák kiè Lucas. Ie' tö ikit wëm eköl kiè Teófilo e' a. Welepa tö ibikeitsè tö Teófilo dör romawak eköl ena ie' dör kékëpa tajë ese. Lucas tö ie' a yëkkuö i' kit as ì o' Jesús tö ena ì wa s'wöblaḡitö e' jcherwä ie' wä yësyësë.

Yëkkuö i' kḡ Lucas tso' ikkachök tö Jesús dë'bitḡ sulitane tsatök, Israel aleripa ena pë' ulitane. Jesús kë dë'bitḡ Israel aleripa ë a. Lucas tö ichè tö Jesús kḡne' ká i' kḡ sulitane kimoie. Nies Lucas kḡ ikiane tö s'wä ijcherwä tö Jesús dë'bitḡ iYë kkachök se' a.

Ì tso' kitule Colosenses 4.14 ena Filemón 24 ena 2 Timoteo 4.11, e' wa se' wä ijcher tö Lucas bak Pablo wapiöuk. Welepa tö ibikeitsè tö ie' kë dör Israel aleri. Ie' bak kanëblök s'kapeyökwakie. Nies welepa tö ibikeitsè tö ie' tö yëkkuö i' kit ká kiè Roma eḡ Jesús kḡne' e' kḡ duas de dabom teryök (60) ena dabom kuryök kḡ sulitu (79) e' shḡ ulat.

Ttè tsá kitule

¹⁻³ A kékëpa tajë Teófilo, ì o' Jesús tö sa' shḡa mik ibak ká i' kḡ etä, e' paka' sa' a wépa itsá su'bitḡ dō ibata ekkë e'pa tö. Ie'pa dör Jesús ttè buaë e' kanéukwakpa. Tajë sa' malepa imaḡ' shtë yëkkuö kḡ, erë kë idë'ttsa wës ikiane shtë es. E' kuëkḡ ye' tö iwà chakéwä bua'iewä itsá dō ibataë. Es ye' isué tö buaë idir shtëmi be' a yëkkuö i' kḡ seraḡ wës ibak es ⁴as be' éna iar tö ttè wa be' wöblane, e' dör moki.

Juan S'wöskuökwak kurke e' biyö yëne

⁵ Mik Herodes bak judiowak blúie etá sacerdote tso' eköl kiè Zacarías. Judiowak sacerdotepa ñi dapa'oule erule erule kaneblok Skéköl wé a. Zacarías dör sacerdotepa erule kiè Abías wakpa e' eköl. Ie' alaköl kiè Elisabet, e' dör ñies sacerdotepa ditséwö wes iwëm es. ⁶ Ie'pa bül serke yësyësë Skéköl wöa. Ie'pa tö Skéköl ttè me'bak dalöiëno, e' dalöieke buaë, kë kî ì sulu tté ta'. ⁷ Erë Elisabet kë döta' aläë. Ñies ie'pa bül dör këkëpalatke.

⁸ Etökicha ta mik Zacarías ena imalepa kàne iwakanéuk Skéköl wé a, ⁹ etá ie'pa iné ilè wa wes ie'pa wöblar es isuoie tö yi kàne shkökwa Skéköl wé shua íyi masmas ña'uk Skéköl a. Etá idettsa tö Zacarías kawöta shkökwa. ¹⁰ Mik ie' tso' Skéköl wé shua íyi masmas ña'uk, e' dalewa taië s'daparke u'rkî ttök S'yë ta. ¹¹ E' wösha ta Skéköl biyöchökwak eköl e' kkachéwa ie' a ka' tso' íyi masmas ña'woie Skéköl a e' ulà bua'kka. ¹² Mik ie' tö Skéköl biyöchökwak sué ta ie' tkinewa suane taië iyöki. ¹³ Etá biyöchökwak tö iché ie' a:

—A Zacarías, kë be' suanuk. Ì kié be' tö Skéköl a, e' meraëitö be' a. Be' alaköl dör Elisabet, e' döraë aläë, e' wák wëm. Ie' kiè múka a' tö Juan. ¹⁴⁻¹⁵ Ie' döraë këkëpa taië Skéköl wöa. E' kuëki e' be' ttsë'weraë buaë kaneë. Ñies ie' tö taië pë' ttsë'weraë buaë. Ie' kë ì shköshkö yepa. Kam ie' kur etá Wiköl Batse'r döraë ie' kî taië. ¹⁶ Ie' tö Israel aleripa taië, e' kerane ie'pa Kéköl yulökne. ¹⁷ Ie' döraë Skéköl yöki kewe itté pakök. Ie' tö ipakeraë Wiköl Batse'r diché taië e' wa wes Skéköl tteköl kiè Elías bak ká iaiaë es. Ie' ipakeraë as iyë er buarne ila'r kî ena

ila'r er buarne iyé ki. Ñies ipakeraëitö as wépa tö Skéköl ttè dalösewéwa, esepa e' wöbla'ù senuk yésyèsé. Es ie' tö ie'pa patteraë Skéköl datse e' panoie.

¹⁸ Etä Zacarías tö Skéköl biyöchökwak a ichaké:

—¿Ì wa be' ye' a ikkachèmi tö ttè e' dör mokì? Ye' dör kékèpalatke. Ñies ye' alaköl dewatke kékèpalatke, ta ¿wes sa' alala kökamiiä?

¹⁹ Ie' iüté:

—Ye' dör Gabriel. Ye' kanëblöke Skéköl a. Ie' ye' patké ttè buaë i' chök be' a. ²⁰ Erë be' kë wa ye' ttè klöone, e' kueki be' ttö wöblërdawä kë ttöpaia dö mik be' alà kune etä. Mik ì chéyö be' a e' kéwö de, etä be' ttörane.

²¹ E' dalewa ie'pa tso' Zacarías panuk u'rki, e'pa tö ibikeitsé, “¿Ì tö ie' wöklö'wé, e' kë dötsa bet Skéköl wé a?” ²² Mik ie' dettsa, etä ie'pa tö isué tö ie' ttö wöblënewa, kë ie' ttoia ta ulà ẽ wa ie' tö iwà kkaché ie'pa a. Etä ie'pa éna iane tö ilè suéitö kabsueie. Es ie' ate me'ie.

²³ Mik ie' kanè one Skéköl wé a, etä imiane iu a. ²⁴ E' ukuöki ta ie' alaköl Elisabet duneka. Ie' e' tkéwa iu a dö si' skel, kë dè'ttsa wérö. ²⁵ Ie' tö iché, “Ikképa Skéköl tö alà mé ye' a. Es ie' er buaë ché ye' a, ekké ye' jaène.”

Jesús kurke e' biyö yëne

²⁶ Elisabet duneka e' ki si' de teröl, etä Skéköl tö ibiyöchökwak kiè Gabriel, e' patké Nazaret, ká e' ate Galilea. ²⁷ Ee busi serke eköl kiè María. Ie' kam ser wëm ta, erë ie' ttè meule wëm eköl kiè José e' a senowa ie' ta. José dör blu' bak kiè David e' aleri

eköl. ²⁸ Etā Skëköl biyöchökwak dewa wé María tkër ee, ta ichéitö ie' a:

—¿Is be' shkëne? Skëköl er buaë ché be' a. Ie' tso'ie be' ta.

²⁹ Ttè e' tō María tkiwéwa ta ibikeitséitö, “¿Iöök ye' shkë'wé es?” ³⁰ Etā Skëköl biyöchökwak tō iché ie' a:

—A María, Skëköl er buaë ché be' a, e' kuëki kë be' suanuk. ³¹ Be' durkaraë, be' alà kurdaë wák dör wëm, ikië múkabö Jesús. ³² Ie' dōraë kékë tajë, dalö tajë. Ie' kirdaë Skëköl dör íyi ulitane tsata, e' Alà. Skëköl tō ie' meraka blu'ie wës iyë bak kiè David es ³³ as Jacob aleripa wëttsùitö blu'ie këkraë kë erta'wa.

³⁴ Etā María tō ichaké Skëköl biyöchökwak a:

—Kam ye' ser wëm ta, etā ¿wës ì ché be', e' wà tkömi ye' ta?

³⁵ Skëköl biyöchökwak iiüté:

—Wiköl Batse'r dōraë be' ki, Skëköl dör íyi ulitane tsata e' diché ardaë be' ki. E' kuëki be' alà kurdaë, e' serdaë Skëköl ë a. Ie' kirdaë Skëköl Alà. ³⁶ Nies be' yami kiè Elisabet kékëpalatke cheke tō kë idöta' alàë, e' alà kurdaë. Si' i' wa ta ie' ki ide si' teröl. ³⁷ Ì kos or Skëköl a, kë ì ku' darërë ie' a wè.

³⁸ Etā María tō iché:

—Ye' dör Skëköl kanè méso, as ie' tō iù ye' ta wës be' iché es.

Etā Skëköl biyöchökwak mía.

María mía Elisabet pakök

³⁹ E' ukuöki ta María dali ié ta imía bet Elisabet pakök. Elisabet serke Judea kã dör kabataie ee.

⁴⁰ Mik ie' dewa Zacarías u a, etā ie' tō Elisabet shkë'wé. ⁴¹ Mik e' ttsé Elisabet tō, etā ilà wöti'ne

tajë ie' shuā ta Wiköl Batse'r de iki tajë. ⁴² Ie' ttémi darërëe ta ichéitö María a:

—Skököl er buaë ché be' a alakölpa ulitane tsata. Ñies ie' er buaë ché be' alà kūrmi e' a. ⁴³ Ye' siarë çwes e' a ie' er buaë ché tö ye' Këkëpa mì e' de ye' pakök? ⁴⁴ Mik be' tö ye' shkë'wé e' ttsé yö, e' bet ta ye' alà wötj'ne ye' shuā ittse'ne buaë e' kuëki. ⁴⁵ Ì ye' Skököl tö be' a, e' klö'wébö tö iwà tköraë, e' kuëki ayëcha buaë be' dör.

⁴⁶⁻⁴⁹ María tö iché:

“Ye' dör Skököl kanè méso ësela siarë ese ë, erë e' ska' ie' er de.

E' kuëki ie' kikekëka ye' tö.

Ie' dör ye' tsatkökwak, e' tö ye' ttsé'weke buaë.

Ie' diché tajë íyi ulitane tsata, e' tö ì buaë shuteë wé ye' a.

E' kuëki i'tami ye' yërdaë: ¡Ayëcha buaë!

¡Skököl dör batse'r!

⁵⁰ Wépa tö ie' dalöieke, esepa sueke ie' tö këkraë er siarë wa.

⁵¹ Ì kë or yi a ese wéitö idiché tajë wa:

Pë' e' ttsökä tajë esepa tö ì bikeitseke wè ese wöklö'wéitö.

⁵² Kä wökirpa uyéttseitö ikulé ki,

e' skéie s'siarëpa tkékaitö.

⁵³ Wépa siarë kë wä ì ku' ñè,

esepa a ì buaë méitö tajë.

Erë inuköl blúpa esepa patkémiitö ulà wöchka.

⁵⁴ Israel aleripa dör ie' kanè mésopa.

Ká iaiaë ie' tö ie'pa a iyë' tö ie' tö ie'pa suëraë er siarë wa.

Ttè e' kë chë'wa ie' éna.

⁵⁵ Es ie' tö iyë'bak Abraham a,
ñies ie' aleripa kōs daiā ie' itōki e'pa a."

Es María tö iché.

⁵⁶ María sené Elisabet ska' dō si' mañat tā imiāne iu a.

Juan S'wōskuōkwak kune'

⁵⁷ Mik Elisabet alà kurke e' kēwō de, eṭa iwà kune wēm. ⁵⁸ Mik pē' serke tsinet ena iyamipa eḱka, e'pa ibiyō ttsé tö Elisabet sué Skēkōl tö er siarē wa, eṭa ie'pa kōs ttsē'ne buaē wēs Elisabet es.

⁵⁹ Mik ilà kune' e' kī ká de pākōl (8), eṭa ie'pa debitu ilà tottola kkuōlit tērke tsir, e' kēwō tkō'uk wēs ie'pa wōblane es iwà kkachoie tö alà e' dōr judiowak. Ie'pa éna iyé kiè Zacarías, e' kiè makka iki. ⁶⁰ Erē imì tö iché:

—Au, ie' kirdaē Juan.

⁶¹ Ie'pa tö iché:

—Kē yi ku' be' yamipa shuā kiè es. Eṭa ḷì kueḱi be' ikiè mekeḱa es?

⁶² Eṭa ie'pa ulà kkaché ichakoie alà yé a, “ḷima be' éna ikiè makka?” ⁶³ Eṭa iyé tö kaltak kié, e' kī ie' tö ishtë tö “ikiè Juan.” E' tö ie'pa kōs tkiwéwa. ⁶⁴ E' wōshā tā Zacarías ttékane, eṭa Skēkōl kikéka ie' tö taijē. ⁶⁵ Pē' serke tsinet, e'pa kōs tkirulune taijē. Ñies pē' kōs serke Judea kēbata a, e'pa shuā ittē buneka taijē. ⁶⁶ Ie'pa ulitane tö ittē ttsé e'pa tö ibikeitsé: “Alà e' dōraē kēkēpa taijē.” Ie'pa isué tö Skēkōl tso' ie' tā, e' kueḱi ie'pa tö ibikeitsé es.

Zacarías tö Skēkōl kikéka

⁶⁷ Eṭa Wikōl Batse'r de taijē Zacarías kī, e' wa ie' ttémi Skēkōl ttekōlie tā ichéitō:

68 “Skëköl dör Israel aleripa Këköl,
e' de ie' icha k_{os} tsatkök,
e' kueki ikikökasö taië.

69 Ie' tö S'tsatkök_{wak} diché taië, e' patké eköl,
e' dör ie' kanè méso bak kiè David e' aleri.

70 E' dör wës Skëköl ttekölpa batse'r
bak ká iaiäe e'pa tö iyè'at es.

71 Skëköl tö iyè'atbak tö ie' tö se' tsatkeraë s'bolökpa
ulà a,

ñies wépa éna se' ar suluë esepa k_{os} yöki.

72 Ie' tö ittè batse'r me' se' yépa bak ká iaiäe e'pa a
tö ie' se' sueraë er siarè wa,
e' kë ska' ie' er ché'wa.

73 Ie' tö iyè' se' yé bak ká iaiäe kiè Abraham e' a

74 tö se' tsatkeraëitö s'bolökpa ulà a

as se' ser ie' a kë suarta',

75 ñies as se' ser batse'r ena yësyësë ie' wöa se' tso'ia
ttsë'ka e' dalewa.

76 A ye' bëbëla, mik be' de këchke,

etä be' miraë kewe s'pattök

as se' tö Skëköl kiöwä buaë mik ide etä.

E' kueki be' kirdaë Skëköl dör iyi ulitane tsata, e'
tteköl.

77 Israel aleripa a be' tö ttè pakeraë

as ie'pa wä ijcher tö ì sulu wambleke ie'pa tö,

e' olo'yèmi Skëköl tö ie'pa ki itsatkoie.

78 Skëköl tö se' sueke er siarè wa,

e' kueki ie' tö S'tsatkök_{wak} patkekebitu se' a datse
ká jai a

olo ta' taië wës diwö tskir bla'mi es.

79 Wépa tso' klöulewä ì sulu ulà a wës s'tso' stui a es,

wépa tso' iduökewatke e' ë kinuk,

esepa wöa ká ñi'weraë ie' tö as itsatkërdak.

Ie'pa wëttseraitö sene bërë ie' ta' e' ñalé ki.”

Es Zacarías tö iché.

⁸⁰ Juan talane de kēchke ta Wiköl Batse'r tso' tajē ie' a. Ie' sené ká wé kē yi serku' ee dö mik ikéwö de e' kkachoie Skököl ttekölie Israel aleripa a eta.

2

Jesús kune'

(Mateo 1.18-25)

¹ Juan kune', e' kéwö ska' ta, Roma wökir kibi kiè Augusto, e' tö ká kos tso' ie' ulá a, e' wakpa kiè shtök ké seraä. ² (Ï dör s'kiè tsá kite mik Cirenio dör ká kiè Siria e' wökir e' kéwö ska' ta.) ³ Sulitane kawöta shkökne ká wé iyēpa datse ee e' kiè shtök.

⁴⁻⁵ José dör David bak Israel blú e' aleri. David kune' Belén ate Judea ee. Erë José serke Nazaret ate Galilea ee. E' kueki ie' miä María ta Belén e' kiè shtök. Ie'pa ttè meuletke ñi a senowaie, erë kam ie'pa serwa ñita. María batsö dur. ⁶ Ie'pa tso' Belén, e' dalewa ie' alà kurke, e' diwö de. ⁷ Wé s'kapökerö, e' wé a, kē ká kuneia ie'pa a kapoie. E' kueki ie'pa míyal iyiwak wé a kapökrö. Eta ee ie' alà tsá kune wák wēm, ipatréwaitö datsi'tak batsi wa mékaitö iyiwak tioie ese kulē' a ka' skéie.

Skököl biyöchökwakpa tö ttè buaë ché obeja kkö'nukwakpa a

⁸ E' nañewe tsinet Belén obeja kkö'nukwakpa tso' iyyiwak kkö'nuk. ⁹ E' bet ta Skököl biyöchökwak de eköl ie'pa ska' ta Skököl olo tajē e' olo bunekä ie'pa pamik, e' yöki ie'pa suane tajē. ¹⁰ Erë Skököl biyöchökwak tö iché ie'pa a: “Kē a' suanuk, ttè buaë datse ye' wa a' a, e' tö pē' ulitane ttsē'weraē buaë. ¹¹ Ìñe a' tsatkökwak kune David ká a, e' dör Skökēpa

pairine'bitu idi' wa a' blúie e'. ¹² A' tō ie' kueraë parratulewā datsi'tak batsi wa tēr kulë' tso' iyiwak tioie ese a. E' wa a' wā ijcher tō ì ché ye' tō a' a, e' dör mokj."

¹³ E' bet ta Skëköl biyöchökwakpa kî de taië shute, e' tō Skëköl kikekëka ta ichekerakitō:

¹⁴ "iSkëköl tso' ká jaì a, e' kikökasò!
iÑies wépa a Skëköl er buaë chō as esepa ser bërë ñita ká i' kî!"

¹⁵ Mik Skëköl biyöchökwakpa míyalne ká jaì a, eta obeja kkö'nukwakpa tō iché ñi a:

—Mishka Belén, ì ché Skëköl tō se' a, e' wà sauk.

¹⁶ Eta ie'pa míyal bet, ta María ena José kuérakitō, ta iyëne tō alà àr iyiwak tio kulë a.

¹⁷ Mik ie'pa isué, eta ì kōs ché Skëköl biyöchökwak tō ie'pa a alà e' kî, e' pakéne ie'pa tō itsor'ak ee e'pa a. ¹⁸ Mik wépa tō, ì ché obeja kkö'nukwakpa, e' ttsé, eta e'pa kōs tkirulune. ¹⁹ Ttè e' kōs bleke María tō ier a ta ie' iwà bikeitseke ë. ²⁰ Eta obeja kkö'nukwakpa míyalne. Ì kōs ttsé ie'pa tō, sué ie'pa tō, e' kî ie'pa tō Skëköl kikekarami.

Alala Jesús tsémi Skëköl wé a

²¹ Mik alala kî ká de pākōl (8), eta ie'pa itóttola kkuōlit téé tsir ta ikiè mékarakitō Jesús wēs Skëköl biyöchökwak iyë' María a kam ie' buklurka e' yōkî es.

²² Mik Jesús kune' e' kî ká de dabom tkëyök (40), eta María ena José mía e' batse'uk* wēs ttè dalöiëno

* **2:22** e' batse'uk: E' batse'wë ì e' kē dör wēs se' bribriwak e' batse'ù es awá wa i wa.

kit Moisés tö e' tö ichè es. Ie'pa wà ilà mí mè Skèköl a Skèköl wé atē Jerusalén ee. ²³ Skèköl ttè dalöiëno e' k̄i itso' kitule e' tö ichè: “Alaköl alà tsá kune wëm, e' kirdaë batse'r Skèköl a.” E' kuek̄i ie'pa wà ilà mí mè Skèköl a. ²⁴ Ñies ie'pa mía iyiwak muk jchè Skèköl a e' batse'woie wēs Skèköl ttè dalöiëno tö ichè es: e' dör dù kiè tórtola, et wè'ñe ena et alaki ö nuböl pupula böt.

²⁵ E' kèwö ska' t̄a wëm serke Jerusalén kiè Simeón. Ie' serke yësyësë wēs Skèköl k̄i ikiane es. Skèköl tö Israel aleripa tsatkeke e' kèwö paneke ie' tö. Wiköl Batse'r tso' ie' a, ²⁶ e' tö ie' a iyë': “be' kë blèrpawā kām be' tö wé pairine'bitū idi' wa a' blúie patkeraë Skèköl tö e' saū e' yök̄i.” ²⁷ Ie' ittse Wiköl Batse'r wa tö ie' kawōt̄a shkök Skèköl wé a, e' kuek̄i ie' mía demi ee. Eē ñies José ena María demi. Ie'pa wà ilala Jesús mí wakanewè wēs Moisés ttè dalöiëno tö ichè es. ²⁸ Simeón tö alala kék̄a ulà a t̄a Skèköl k̄ikék̄aitō t̄a ichéitō:

²⁹ “A Skèköl, ye' dör be' kanè méso, ì yè' be' tö ye' a, e' wà suéyö. E' kuek̄i ire', ye' duōwami bërë.

³⁰ Sa' tsatkökwak patké be' tö e' wà suéiayö ye' wák wöbla wa.

³¹ E' patké be' tö ká ulitane wakpa a.

³² Ie' dōraë wēs ká olo es, pè' kë dör judiowak esepa er ñi'woie as ie'pa éna be' ttè mokië e' wà ar. Ñies Israel aleripa dör be' icha, e'pa k̄ikardak̄a taië ie' batamik.”

Es Simeón tö iché.

³³ Jesús ché Simeón tò Skèköl a, e' tò Jesús mì ena iyě tkiwéwa. ³⁴ Ie' tò ikié Skèköl a as e' er buaë chõ ie'pa a ta ichéitö María dör Jesús mì e' a:

—Skèköl ibikeitsbak tò alà i' kuèki se' Israel aleripa taië tsatkërdaë ñies e'pa taië weirdaë. Ie' tò Skèköl olo kkacheraë se' a, erë taië pë' tò ie' wateratssa. ³⁵ E' tò ì bikeitsekese' e' wà kkacheraë. Be' er a idalërdaë taië wes tabè tièwa be' wák er a es.

³⁶⁻³⁸ E' wöshà ta alaköl debitu eköl ie'pa ska' kiè Ana, e' dör Skèköl tteköl. Ie' yě kiè Fanuel, e' dör Aser aleri. Ie' dör kèkèpalatke. Ie' sene'wa mik iia busi eta. Ie' sene' wëm e' ta duas kul (7) è ta iwëm blènewa. Ie' schönewa e' ki duas de dabom paryök ki tkël (84). Ie' serkeie Skèköl wé a idalöiök ñie nañeë S'yé ta ttè wa ena batsè wa. Ie' tò wèstela chémi Skèköl a alala Jesús kuèki. Ñies ipakéitö taië Israel aleripa malepa tso' itsatkè panuk esepa a.

José ena María míyalne Nazaret

³⁹ Mik José ena María e'pa tò ì kos kanewé wes Skèköl ttè dalöiëno tò ichè es, eta ie'pa míyalne Nazaret atë Galilea ee, e' dör iwakpa ká. ⁴⁰ Alala talar è, e' tso' buaë, ñies ie' yörke buaë, ikabikeitsöke taië ta Skèköl er buaë chöke ie' a.

Jesús atë Skèköl wé a

⁴¹ Duas bit ta Jesús mì ena iyě mi'ke Jerusalén Judiowak Yépa Yèrulune Egipto e' kèwö tkö'uk.

⁴² Mik Jesús ki duas de dabom eyök ki bök (12), eta ie'pa míyal kawö e' skà tkö'uk wes ie'pa wöblar es.

⁴³ Mik ikèwö tka, eta ie'pa míyalne iu a, erë Jesús atë Jerusalén, e' kè jcher imi wa iyě wa. ⁴⁴ Ie'pa tò ibikeitsé tò ie' dami iyamipa ta. Ie'pa shké ká

et ta ie'pa isué tö Jesús kē ku' ie'pa ta. E' kueḱi ie'pa iyulémi iyamipa dami taië e'pa shua. ⁴⁵ Erë ie'pa kē wa ie' kune, e' kueḱi ie'pa miáne Jerusalén iyulökne.

⁴⁶ Kä de böiki es, eta ie'pa tö Jesús kué Skököl wé a. Ie' tkēr s'wöbla'uk ttè dalöieno wa wakpa shua ikittsök ena ichakök. ⁴⁷ Jesús tö iüteke e' ttsé ie'pa kōs tö e'pa wökrarulune ittök ena isaḱ tö wēs ie' wa iyi jcher taië. ⁴⁸ Mik imi ena iyé tö ie' sué eē, eta ie'pa tkinewa. Eta imi tö iché ia:

—A alà, ¿iök be' e' wamblé sa' ta es? ¿iök be' tö be' yé ena ye' eriawé ekké? Sa' be' yulé taië.

⁴⁹ Jesús tö ie'pa iüté:

—¿iök a' ye' yulé taië? ¿Wēs a' kē wa ijcher tö a' ye' kueraë ye' Yé u a?

⁵⁰ Erë ì ché ie' tö, e' wà kē ane ie'pa éna.

⁵¹ Eta imiáne ie'pa ta Nazaret ta ie' tö ie'pa ttö iüteke buaë kekraë. E' kōs bleke imi tö ie' er a. ⁵² Jesús talarke buaë, ñies ie' kī yörke taië, kabikeitsöke buaë, wēr buaë Skököl wa, ñies s'ditsö wa.

3

Juan S'wöskuökwak

(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

¹⁻² Kä et ta Skököl tté Juan dör Zacarías alà e' ta wé kē yi serku' eē ipatkoie ittè pakök. E' kēwö ska' ta wēm kiè Tiberio e' dör Roma wökir kibi. Ie' tkēneka ká e' wökirie, e' kī duas de dabom eyök kī skel (15). Ie' dikia ká tsitsirpa wökirpa tso'. E'pa kiè dör i' es: Poncio Pilato dör Judea wökir, Herodes dör Galilea wökir, e' èl kiè Felipe e' dör Iturea ena Traconítide e' wökir ena Lisantias dör Abilinia wökir. E' kēwö ska'

ta Anás ena Caifás e'pa dör judiowak sacerdotepa wökirpa. E' kéwö ska' ta Skököl tté Juan ta ká sir poë wé ké yi serku' eë. ³ Etá Juan míá di' kiè Jordán kkömik pè' serke eë, e'pa a Skököl tté pakök. Ie' tó iché ie'pa a: “A' er mane'ú Skököl a as a' nuì olo'yöitö a' ki ta a' e' wöskuölor iwà kkachoie.” ⁴ Isaías dör Skököl tteköl e' tó Juan tté kit ká iaiaë Skököl yëkkuö ki, e' tó ichè:

“Ká sir poë wé ké yi serku', eë yile ttöraë aneule, e' tó icheraë:

'A' er mane'ú Skököl datse e' yöki,
e' dör wes ñala yuèsö yësyësë ie' yöki es.

⁵ Káblë kos kawöta wà ièka seraa,
ñies kabata ena kakuö kos kawöta wè ñikkëë,
ñala shkuli'shkuli', e' kos kawöta yëttsa yësyësë,
ñies ñala suluë, e' kos kawöta paiklëttsa buaë.

⁶ Skököl tó s'tsatkè, e' sueraë sulitane tó.' ”*
Es Isaías iyè'.

⁷ Pè' debitu tajë Juan ska' as ie' tó ie'pa wöskuö ta ie' tó ie'pa a iché: “iA' dör s'kitö'ukwakpa suluë wes tkabë es! ¿Yi tó a' a' iché tó a' tkömishkar Skököl tó a' we'ikeraë siarë e' ulà a? ⁸ A' senú yësyësë, e' wa iwërmiwa tó moki a' er mane'wétke Skököl a. Kë a' tó ibikeitsök tó a' dör Abraham aleripa e' ë kueki Skököl kë tó a' we'ikepa. Ye' tó a' a' ichè tó Skököl ki ikiane, e' ta ie' tó ak ikkë yuèmi Abraham aleripaie. ⁹ Ie' dör wes kal bikökwak es. Ie' tso'tke kal ulitane kë wörtá' ese kos bikökök ña'wèwa bö' a.”

¹⁰ Etá ie'pa tó Juan a ichaké:

—¿E'ma ì wèmi sa' tó?

¹¹ Ie' tó ie'pa iiüté:

* **3:6** Isaías 40.3-5

—Yi wā datsi' tso' böt, e' etka mú wé kě wā itā' ese a. Es ñies yi wā chke' tso', ese tö chke' kakmú wé kě wā itā' ese a.

¹² Inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa welepa debitu Juan ska' as ie' tö ie'pa wöskuö, ie'pa tö ie' a ichaké:

—A' s'wöbla'ukwak, ¿ì wèmi sa' tö?

¹³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Kě a' tö inuköl shtök kos ikawötā shtë e' tsatā.

¹⁴ Ñies ñippökwakpa welepa ie' a ichaké:

—Ñe' tā ¿ì wèmi sa' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Kě a' s'pauñuk inuköl yottsāie. Kě a' kachök s'ña'woie. Kos a' patorke, ekkē è klö'ú, tā a' ttsē'nú buaē iwa.

¹⁵ Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' datske bet, e' wā panuk sulitane tso'. E' kuękī ie'pa tso' ibikeitsök tö isalema Juan dör e'. ¹⁶ Erē Juan tö iché ie'pa ulitane a: “Mokī ye' a' wöskueke di' wa. Erē ye' itökī idatse eköl, e' tö a' ierawā Wiköl Batse'r a ena bö' a. Ie' dör kēkēpa tajē ye' tsatā, e' kuękī ie' klökkuö kicha è kě wötsēnanuk ye' siarla e' a. ¹⁷ Ie' tö se' wöpperaē wes iyiwö wöppè es. İbua'buā bleraëitö idichakuö a, erē isulusi uyerawaitö bö' kě wöittā'wā e' a.”

¹⁸ Es Juan ie'pa patté ttè ese wa tajē. Es ie' tö S'tsatkōkwak ttè buaē e' pakeke ie'pa a. ¹⁹ Ñies Juan tö Herodes dör Judea wökir, e' uñé. Herodes serke ie' wák èl e' alaköl kiè Herodías e' tā. Ñies ie' tö ì sulu skā wamblé tajē. E' kuękī Juan ie' uñé. ²⁰ Herodes tö ì sulu wamblé tajē, erē e' kīie tā ie' tö Juan wötökwā patké s'wöto wé a.

*Jesús wösune**(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)*

²¹ Mik Juan bak sulitane wöskuök, eta ñies ie' tö Jesús wöskué. Mik Jesús tso'ia ttök S'yé ta, e' dalewa ká jaì kköbunane ²² ta Wiköl Batse'r de ie' kî wër nuböl sù. Eta ttö ttsëne ká jaì a, e' tö iché:

—Be' dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër ye' wa buaë shüte.

*Jesús yëpa bak e'pa kiè**(Mateo 1.1-17)*

²³ Mik Jesús kî duas de dabom mañayök (30) ulatök, eta ie' tö Skëköl ttè pakémitke. Ie'pa tö ibikeitsé tö ie' dör José alà. José dör Elí alà[†], ²⁴ e' dör Matat alà, e' dör Leví alà, e' dör Melquí alà, e' dör Janai alà, e' dör José alà, ²⁵ e' dör Matatías alà, e' dör Amós alà, e' dör Nahúm alà, e' dör Eslí alà, e' dör Nagai alà, ²⁶ e' dör Máhat alà, e' dör Matatías alà, e' dör Semeí alà, e' dör Josec alà, e' dör Judá alà, ²⁷ e' dör Johanán alà, e' dör Resá alà, e' dör Zorobabel alà, e' dör Salatiel alà, e' dör Nerí alà, ²⁸ e' dör Melquí alà, e' dör Adi alà, e' dör Cosam alà, e' dör Elmadam alà, e' dör Er alà, ²⁹ e' dör Josué alà. e' dör Eliézer alà, e' dör Jorim alà, e' dör Matat alà, ³⁰ e' dör Leví alà, e' dör Simeón alà, e' dör Judá alà, e' dör José alà, e' dör Jonam alà, e' dör Eliaquim alà, ³¹ e' dör Melea alà, e' dör Mená alà, e' dör Matatá alà, e' dör Natán alà, ³² e' dör David alà, e' dör Jesé alà, e' dör Obed alà, e' dör Booz alà, e' dör Sélah alà, e' dör Nahasón alà, ³³ e' dör Aminadab alà, e' dör Admín alà, e' dör Arni alà, e' dör Esrom alà, e' dör Fares alà, e' dör Judá alà, ³⁴ e' dör Jacob alà, e' dör

[†] **3:23** Kiè ikképa kōs dör wëpa ë kiè.

Isaac alà, e' dör Abraham alà, e' dör Térah alà, e' dör Nahor alà, ³⁵ e' dör Serug alà, e' dör Ragau alà, e' dör Péleg alà, e' dör Heber alà, e' dör Sélah alà, ³⁶ e' dör Cainán alà, e' dör Arfaxad alà, e' dör Sem alà, e' dör Noé alà, e' dör Lámec alà, ³⁷ e' dör Musalén alà, e' dör Enoc alà, e' dör Jéred alà, e' dör Mahalalel alà, e' dör Cainán alà, ³⁸ e' dör Enós alà, e' dör Set alà, e' dör Adán alà. Adán dör Skököl alà.

4

Bě tō Jesús erkiöwé

(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

¹ Jesús tso' Jordán di' kkömik, ie' a tajë Wiköl Batse'r tso'. E' tō ie' tsémi ká sir poë wé kě yi serku' ee. ² Ee ie' sené döká ká dabom tkëyök (40), e' dalewa bě tso' ie' erkiöuk i sulu wamblök. E' kěwö kōs tā ie' kě chkane yēs, e' ukuökī tā ie' dué bli wā. ³ Eta bě tō ie' a iché:

—Be' dör Skököl Alà, e'ma ichö ak se a tō iyönú chkeie.

⁴ Jesús tō iüté:

—Skököl yëkkuö tō ichè: “Kě se' senuk chkè ë mik.”*

⁵ E' ukuökī tā bě tō ie' tsémi kabata kákkëe a, tā ee ká kōs wēs ká tköke ekkë kkachéitö iā bet. ⁶ Ie' tō iché iā:

—Ká kōs suébö e' meule ye' ulà a, e' kuekī yi a ye' éna imak, ese a ye' imeke. Ye' be' yuèmi ká kōs e' blúie. Nies íyi buaë tso', inuköl tso', i tso' ká ulitane kī, e' kōs wákie be' yuèmi ye' tō. ⁷ Be' e' tkéwā kuchëwö kī ye' wörkī ye' dalöiök, e' tā e' kōs dōraë be' ulà a.

* **4:4** Deuteronomio 8.3

⁸ Erë Jesús ie' iuté:

—Skëköl yëkkuö tö ichè: 'Skëköl dör a' Këköl, e' ë dalöiö; ie' ë a' senú.'† E' kueki be' e' sköttsa ye' yöki bánet.

⁹⁻¹¹ E' ukuöki ta bë wa imítser Jerusalén ta iduékaitö Skëköl wé e' bata ki kakkeë ta ichéitö ia:

—Skëköl yëkkuö tö ichè:

'Skëköl tö ibiyöchökwakpa patkeraë be' kkö'nuk be' tsatkök.

Ie'pa be' klö'weraká iulà a as be' klö kë tērwa ák ki.'‡

Es Skëköl yëkkuö tö ichè, e' kueki be' dör Skëköl Alà, e'ma be' e' ppöomi döttsa iski.

¹² Erë Jesús iuté:

—Ñies Skëköl yëkkuö tö ichè: 'A' kë kawö ta' a' Këköl wötsiriuk.'§

¹³ Mik bë kë wa ì skà kune Jesús erkiöwoie, etä ie' iméat dö iëttökicha.

Jesús dene Galilea

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Jesús minea dene Galilea. Këkraë Wiköl Batse'r diché tso' ie' a taië. Ie' tté buneká ká e' kos a. ¹⁵ Judiowak ñi dapa'wo wé kos tso', e' a ie' tö s'wöbla'weke Skëköl tté wa ta sulitane tö ie' kikekeka buaë.

Nazaret wakpa tö Jesús uyéttsa iká ki

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Jesús demine Nazaret wé ie' talane ee. Mik judiowak eno diwö de, etä ie' dewä ie'pa ñi dapa'wo wé a wes ie' wöblane es. Etä ee ie' e' duéser Skëköl yëkkuö aritsök ie'pa tso' ee, e'pa kukua. ¹⁷ Yëkkuö

† 4:8 Deuteronomio 6.13

‡ 4:9-11 Salmo 91.11-12

§ 4:12

Deuteronomio 6.16

kit Skëköl tteköl kiè Isaías e' tö, e' mé ie'pa tö ie' a suè. Ie' ishuppée ta ikuéitö wé Skëköl kanè méso bua'iewa e' tté tso' kitule ee. E' tö ichè i' es:

18 “Skëköl Wiköl tö ye' pairi'bitu idi' wa ttè buaë pakoie s'siarëpa a,

e' kueki ie' tso' ye' a.

Ie' tö ye' patkë'bitu ichök s'tso' klöulewa ì sulu ulà a esepa a tö 'a' yërdattsa.'

Ie' tö ye' patkë'bitu wépa wöbla kë wawër esepa wöbla bua'ükne.

Ie' tö ye' patkë'bitu wépa weirke siarë s'sulusipa ulà a, esepa tsatkök.

19 Ie' tö ye' patkë'bitu ipakök sulitane a tö Skëköl er buaë chöke se' a, e' kéwö detke.”*

20 E' ukuöki ta Jesús tö yëkkuö wötréwane mé judiowak ñi dapa'wo wé e' kimukwak a, ta ie' tkésér iwà pakök. Kos s'daparke ee e'pa tö ie' suéwa krereë. 21 Eta ie' tö iché ie'pa a:

—Skëköl yëkkuö aritsé ye' tö ñe', e' wà tka i' ta.

22 Ie'pa ulitane tö icheke ie' dör pë' buaë. Ñies ttè bua'buäë chekeitö, e' tö sulitane tkiwéwa. Ie'pa tö iché ñi a:

—A'ka, ¿ie' kë dör José alà?

23 Ie' tö iüté:

—Ye' wa ijcher buaë a' tö ye' cheraë ttè i' wa: 'A s'kapeyökwak, be' wák e' bua'üne.' Ñies a' tö ye' a icheraë: 'Sa' ittsé tö ì kë or yi a ese wé taië be' tö Cafarnaúm, ese ú ñies ie' be' wák ká a.'

24 Ie' tö iki ché ie'pa a:

—Moki ye' a' a ichè tö Skëköl ttekölpa kos kë dalöiërta' iwakpa ká ki. 25 Moki ye' a' a ichè tö mik

* 4:19 Isaías 61.1-2

Skëköl tteköl kiè Elías bak, etä kalī kē yēne yēs dōka duas mañal kī shāböts tā bli bak poë Israel. E' kēwō ska' tā alakōlpa schōpa tso' taiē Israel, ²⁶ erë Skëköl kē wā Elías patkēne ie'pa ska' ikimukrak. Ie' tō Elías patké alakōl dōr schō ekōl serke Sarepta, ká e' atē tsinet Sidón, e' kīmuk. ²⁷ Es ñies mik Skëköl tteköl kiè Eliseo e' bak, e' kēwō ska' tā lepra tō s'teke taiē Israel. Erë ie'pa kōs kē buaone. Wēm kiè Naamán dōr ká kiè Siria e' wak, e' ě buaone Eliseo tō Skëköl batamik.

²⁸ Mik ie'pa tō ttè e' ttsé, etä ie'pa kōs tso' judiowak ñi dapa'wō wé a, e'pa uluneka taiē ie' kī. ²⁹ Ie'pa iēneka ie' kī tā iuyétsarakitō ká e' a bānet. Ká e' tso' kabata kakkeē e' kī, ie'pa wā ie' mítser dō katte kakkeē e' kkōmik batrèemi as iduōwā. ³⁰ Erë ie' tkami ie'pa shūa tā imía.

*Wēm eköl a aknama tso' e' bua'wéne Jesús tō
(Marcos 1.21-28)*

³¹ Jesús mía Cafarnaúm, ká e' atē Galilea. Eno diwō bit ekkē tā ie' tō s'wōbla'wēke judiowak ñi dapa'wō wé a. ³² Ie' tō s'wōbla'wēke ttè mokī diché tā' taiē ese wa, e' kueki ie'pa tkinewā.

³³ Ká et tā ie'pa ñi dapa'wō wé a wēm dur ekōl e' a aknama ö wimblu sulusi tso', ie' tō iché aneule:

³⁴ —A Jesús Nazaret wak, sa' múat bēre. ¿Ie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wā be' sūule. Ye' wā ijcher tō yi be' dōr. Be' dōr batse'r patkē'bitū Skëköl tō e'.

³⁵ Jesús tō aknama e' uñé:

—iBe' siwā'blōwā, be' e' yōttsā wēm sē a!

Etā aknama tō wēm e' érō iski sulitane wörki, ta ie' e' yéttsa ia kē wā wēs wēm one. ³⁶ Sulitane tkinewā iweblök ta iñi chakérak:

—¿Ttè wése dör ñe'? Ttè diché ta' taijē e' wa wēm wí wimblupa sulusi ké e' yöktsa ta iē' yélur je'.

³⁷ Etā Jesús tté bunekā taijē ká e' kōs a.

Jesús tō Simón yàk bua'wéne

(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸ Jesús e' yéttsa judiowak ñi dapa'wo wé a ta imía Simón u a. Ee Simón yàk kiri'weke duè dalölö tō taijē. Ie'pa kköché Jesús a tō ibua'üne. ³⁹ Etā Jesús e' wóewa ie' ki ta duè dalölö uñéitō ta ibuanene. E' bet ta ie' e' kēka ta ilè yulémiitō ie'pa a ñè.

Jesús tō s'kirirke taijē esepa bua'wéne

(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰ Diwō mi'kewatke ta taijē pē' wā iyamipa kiri'weke duè tsakiē tō, esepa debitu taijē Jesús ska'. Ie' ulà méka ie'pa kirirke kōs ki eköl eköl, ta es ie' tō ibua'wenerak seraa. ⁴¹ Ñies e' shua taijē s'tso' tteke aknamapa tō. Mik ie' tō ie'pa bua'wéne, etā aknama e' yélur ie'pa a ta aknamapa tō iché ie' a aneule:

—¡Be' dör Skëköl Alà chökle!

Erë ie' tō ie'pa uñé. Ie'pa wā ijcher tō ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. E' kuëki kē ie' wā ie'pa kàne ttök.

Jesús tō Skëköl tté paké judiowak ñi dapa'wo wé kōs a

(Marcos 1.35-39)

⁴² Bule es ká ñine ta Jesús e' yéttsa mía bánet wé kē yi ku' ese ska'. Erë ie'pa tō ie' yulé. Mik ie'pa tō

ikué, etá ie'pa tō ima'wé wöklö'wè as kē imi'. ⁴³ Erë ie' tō ie'pa iüté:

—Ì blúie Skëköl tso' e' ttè buaë pakök ye' kawöta ñies judiowak serke ká malepa a esepa a, eseie ye' patkëne'bitu.

⁴⁴ E' kuëki ie' mía ttè pakök judiowak ñi dapa'wo wé tso' taië Judea e' a.

5

Jesús ttö wa nima klöne taië

(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

¹ Etökicha ta Jesús dur s'wöbla'uk batsöri kiè Genesaret e' kkömik (batsöri e' kiè ñies Galilea). Taië pë' dapané ie' ska' Skëköl ttè pakekeitö e' kïttsök, e' kē wa ie' shkoia. ² Nima klö'ukwakpa dene tso' ikla' skuök, e'pa kanò àr bötö, e' sué Jesús tō. ³ Ta ie' e' iéka kanò etö a, e' dör Simón kanò. Ie' tō ikié Simón a: “Be' we'ikëyö, kanò patkömi bërë wöwik.” Ie' e' tkéser kanò a ta ie'pa wöbla'wéitö. ⁴ Mik ie' s'wöbla'wé one, etá ie' tō iché Simón a:

—Kanò patköumi di' shua ta a' tō kla' uyömi nima klö'woie.

⁵ Simón tō ie' iüté:

—A s'wöbla'ukwak, nañeë sa' ima'wé, erë kē sa' wá iwà klöne yës. Erë be' ttö wa ye' tō kla' uyekene.

⁶ Mik ie'pa tō ikla' uyémi ta iwà klö'wérakitö taië, e' tō kla' batseeketke. ⁷ Ta iulà kkaché iyamipa tso' kanò etö a e'pa a tō a' shkö sa' kïmuk. Iyamipa debitu ie'pa kïmuk ta kanò bötö wà iérakitö chië, tsir etá kanò woturkewatke di' a. ⁸ Mik e' sué Simón Pedro tō, etá ie' e' tkéwa kuchë kï Jesús klö ska' ta ichéitö ia:

—jA Skëkëpa, ye' dör pë' sulusi, be' e' sköttsa ye' yöki!

⁹ Nima klöne tajë, e' tö Simón Pedro ena iyamipa kos tso' ie' ta, e'pa tkiwéwa tajë, e' kuëki ie' tö iché es. ¹⁰ Ñies Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa tkirulune. Ie'pa kanëblöke Simón ta nima klö'uk. Eta Jesús tö iché Simón a:

—Kë be' suanuk. Be' kë tö nima klö'wëpaia. I' tami be' wa s'ditsö bituraë ye' ska'.

¹¹ Eta ie'pa tö kanò ikléka, ta iyi kos tuléat ie'pa tö eë ta imíyal Jesús ta.

Wëm eköl kiri'wëke lepra tö e' bua'wéne Jesús tö (Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Etökicha ta Jesús tso' Judea ké et a. Eta eë wëm debitu eköl kiri'wëke lepra* tö. Mik ie' tö Jesús sué, eta ie' wöéwa dö iski ta ikköché tajë Jesús a:

—A këkëpa, be' ki ikiane, e' ta be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

¹³ Jesús tö ikéwa ulà wa ta ichéitö ia:

—Tö, ye' ki ikiane. Be' dene batse'r.

E' wösha ta ie' buanene, kë ki lepra ku'ia. ¹⁴ Eta Jesús tö ie' a iché:

—Kë ichar yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tö a' ka' e' batse'woie, ese tsúmi mè Skëköl a ie'pa a ikkachoie.

¹⁵ Erë Jesús tté tñëka tajë shute. Tajë pë' döke ie' ska' ie' tté kittsök, ñies as ie' tö ie'pa bua'üne. ¹⁶ Erë tajë ie' mi'ke bánet ttök S'yé ta wé kë yi ku' ese ska'.

* **5:12** lepra: E' dör duè s'méwöie ese. Judiowak tö iklö'wé tö duè e' tö yi teke ese dör ñá. Esepa batsekettsá bánet kë a kawö ta senuk pë' malepa shua. Ñies ie'pa kë a kawö ta shkowa Skëköl wé a.

*Jesús tō wēm eköl kraulewā e' bua'wéne
(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)*

17 Etökicha tã Jesús tso' s'wöbla'uk tã eē fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tulur Jesús tso' s'wöbla'uk e' kïttsök. Ie'pa datse ká kos tso' Galilea ñies Judea ena Jerusalén. Jesús wã Skëköl diché tso' s'kirirke ese bua'wone. 18 Eta wëpa welepa debitu e'pa wã wëm kraulewã debitu eköl ka'la kï. Ie'pa éna iduè tsakmi u shuã wé Jesús dur eē as ie' tō ibua'üne. 19 Erë taië s'tso', e' kueki ie'pa kē a itkōmi wës u shuã. E' kueki ie'pa mika u bata kï† tō u jchéé tã iduè émirakitō enaë döttsã iski wé Jesús dur pë' tso' taië e' shuã eē. 20 Mik Jesús tō isué tō moki ie'pa erblé ie' mik, eta ie' tō iché wëm kirirke e' a:

—A yami, ì sulu kos wamblébö, e' nuí olone be' kï.

21 Eta s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa tō ibikeitsè: “¿Ìma wëm wí erbikō tō ie' dör yi e' tō Skëköl ché suluë es? Skëköl ë a se' nuí olo'yarmi.”

22 Erë ì bikeitsök ie'pa tso' e' suéwã Jesús tō bet. E' kueki ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Ì kueki a' ibikeitseke es? 23 Ye' tō wëm i' bua'wëmine as ishköne, e' tã ¿wës a' tō iklö'wëmi tō ye' kē a inuì oloyanuk iki? 24 Ye' dör S'ditsö Alà, sù e' tō a' a ikkachè tō ye' wã kawö tã ká i' a nuí olo'yoie.

Eta ie' tō iché wëm kraulewã e' a:

—Be' e' kōkã, be' ka'la kōkã tã be' yúne u a.

† 5:19 u bata kï: Ie'pa u kē dör wës se' bribriwak u es. Ie'pa u tsãbata dör kkuëie klökata tã'.

²⁵ E' wöshā tā ie' e' kékā sulitane wörkī tā ka'la a ie' debitu, e' kékaitō tā imiáne iu ā Skëköl kikekaramiitō tajë. ²⁶ Ie'pa wökrarulune iweblök tā Skëköl kikekarakitō tajë. Ie'pa suane tā ichéitörak:
—Ì sué se' tō ì'ñe, e' kë suule se' wā yës.

Jesús tō Leví kié ittökataie
(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ E' ukuökī tā Jesús míā, e' tō wëm sué eköl kié Leví, e' dör inuköl shtökwak Roma wökirpa ā. Ie' tkër ikaneblöke e' wé ā. Tā Jesús tō ie' ā iché:

—Be' shkō ye' tā ye' ttökataie.

²⁸ Eta Leví e' kékā tō ì kos méat tā imiā Jesús tā.

²⁹ E' tsáli tā Leví tō ikéwö tkö'wé buaë chké wa di'yé wa Jesús dalöioie. Inuköl shtökwakpa de tajë. Ñies pë' kuā'kīpa de, e'pa tulur chkök Jesús ena ittökatapa tā. ³⁰ Mik fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tō isué, eta ie'pa tō ichémi Jesús ttökatapa ā:

—ǰlök a' chköke di' yöke inuköl shtökwakpa tā ena pë' sulusipa malepa tā?

³¹ Jesús tō ie'pa iüté:

—Wépa kë kirirku' esepa kë kī s'kapeyökwak kiane. Erë wépa kirirke esepa kī s'kapeyökwak kiane. ³² Ye' kë dë'bitu wépa e' bikeitsö tō iserke yësyësë esepa kiök. Ye' dë'bitu pë' sulusipa kiök as ie'pa er mane'ù.

Ì kueki Jesús ttökatapa kë batsötā'
(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Judiopa wökirpa welepa tō iché Jesús ā:

—Juan S'wöskuökwak ttökatapa batsöke tajë, ttöke S'yé tā tajë, wes fariseowakpa klépa tō iweke

es, erë be' ichapa chköke ena di'yöke kekraë kë batsöta'.

³⁴ Jesús tö ie'pa iuté:

—Mik s'kiule ulabatsè kéwö tkö'uk ta ¿wes ie'pa batsömi wëm ulabatske ese tso'ia ie'pa ta e' dalewa? ³⁵ Erë ikéwö döraë eta ie' mi'datser ie'pa yöki. E' je' ta ie'pa batsöraë.

³⁶ Ñies Jesús tö ie'pa wöbla'wé tö judiowak ttè këchke e' kë shüturpaka ie' ttè pa'alí ta. E' kleítö ttè i' wa:

—Kë yi tö datsi' pa'alí tak teepa batsèwa datsi' këchke wöyuowaie. Iwésö es, e' ta e' tö datsi' pa'alí we'ikéwa, ñies itak pa'alí kë mène buaë datsi' këchke ki. ³⁷ Ñies vino pa'alí kë terta'ka iyiwak kkuölit yöule ibloie ese këchke a. Itékasö es, e' ta mik ibacha'nebitu, eta ikkuölit këchke jchèemiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. ³⁸ E' kueki vino pa'alí tekeka ikkuölit pa'alí a. ³⁹ Yi tö vino bacha'bacha yeke, ese tö ibikeitseke tö e' ya' bua' vino pa'alí tsata. E' kueki ie' kë éna vino pa'alí yakia. Es ñies a' tö ibikeitseke tö ye' ttè pa'alí e' kë dör buaë.

6

*Jesús ttökatapa tö trigo wöikléé eno diwö a
(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)*

¹ Etökicha ta eno diwö a Jesús dami trigo shua ta ittökatapa tö trigo wöiklérami ta iwösiéitö irikirik ulà wa ta ikatëramirakitö. ² Eta fariseowakpa welepa tö ie'pa a ichaké:

—¿I kueki a' tso' i kë kéwö ta' wè eno diwö a ese uk?

³ Jesús tö ie'pa iuté:

—Ì ɔ' David tō ká iaiäē ʒe' kě aritsule a' wa Skëköl yëkkuö kī? Etökicha tã ie' ena iklépa dué blī wã. ⁴ Ie' dë'wã Skëköl wé a tã pan meule Skëköl a e' klö'wëitö ñëitö. Ñies ie' tō iblaté iklépa a tã inérakitö. Sacerdotepa ë a pan e' kékö tã ñè. Erë a' éna iane tō ì ɔ' David tō ñe' kě dör suluë Skëköl wöa.

⁵ Ñies Jesús tō iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' wã kawö tã' ichoie tō ì dör buaë ö ì dör suluë wë eno diwö a.

*Wëm eköl ulà siulewã e' bua'wéne Jesús tō
(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)*

⁶ Eno diwö skà tã Jesús dewã judiowak ñi dapa'wo wé a tã eë ie' tō s'wöbla'wëmitke. Tã eë wëm detkër eköl e' ulà bua'kka siulewã. ⁷ S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa éna ie' kkatak ilè kī, e' kuekī ie'pa tso' ie' weblök tō wëm ñe' bua'wëmineitö eno diwö a. ⁸ Erë ì bikeitseke ie'pa tō, e' suéwã ie' tō, e' kuekī ie' tō iché wëm ulà siulewã e' a:

—Be' e' kōka tã be' e' duóser íe sulitane wöshaë.

Etã wëm e' duésër. ⁹ Jesús tō iché ie'pa a:

—A' chakèyö: ʒÌ kékö tã' se' a wë eno diwö a: ì buaë ö ì suluë? ʒS'tsãtkök ö s'ttökwa?

¹⁰ E' ukuökī tã ie' tō ie'pa ulitane weblé e' pamik tã ichéitö wëm ulà siulewã e' a:

—Be' ulà shulöö.

Tã ie' tō iwé es etã iulà buanene. ¹¹ E' tō ie'pa uluwéka taië, tã iñi chakérak, ʒwes se' tō Jesús wëmi?

Jesús tō ittekōlpa tsá dabom eyök kí bōl e'pa shushtë

(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹² E' kēwō ska' ta Jesús mía kabata a ttök S'yě ta, ee ie' tté ie' ta nañeē. ¹³ Mik ká ñine, eta ie' tō ittōkatapa kié dapa'wé ie' ta. E' shuá ie' tō wépa shushtë dabom eyök kí bōl (12), e'pa kiéitō ittekōlpa tsá. ¹⁴ Ie'pa kié i' es: Simón, e' kié méka Jesús tō Pedro; Andrés dör Simón èl, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago dör Alfeo alá, Simón kine Celote, ¹⁶ Judas dör Santiago alá ena Judas Iscariote tō Jesús wōmeketsa ibolōkpa a e'.

Jesús tō s'wōbla'wé ñies s'buawéne

(Mateo 4.23-25)

¹⁷ Jesús biteatkene kabata a ittekōlpa tsá e'pa ta, e' e' wōklō'wé kakkue kí. Ee iklépa tso' taië ie' panuk. Ñies pē' datse Judea ena Jerusalén, esepa de taië. Ñies pē' de taië datse Tiro ena Sidón. Ká böt e' atē dayē kkōmik. ¹⁸ Ie'pa ekkēpa kōs debitu Jesús tō s'wōbla'wēke e' kittsōk ñies as ikirirkerak e' bua'ūneitō. Ñies wépa tteke wimblupa sulusi tō esepa bua'wéitō. ¹⁹ Taië diché tso' ie' a e' wa s'kirirke kōs e' buanene, e' kueki sulitane éna ie' kakwa.

Ì wër buaë Skököl wa

(Mateo 5.1-12)

²⁰ Jesús tō ittōkatapa weblé ta ichéitō ie'pa a:

“A' wépa dör siarē kē wa ì ta' taië, esepa tso' ì blúie Skököl tso' e' a, e' kueki ayëcha buaë a'.

²¹ “A' wépa tteke bli tō ká i' a, esepa ttsë'rdaë dō wē', e' kueki ayëcha buaë a'.

“A' wépa iúke ká i' a, esepa jañurane buaë, e' kueki ayëcha buaë a'.

²² “Ayëcha buaë mik pè' éna a' ar suluë, a' wateke, a' cheke suluë, a' cheke tö a' dör pè' sulusipa ye' dör S'ditsö Alà e' tté kueki. ²³ Mik e' tköke a' ta, eta kë a' erianuk. E' skéie a' ttsë'nú buaë. Aishkuö ta ká jaì a' i' buaë merdaë a' a' iskéie e' kueki a' ttsë'nú kanëë. Kë a' éna ichökwa tö ká iaiaë ie'pa yépa bak Skëköl ttekölpa we'ikök es.

²⁴ “Erë wëstela ina a' wä íyi tso' taië ká i' a esepa ta, e' ukuöki ta kë i' skà ta'ia a' ttsë'woie buaë.

²⁵ “Wëstela ina a' wä íyi tso' taië ñè wë' i'ñe ta esepa ta, e' ukuöki ta a' tterane bli tö.

“Wëstela ina a' jañuke buaë ká i' a e'pa ta, e' ukuöki ta a' eriardaë, iuraë siarë.

²⁶ “Wëstela ina a' ta mik sultane tö a' kikéka, es ie'pa yépa bak ká iaiaë e'pa tö kachökwakpa e' chö tö ie'pa dör Skëköl ttekölpa, e'pa kika'ka.

S'bolökpa ché Jesús tö

(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Erë a' tso' ye' ttö kïttsök, esepa a' ye' tö ichè: a' bolökpa dalëritsö. Wépa éna sulu a' ar, esepa a' i' buaë ú. ²⁸ Wépa alibchöke a' ki, esepa a' a' er buaë chö. Wépa tö a' cheke suluë esepa ki ikiö S'yé a' tö ikimú. ²⁹ Yi tö a' ppé a' aswö ki, e' ta a' aswö etta mú ia ppè. Yi tö a' paio kikké tsémi, e' ta ñies a' paio mú ia. ³⁰ Yi tö ilè kak kiè a' a, e' ta imú ia. Yi wä a' íyi mítser, e' ta kë a' tö ikiökneia. ³¹ A' senú s'malepa ta wes a' ki ikiane tö ie'pa ser a' ta es.

³² “Wépa tö a' dalëritseke, esepa ë ské dalëritseke a' tö, e' ta ¿e' ki Skëköl tö wëstela chëmi a' a? ¡Au! Ñies pè' sulusipa tö wépa tö ie'pa dalëritseke, esepa

ské dalëritseke. ³³ Wépa tö ì buaë weke a' a, esepa ã a a' tö iské weke buaë, e' ta ʒe' ki Skëköl tö a' kíkèkãmi? ¡Au! Ñies pë' sulusipa tö iweke es. ³⁴ A' tö íyi peiteke, wépa klö'wé a' tö tö imeraneitö, esepa ã a, e' ta ʒe' ki Skëköl tö a' kíkèkãmi? ¡Au! Ñies pë' sulusipa tö íyi peiteke ñi a, mik ie'pa tö iklö'wé tö imerdane eta. ³⁵ A' bolökpa dalëritsö. Ì buaë ú ie'pa a, íyi peitö ie'pa a, kë iské panane. A' tö iweke es, e' ta Skëköl tö a' a iské merane buaë. Ie' er buaë chöke s'sulusipa a ena wépa kë tö wëstela cheta' ie' a esepa a. A' tö iweke es, e' ta a' tö ikkacheraë tö mokië a' dör ie' dör íyi ulitane tsata, e' ala'r. ³⁶ S'malepa saú er siarë wa wës S'yé tö a' sueke er siarë wa es.

*Kë se' kàne s'kichatök
(Mateo 7.1-5)*

³⁷ “Kë a' s'kichatök, e' ta Skëköl kë tö a' kichatëpa. Kë a' ichök yi a tö Skëköl mú tö be' tsaið, e' ta Skëköl kë tö a' tsaiëpa. Ì sulu kos wamblé ie'pa tö a' ki, ese nuí olö'yö ie'pa ki, e' ta a' nuí olö'yeraë Skëköl tö a' ki. ³⁸ Kos a' tö ì mé s'malepa a, ekkë a' a imerdane. E' kuëki íyi kakmú s'malepa a, eta iské merane Skëköl tö a' a. Erë ie' tö imerane a' a taië wës dakö'ukuö wà iësö chië wötjule buaë ikí wà ië dökã ikkö a katötöë tsá tkënettsãmitke es.”

³⁹ Ñies Jesús tö ttë kleé ie'pa a i' es: “ʒWé a' wa isule tö s'wöbla kë wawër, ese tö eköl wöbla kë wawër ese ulà ièmi? ʒE'pa kë brutarmi bölë kãuk a? ⁴⁰ Wé wöblarke ese kë dör iwöbla'ukwak tsata. Mik iwöblaone, e' je' ta idöraë wës iwöbla'ukwak es.

⁴¹ “Kaltak jchëla tsir tso' a' yami wöbla a, ese sué a' tö, erë ʒi kuëki kaltak bërie tso' a' wák wöbla a,

ese kë sune a' wā? ⁴² ¿Wes a' ichèmi a' yami a:
 'A yami, sùyo kaltak jchela tsir tso' be' wöbla a, e'
 yèttsa'? Erë kaltak bërie tso' a' wöbla a, e' kë sune a'
 wā. ¡A' e' ö suluë! Kaltak bërie tso' a' wöbla a, ese
 yöttsa kewe, es kaltak jchela tsir tso' a' yami wöbla
 a, ese wërmi a' a buaë yèttsa.

Kal buaë ena kal sulusi
 (Mateo 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ “Kal buaë kë wörta' kalwö suluie, ñies kal
 sulusi kë wörta' kalwö bua'ie. ⁴⁴ Kal wërkewā iwö
 kī. Higowö ö uvawö ese kë shteta'sö dika' kicha
 mik. ⁴⁵ İ bikeitsekesö, ese ë chekesö. E' kueki wëm
 dör buaë, ese er dör buaë, e' kueki ie' serke buaë,
 ttö yësyësë. Erë wëm dör suluë, ese er dör suluë, e'
 kueki ie' serke suluë, ttö suluë.

U yuökwak bö
 (Mateo 7.24-27)

⁴⁶ “¿İ kueki a' tö ye' kieke: 'A Skëkëpa, a Skëkëpa,
 erë kë a' tö ye' ttè iuteku'? ⁴⁷ Yi datse ye' ska', ta ye'
 ttö ttseke ta iwà iuteke, sùyo a' a ichè tö wes ese
 dör. ⁴⁸ Ese dör wes wëm eköl tö u yué es. E' tö u
 chkí töbié iskië, ká dör ák ë, ese a. Mik di' pone tajë,
 tkami u kī tajë, erë u kë minetser iwā, iyöule buaë
 e' kueki. ⁴⁹ Erë yi tö ye' ttö ttsé erë kë iwà iuteku',
 ese dör wes wëm eköl tö u yué, erë kë wā itöbinewā
 iskië, tkékaitö jalëjalë iyök ë bata kī es. Mik di' pone
 tajë e' tkami u kī, eta u mítser iwā, kë ì atëia.

7

Jesús tö ñippökwakpa wökir eköl e' kanè méso
bua'wéne
 (Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)

¹ Mik Jesús tò s'wöbla'wé one, etä imía demi Cafarnaúm. ² Etä ee Roma ñippökwakpa döka cien, e' wökir serke eköl. E' kanè méso eköl kirinewa taië duökewatke. Iwökir éna ie' dalër taië. ³ Mik ñippökwakpa wökir tò Jesús tté ttsé, etä ie' tò iché judiowak kueblupa welepa a: "A' yú Jesús ska' ta ichö ie' a: 'Be' we'ikè sa' tò, be' shkö ñippökwakpa wökir, e' kanè méso eköl duöke taië, e' bua'ukne.'" ⁴⁻⁵ Mik ie'pa demi Jesús ska' ta ikköchérak taië ie' wöa:

—Ñippökwakpa wökir e' éna se' judiowak dalër taië. Ie' wák tò se' ñi dapa'wo wé e' yuök patkè' se' a. E' kueki sa' a ta buaë idir tò be' ie' kimé.

⁶ Etä Jesús mía ie'pa ta. Erë mik ie'pa dökemitke ñippökwakpa wökir e' u a, etä ie' tò iyamipa welepa patké ichök Jesús a: "A kékëpa, kè be' e' tsiriuk. Be' dör kékë taië, e' döwa ye' u a, e' kè dör ye' siarla e' a. ⁷ E' kueki ye' kè dè'rö be' ska'. Erë ikéwö è mú ta ye' kanè méso buardane. ⁸ Ye' wökirpa ta', e'pa ttö iütök ye' kawöta. Ñies ye' dör ñippökwakpa taië e'pa wökir, ie'pa kawöta ye' ttö iütök. Mik ye' tò eköl a icheke, 'Be' yú' ta imí. Eköl a ye' tò icheke, 'Be' dou' ta ide. Ñies ye' tò icheke ye' kanè méso a, 'Íyi ú' ta iwéitö. Ye' iklö'wé tò be' wa kawö ta' íyi ulitane tsata, e' kueki ye' wa ijcher tò be' tò ikéwö mé, e' ta ye' kanè méso buardane."

⁹ Mik Jesús tò tté e' ttsé, etä e' tò ie' tkiwéwa. Ie' wótréene ta ichéitö pè' dami ie' itöki e'pa a:

—Ye' ichè a' a tò Israel aleripa kos shua, kè yi kune ye' wa erblök ye' mik wes wëm i' es.

¹⁰ Etä mik ñippökwakpa wökir yamipa dene u a, etä ie'pa tò isué tò ikanè méso kirirke, e' buanene.

Alaköl eköl schö alà blënewa e' shke'wékane Jesús tö

¹¹ E' ukuöki ta Jesús mía ká kiè Naín ee. Ie' dami ittökatapa ta, ñies pë' dami ie'pa ta taië. ¹² Mik ie'pa de tsinet ká e' a, eta ie'pa isué tö taië pë' datse, e' wa s'nu datse micho wötëwa. Dëütö e' mì dör schö, ie' alà eköl ëme wëm, e' blënewa. Taië ká e' wakpa tö ie' pablerami. ¹³ Mik Skëkëpa Jesús tö isué, eta ie' wa iwër siarë ta ichéitö ia:

—Kë be' iukia.

¹⁴ E' bet ta ie' dewa tsinet ka'la ki s'nu dami e' o'mik ta ka'la kéitö. Wëpa wa idami e'pa e' wöklö'wëwa. Jesús tö iché s'nu a:

—A duladula, be' a ye' tö ichè, iBe' e' kôka!

¹⁵ E' bet ta s'nu shkenekane e' tkéser ta itté. Eta Jesús tö imé imi a. ¹⁶ Kos pë' tso' ie'pa ta e'pa suane taië, Skëköl kikéka ie'pa tö taië ta ichérakitö:

—Skëköl tteköl chök eköl, e' de se' shua.

Ñies ie'pa tö iché:

—Skëköl de se' dör ie' icha esepa kimuk.

¹⁷ Eta i wé Jesús tö e' tté buneka taië Judea ké kos e' a, ñies ká tso' Judea pamik e' a itté tinea.

Juan S'wöskuökwak ttökatapa de Jesús ska' ichakök (Mateo 11.2-19)

¹⁸ Juan S'wöskuökwak ttökatapa tö i kos weke Jesús tö, e' paké Juan tso' s'wöto wé a e' a. E' kuëki ie' tö ie'pa böi kié ¹⁹ ta ichéitö ie'pa a:

—A' yú Skëkëpa Jesús a ichakök tö i be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie yëule tö idatse e', ö yi ská panëia sa' tö?

²⁰ Mik ie'pa de Jesús ska' ta ie'pa tö iché ie' a:

—Juan S'wöskuökwak tö sa' patké be' a ichakök tö ¿be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie yëule tö idatse e', ö yi skà panèia sa' tö?

²¹ E' wösha ta Jesús tö s'kirirke duè tsakië wa, esepa bua'wé taië. Nies s'tteke wimblupa sulusi tö, ena s'wöbla kë wawër esepa bua'wéitö taië. ²² E' ukuökí ta ie' tö iché Juan ttókatapa böi a:

—A' yúne Juan ska' ta i sué a' tö, i tse a' tö, e' kos pakö ie' a. Ichó ie' a tö s'wöbla kë wawër esepa wöbla wawënene; s'kraulewa kë shko esepa shkéne; wépa kiri'wéke lepra tö esepa buanene batse'nene; s'kukuö kë watsër esepa watsënene; s'duowa shkenekane; nies Skököl ttè buaë e' pakane s'siarëpa a. ²³ Yi kë yöki ye' sulune, ayëcha buaë ese!

²⁴ Mik ie'pa míyalne, eta Jesús tö Juan tté pakémitke pë' a, ta ichéitö ie'pa a: “Mik a' dë'rö ká sir poë wé kë yi serku' ee Juan sauk, eta ¿ima a' erbikö wëm wése suëmi a' tö? A' kë dë'rö wëm ëse, kabikeitsö wí a dià a wes kua'kö wöppè siwa' tö es, ese sauk. ²⁵ A' kë dë'rö wëm ese sauk, e' ta ¿wëm wése sauk a' dë'rö? A' kë dë'rö wëm e' paiö datsi' bua'buwa, ese sauk. A' wa ijcher tö wépa e' paiö es ena íyi bua'buwa tso' iwa' taië e' ttsë'woie buaë, esepa serke blu' u a. ²⁶ Erë ¿wëm wése sauk a' dë'rö? A' dë'rö wëm dör Skököl tteköl ese sauk. Ye' tö a' a ichè tö moki Juan dör Skököl tteköl, erë ie' kë dör e' ë. Ie' dör Skököl tteköl ese tsata. ²⁷ Skököl yëkkuö ki itso' kitule wé Skököl tö ichè wé pairi'bituitö idi' wa s'blúie e' a, e' tö ichè i es:

'Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkök be' yöki kewé

be' ñalé yuök.*

Skëköl ttè pakökwak e' dör Juan. ²⁸ Ye' ichè a' a tö s'ditsö ulitane shuá, kë yi ku' Juan tsata. Erè ì blúie Skëköl tso', e' shuá yi dör ësela, ese dör ie' tsata.”

²⁹ (Mik pè' ulitane ñies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa tö Jesús s'wöbla'weke e' ttsé, eta ie'pa tö iché tö Skëköl ttè dör yësyësë. Ie'pa dë' as Juan tö ie'pa wöskuö iwà kkachoie tö ie'pa tö Juan ttè klö'wé, e' kueki ie'pa tö iché es. ³⁰ Erè fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kë wá Juan ttè klöone, e' kueki ie' kë wá ie'pa wösune, es ie'pa tö Skëköl er buaë chöke ie'pa a e' watéttsa.)

³¹ Jesús tö iché: “¿Ima a' chëmi ye' tö? ¿Wes a' dör? ³² A' dör wes ttè i' tö ichè es: Ala'rla tso' inuk u itöki. Shabötspa arke tajë ta iché iyamipa a: ‘Sa' tö pulë bla'wé, erè a' kë klötëne'; sa' tö s'eriariar ttseittsé, erè a' kë ñine.’ ³³ E' wà dör tö Juan S'wöskuökwak de batsöta', kë blo' yetá ta a' tö iché tö aknama tso' ie' a. ³⁴ E' ukuöki ta ye' dör S'ditsö Alà, e' de kë batsöta', blo' yetá, ta a' tö ye' cheke tö ye' chkö tajë, blo' yè tajë, ñies tö ye' dör inuköl shtökwakpa ena pè' sulusipa malepa, esepa sini'. ³⁵ A' tö ye' cheke es erè isuërasö bulebök ta tö wépa serke wes Skëköl siwé tö ichè es, esepa dör yësyësë.”

Jesús mía upakök Simón dör fariseowak e' ska'

³⁶ Fariseowak eköl kiè Simón, e' tö Jesús kiè chkök ie' u a. E' kueki Jesús mía ie' ska' ta ie'pa e' tuléser chkök. ³⁷ Eta alaköl sulusi serke ká e' a, e' wá ijchenewa tö Jesús tso' chkök fariseowak e' u a. Ie' wá kiö masmas de e' ukkuö yöule ák bua'buá kiè alabastro ese wa. ³⁸ Ie' de dur Jesús ska', e'

* 7:27 Malaquías 3.1

iuke Jesús tsikka, iwöriö yēnane tajē Jesús klō kī, e' pasiwéitō itsà wa, t̄a Jesús klō wōalattsémiitō t̄a kiō masmas téitō Jesús klō kī. ³⁹ Mik fariseowak tō Jesús kié chkök e' tō alaköl sué, eṭa ibikeitséitō: “Wēm wī mú dör Skököl tteköl moki, e'ma ie' éna iarmi alaköl wése tso' ie' kök. Ie' éna iarwami tō e' dör alaköl sulusi.” ⁴⁰ Jesús iché ie' a:

—A Simón, ilè tso' ye' wā yēnoie be' a.

Ie' iiüté:

—A s'wöbla'ukwak, ichö ña.

⁴¹ Jesús tō iché:

—Wēm böi ñarke inuköl peitökwak ulà a. Eköl ñarke cien skeyök (500), iëköl ñarke dabom skeyök (50). ⁴² Ie'pa böi kë a ipator, e' kuëkī inuköl peitökwak tō inuì olo'yé ie'pa kī. Ye' tō be' a ichakè tō ie'pa böi, ¿wéne ék éna inuköl peitökwak dalërmi kibiie?

⁴³ Ie' iiüté:

—Ye' a t̄a, wéne nuì olone kibiie e' ék.

Jesús tō iché:

—Buaë be' iiüté.

⁴⁴ Eṭa Jesús tō alaköl sué t̄a ichéitō Simón a:

—Alaköl i' saú. Mik ye' dewa be' u a, eṭa be' kë wā ye' a di' mēne ye' klō skuoie, erē alaköl i' tō ye' klō skué iwöriö wa t̄a ipasiwéitō itsà wa. ⁴⁵ Be' kë wā ye' shkeone wōalattsè wa wes s'wöblar es. Erē ie' dewa íe, eṭa ie' tō ye' klō wōalattsémi tajē.

⁴⁶ Be' kë wā kiō ësela, e' tēne ye' wökir kī wes s'wöblar es. Erē ie' tō kiō masmas tuè darèrèè ese té ye' klō kī. ⁴⁷ E' kuëkī ye' ichè be' a tō ie' éna ye' dalër tajē e' wa iwēnewa tō ì sulu wamblé ie' tō tajē, e' nuì olone ie' kī. Erē wépa kë éna ye' dalërta' tajē, e' wa iwēnewa tō esepa kī inuì olone elkela è.

48 E' ukuöki ta ie' iché alaköl e' a:

—Ï sulu kqs wamblé be' tö e' nuí olone be' ki.

49 Imalepa kiule chkök ñies tso' ee, e'pa ñi chakérak:

—A' iché çyi ie' dör e' ttö es? Skököl è a se' nuí olo'yarmi.

50 Erë ie' tö alaköl a iché:

—Be' erblé ye' mik, e' tö be' tsatkée. Be' yúne bërë.

8

Alakölpa tö Jesús kímé

1 E' ukuöki ta Jesús mía ì blúie Skököl tso' e' tté buaë pakök ká blublu ena ká tsitsir tso' e' a. Ie' ttekölpa tsá dabom eyök kí bül, e'pa shköke ie' ta.

2 Ñies alakölpa welepa buaö'ne ie' tö, e'pa shköke ie' ta. E'pa welepa bak weinuk wimblupa sulusi wa, ñies duè wa. Ie'pa eköl, kiè María Magdala wak, e' a aknamapa yé'ttsaitö döká kul. 3 Ñies Juana dör Cuza alaköl, e' shköke ie' ta. Cuza dör Herodes dali kkö'nukwak. Ñies Susana ena alakölpa malepa taië shköke ie' ta. Ie'pa tö Jesús ena ittökatapa kimeke taië, ì tso' ie'pa wa ese wa.

Të kuatkökwak, e' pakè

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

4 Pè' e' yélur iká ki debitü taië Jesús ska'. Ie' tö ie'pa a ittè kleé i' es: 5 Wëm mía eköl të kuatkök ta ie' tö iwö ppé ululu të ki* Mik ie' tso' iwö ppök, etá ditsöwö wele anewa ñalá ska' ta pè' dakélor iki, e' tö iñatélur, ñies dù debitü tö ikatéwa. 6 Ditsöwö wele anewa áklo a ta e' kuölö ta itskine buaë.

* **8:5** të kuatkök ppé ululu: Ie'pa wöblar të kuatkök wö ppélur të kqs e' ki.

Erë ká tsabe kě ta' ee, e' kueki bet ta isinewa.
⁷ Ditsöwö wele anewa dika'chka shua. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erë dika'chka e' aléka iki.
⁸ Erë ditsöwö wele ane íyök bua'buwa ki, ese tschine talane wöne buaë. Iklö wele wöne döka cien eyök (100) elka elka.

Mik Jesús tò iché one, eta ikí chéitö ie'pa a aneule: “iA' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!”

*Ì kueki Jesús tò s'wöbla'weke kleaule
 (Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)*

⁹ Jesús ttökatapa tò ie' a ichaké:
 —Ttè wakleébö, ¿ima e' wà dör?

¹⁰ Ie' tò iché ie'pa a: “Ì blúie Skököl tso' e' tté bléulewa, e' kéwö meneat a' a ijchenoie. Erë pè' tso' tajé kě éna ye' tté klö'wak, esepa a ye' tò ikleeke as ie'pa tò iweblö je', erë kě ie'pa a iwà wër, ñies as ie'pa tò ittsö je', erë kě ie'pa a iwà ar.†

*Tè kuatkökwak tté e' wà paké Jesús tò
 (Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)*

¹¹ “Ttè wakleéyö e' wà dör i' es: Skököl tté pakèsö e' dör wes ditsöwö kuatkèsö es. ¹² Pè' welepa ta itkõmi wes itka ditsöwö anewa ñala ska' ñe' ta itka es. Esepa tò Skököl tté ttsé, erë bé de ie'pa ska' ta iyéttsaitö ie'pa er a as ie'pa kě tò iklö'ù ta itsatkër. ¹³ Welepa skà ta itkõmi wes itka ditsöwö anewa áklo a ñe' ta itka es. Esepa tò Skököl tté ttsé ta iklö'wérakitö ttsé'ne buaë wa erë ekuölö è. Ie'pa kě a e' tkërwa darërëe Skököl tté a. Mik ie'pa weinemitke ie' tté kueki, eta ie'pa anemine tottola. ¹⁴ Welepa skà ta itkõmi wes itka ditsöwö anewa

† **8:10** Isaías 6.9

dika'chka shuà ñe' ta itka es. Esepa tö Skëköl ttè ttsé, erë ie'pa tö íyi tso' ká i' kî e' bîkeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl ena ì tso' ká ikî tö s'ttsë'weke buaë ese kî. Ese kos tö Skëköl ttè kui'wéwa ie'pa er a, ta ie'pa kë sene buaë Skëköl ttè a. ¹⁵ Erë welepa skà ta itköke wes itka ditsöwö anewa íyök buaë kî ñe' ta itka es. Esepa tö Skëköl ttè ttsé ta iklö'wé er buaë wa mokî. Ie'pa tö iiuteke buaë ta iwà dalöiekerakitö këkraë. E' kuëkî ie'pa tö ì buaë kos ese wé wes Skëköl kî ikiane es.

Bö'wö tté
(*Marcos 4.21-25*)

¹⁶ “Mik bö'wö wötskékasö, eta kë sö ipabikepawa, kë sö ipatkepawa ka' dikîa. E' skéie itkekeka kákke s'yamipa datse ese pa wö a ká ñi'woie. ¹⁷ Es ñies ttè tso' blëulewà ì'ñe ta, ese jcherdawà sulitane wà aishkuö ta. Ì ché ye' tö, e' kë wà ane ie'pa éna ì'ñe ta, erë e' wà ardaë ie'pa éna aishkuö ta.

¹⁸ “Yi e' yuak buaë ye' ttè wa, ese a ikî meraëyö as ie' éna iwà ar buaë. Erë yi kë e' yuak ye' ttè wa, ì bîkeitsé ese tö tö ane iéna, e' kos yërdattsane iyökî. E' kuëkî ye' ttö kukueblö a' tö bua'ie.”

Jesús mì ena ie' ëlpa debitu ie' weblök
(*Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35*)

¹⁹ Eta Jesús mì ena iëlpa ena ikutapa e'pa debitu ie' weblök. Erë ie' tkër wé pè' tso' taië e' shuà, e' kuëkî ie'pa kë dë'wà ie' ska'. ²⁰ E' biyö ché yile tö ie' a:

—Be' mì ena be' ëlpa ena be' kutapa e'pa shkö be' weblök.

²¹ Ie' tö iiuté:

—Èkèkè, erè ye' tō a' a' ichè tō wépa tō Skèköl ttè ttsé tã iwà iutéitō, esepa dör wés ye' mî ena ye' èlpa ena ye' kutapa es.

Siwa' taië e' wöklö'wé Jesús tō

(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)

²² Etökicha tã Jesús e' iéka kanò a' ittökatapa tã, tã ichéitō ie'pa a':

—Mishka batsöri wîshet.

Etã ie'pa míyal. ²³ Ie'pa mirwãia tã ie' kapowa kanò a'. È' dalewa siwa' batsineka taië tō di' uyéka taië tã kanò a' di' iënekami katsirkewatke. ²⁴ È' kueki ie'pa tō itiwéka tã ichérakitō ia:

—¡A s'wöbla'ukwak! ¡A s'wöbla'ukwak! ¡Se' duölurmi!

Etã ie' e' kéka tã siwa' ena di' yöli uñéitō tã iwöklönewa míane alamië.

²⁵ È' ukuöki tã ie' tō iché ie'pa a':

—¿Wés a' erblöke ye' mik, e' de?

Erè ie'pa suanéka taië, tkinewa taië tã iñi chakéka:

—¿Yi dör wëm wí? ¡E' ttö dalöié di' tō ena siwa' tō!

Wëm eköl a' aknamapa tso' taië e' bua'wéne Jesús tō

(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)

²⁶ È' ukuöki tã ie'pa mía demi ká kiè Gerasa ate batsöri wîshet Galilea wöshaë ee. ²⁷ Mik Jesús e' yéttsa de ká sí ki, etã wëm eköl de ie' ska', e' a' aknamapa tso'. Ie' dör Gerasa wak. Iaiaë ie' sene'mi sume, ké serku'ia u a', ie' serke pö a'. ²⁸ Mik ie' tō Jesús sué, etã ie' aneka taië tã ie' tkéwa kuché ki. Ie' iché Jesús a':

—A Jesús, be' dör Skököl dör íyi ulitane tsata e' alà. ğlök be' de ye' tsiriuk? Ye' múat bërë. Ye' kköchö taië be' a tö kë ye' we'ikar.

²⁹ Jesús tö ichétke wimblu sulusi a kewe: “Be' e' yöttsa wëm se a.” E' kuęki wimblu tö ie' a iché es. Iaiäe ie' we'ikbitu aknama tö. Kekraë aknama tö ie' wö aliweke. E' kuęki pë' tö ie' mueke iulà a iklö a tabechka daloie wa, erë e' batsélor ie' tö tottola ta aknama tö ie' kí aliwéka patkemi wé kë yi serku' ese ska'. ³⁰ Eta Jesús tö ie' a ichaké:

—ğİma be' kiè?

Ie' iüté:

—Ye' kiè Taië Wakpa.

Ie' a aknamapa tso' taië, e' kuęki ie' tö iüté es. ³¹ Ie'pa kköchöke taië Jesús a: “Kë sa' patkarmi kauk taië tso' iskië e' a.” ³² Tsinet kabata kuli' a köchi iëter taië chkök, e' kuęki wimblupa kköchöke Jesús a: “Kawö mú sa' a e' tiukwa köchipa jaì a.” Jesús tö ikéwö mé ie'pa a. ³³ Eta ie'pa e' yélur wëm a ta ie' tiélur köchipa a. Köchi kos poneka tunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a ta eë iduolur.

³⁴ Mik köchi kkö'nukwakpa tö isué, eta itkayalmi ta itté ppékarakitö ká e' wa'ñe. ³⁵ Pë' de taië iweblök tö ì tka. Mik ie'pa de Jesús ska', eta wëm a aknamapa yërulune taië, e' sué ie'pa tö itkër Jesús wörki datsi' iéne éna ká anene buaë. E' tö ie'pa suawé. ³⁶ Wépa tö ì tka e' sué, e'pa tö ipaké ie'pa a tö wes wëm a aknamapa bak e' buanene. ³⁷ Ká e' wakpa ulitane suane taië, e' kuęki ie'pa kköché Jesús a: “Be' e' yöttsa sa' ká a.” Eta Jesús e' iéka kanò a ittökatapa ta ta imíatke. ³⁸ Eta wëm a aknamapa yërulune e' kköché Jesús a: “Ye' shkakmi be' ta.” Erë Jesús tö iüté:

—Au, be' e' tsúat. ³⁹ Be' yúne be' u a ta ì kōs wé Skékōl tō be' a, e' pakō sulitane a.

Ta ie' mía, ta ì kōs buaë wé Jesús tō ie' a, e' pakéitō sulitane a.

Jesús tō Jairo alà busi shké'wékane ñies alakōl bua'wéneitō ekōl

(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰ Mik Jesús dene batsōri iōshet, etā pē' tso' taiē ie' panuk, e' kuēkī ie'pa tō ie' kiéwā ttsē'ne bua' wa.

⁴¹ Etā wēm ekōl kiē Jairo e' de. Ie' dōr judiowak ñi dapa'wō wé e' wōkir ekōl. Ie' e' téwā wōwakkōt Jesús wōrkī tā ikkōchōke taiē ie' a: “Mishka bet ye' u a.” ⁴² Jairo alà dōr ekla ě wák dōr alakōl kī duas tso' dabom eyōk kī bōk ulatōk (12), e' duōkewatke.

Jesús miriā, e' dalewa taiē pē' dami, e' tērdami ie' mik. ⁴³ E'pa shuā alakōl dami ekōl e' du'mi alakōlpa duè wā e' kī duas de dabom eyōk kī bōk (12). Ì kōs tso' ie' wā e' ewéwaitō yēs s'kapeyōkwak kī, erē kē yi a ibuanene. ⁴⁴ Ie' dewā tsīnet Jesús tsī kker tā idatsi' bata kéwaitō. E' wōshā tā ipé wōklōne tā ibuanene buaë. ⁴⁵ Etā Jesús tō ichaké:

—¿Yi tō ye' ké?

Sulitane tō iché:

—Kē sa' wā be' kàne.

Pedro tō iché ia:

—A s'wōbla'ukwak, pē' tso' taiē e' tērdami be' mik.

⁴⁶ Erē Jesús tō iché:

—Ye' ittse tō ilè tka ye' diché wa. E' kuēkī ye' wā ijcher tō yile tō ye' ké.

⁴⁷ Mik alakōl buanene, e' tō isué tō kē ie' a e' blēnukīā tā ide Jesús ska' painéka taiē suane wa. Ie' e' tkéwā kuchē kī Jesús wōrkī tā ie' e' chéka sulitane

kukua tö ì kuëki Jesús kéwaitö. Ie' tö iché: “Mik ye' tö be' kéwa, e' wöshaë ta ye' buanene.” ⁴⁸ Jesús tö iché ia:

—A alà busi, be' erblé ye' mik, e' kuëki be' buanene. Be' yúne bërë.

⁴⁹ Ie' ttökeia alaköl ta, e' dalewa eköl bite Jairo u a, e' debitu ta iché Jairo a:

—Be' alà busi blënewatke. S'wöbla'ukwak kë tsiriwaria.

⁵⁰ Mik e' ttsé Jesús tö, eta ie' tö iché Jairo a:

—Kë be' tkinuk. Be' erblö ye' mik ë, be' alà busila buardane.

⁵¹ Mik ie'pa de Jairo u a, eta Jesús kë wa yi kàne shkökwa wé busila nu me'r eë. Pedro ena Santiago ena Juan ena alà yé ena imì, e'pa ë kiéwaitö e' ta.

⁵² E' dalewa sulitane iuke alárke taië. Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Kë a' iukia. Busila kë du'wa, ikapöme'r ë.

⁵³ Sulitane wa ijcher tö busila duowa, e' kuëki ie'pa tö ie' wayuéka jañeitséka taië. ⁵⁴ Erë Jesús tö busila ulà klö'wéwa, ta iché ie' a:

—¡A tayëla, be' e' kōka!

⁵⁵ Eta ishkenekane, e' bet ta ie' e' kéka ta Jesús tö iché ie'pa a:

—Itiö.

⁵⁶ Iyé ena imì tkirulune iweblök. Eta Jesús tö iché ie'pa a:

—Ï tka íe, e' kë char yi a.

9

*Jesús tö ittökatapa patké s'wöbla'uk
(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)*

¹ Jesús tö ittökatapa dabom eyök kí bül e'pa dapa'wé ta diché méitö ie'pa a aknamapa ulitane tré'woyal. Ñies kawö méitö ie'pa a s'kirirke bua'wone. ² Ipatkérak ì blúie Skököl tso' e' tté buaë pakök ñies s'buaukne. ³ Ta ie' tö iché ie'pa a:

—Mik a' mi'ke, eta kë ì tsarmi. Shko kéli, sku', íyi ñanoie, inuköl, datsi' skà, ese kos kë tsarmi.

⁴ Mik yile tö a' a iché a' kapörö, eta a' tso' ká e' a e' dalewa a' kapörö ie' u ë a. ⁵ Eta ká wele wakpa kë wa a' kinewa, e' ta a' e' yölur ká e' a, ta kapo tso' a' klöttö mik, e' ppöö a' tö. E' tö ie'pa a ikkacheraë tö ie'pa dör Skököl bolökpa.

⁶ Eta ie'pa míyal judiowak ké tsitsir kos a Skököl tté buaë pakök ñies s'kirirke buaukne.

*Herodes tö ibikeitséka taië tö yi dör Jesús
(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)*

⁷⁻⁸ Herodes dör Galilea wökir, mik e' tö ì kos weke Jesús tö e' tté ttsé, eta ie' tö ibikeitséka taië tö yi dör Jesús. Welepa tö icheke tö Jesús dör Juan S'wöskuökwak kötewa e' shkenekane. Welepa tö icheke tö ie' dör Skököl tteköl bak kiè Elías e' shkenekane. Welepa tö icheke tö ie' dör Skököl ttekölpa skà bak esepa wele shkenekane. ⁹ Erë Herodes tö iché:

—Ye' wák tö Juan kuli' tökök patkë', e' ta wëm tté ttséyö tso' íyi uk taië s'tkiwë ekkë ¿e' dör yi?

E' kuëki Herodes éna suluë Jesús suakwa.

*Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tö
(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)*

¹⁰ Mik Jesús ttekölpa tsá e'pa dene, eta ì kos wé ie'pa tö, e' pakéne ie'pa tö Jesús a. Eta Jesús tö ie'pa kiémi e' ta dö tsinet ká kiè Betsaida wé kë yi

serku' eē. ¹¹ Erë mik pë' malepa wā ijchenewa, etā ie'pa mí itōkī tā ie'pa kiéwaitō buaë. Ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë paké ie' tō ie'pa a ñies s'kirirke bua'wéneitō.

¹² Mik ká tuirketke, etā Jesús ttökatapa dabom eyök kī böł (12) e'pa de ie' ska' tā ichérakitō iā:

—Ká i' kī kē ì ku' katanoie ñanoie, e' kuëkī ie'pa yuömi as ie'pa mi' ká tso' tsinet ena pë' serke tsinet esepa ska' chkè taük ñè ena kapökrö.

¹³ Jesús tō ie'pa a iché:

—Ie'pa tiö a' tō.

Ie'pa tō iüté:

—Sa' wā pan skel ena nima bötö e' è tso'. Kë sa' mène ikī taük, e' tā ì tso' sa' wā e' kë dökka ie'pa taië ekkëpa tioie.

¹⁴ Wëpa tso' eē dökā mil skeyök (5000), e' kuëkī ittökatapa tō iché es. Erë Jesús tō ie'pa a iché:

—A' tō ie'pa kō e' tköksēr iski ek tsiní ek tsiní dabom skeyök (50) dabom skeyök. ¹⁵ Es ie'pa tō iwé tā pë' ulitane e' tkésēr. ¹⁶ E' ukuökī tā ie' tō pan skel ena nima bötö, e' klö'wé tā iká sué ká jaì a tā wëstela chéitō Skëköl a. E' ukuökī tā ie' tō pan ena nima blaté mé ittökatapa a as ie'pa tō iwatiö pë' a. ¹⁷ Mik ie'pa chké de wë', etā ibata ate, e' shtérakitō iëne dökā kköla dabom eyök kī böł (12).

Pedro tō iché tō Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ Etökicha tā Jesús tso' ittökatapa è tā. Ie' tso' S'yé tā ttök, tā eē ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Ima pë' tō ichè tō ye' dör yi?

¹⁹ Ie'pa tō iüté:

—Welepa tö icheke tö be' dör Juan S'wöskuökwak. Welepa skà tö icheke tö be' dör Skëköl tteköl bak kiè Elías e' shkenekane. Welepa skà tö icheke tö be' dör Skëköl ttekölpa bak ká iaiaë e' wele shkenekane.

²⁰ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—Erë çima a' ichè, ye' dör yi?

Pedro tö iikuté:

—Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'.

Jesús e' biyö ché tö ie' tterawa

(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Erë Jesús kë wá ie'pa kàne yi a ichök yi dör ie'.

²² Ñies ie' tö iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' weirdaë tajë. Judiowak kuëblupa ena sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö ye' waterattsá. Ye' tterawa, e' kî ká de mañat etá ye' shkerdakane.

²³⁻²⁴ E' ukuökî tá ie' tö iché ie'pa ulitane a:

—Yi e' tsatkak ittèwá yökî, ese kë ulà a sene michoë döpa. Erë yi e' mettsá ttèwá ye' dalërmik, ese ulà a idöraë. E' kuëkî yi e' yuak ye' ttökataie, ese kë kàne tkinukia e' kî. E' skéie kekraë ikawöta e' chök dö ittèwá wötëulewá krus mik ekkë. Es ie' kawöta shkök ye' itökî. ²⁵ Íyi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulà a, erë sene michoë kë dë' a' ulà a, e' tá e' dör çie bua' a' a? ²⁶ Mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene ye' olo wa, ñies ye' Yë olo wa, ñies ibiyöchökwakpa batse'r e'pa olo wa, etá wépa jaëne ye' kî, esepa kî ye' jaërdaë ñies. ²⁷ Mokî ye' tö a' a ichè tö a' tso' íe, e' welepa tö ì blúie Skëköl tso' e' suëraë kam iblërulur e' yökî.

*Jesús tō ilo ta' tajë e' kkaché ittökatapa a
(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)*

²⁸ E' kī ká de pàköl (8) ulatök, etä Jesús míā kabata a ttök S'yě ta. Pedro ena Juan ena Santiago e'pa mítser iwā e' ta. ²⁹ Ie' tso' ttök S'yě ta, etä iwö manenettsa míā kuā'kī dalölöë ñies idatsi' míā saruruë wöñarke dalölöë. ³⁰ E' wöshā ta wēpa de iēter bōl tso' ttök ie' ta. Ie'pa dör Skëköl ttekōlpa bak ká iaiaë kiè Moisés ena Elías e'pa. ³¹ Ie'pa olo bunekā tajë dalölöë. Ie'pa iēter kapakök Jesús ta wes ie' tterawā pē' tō Jerusalén as iwà tkō wes Skëköl kī ikiane es. ³² Pedro ena iyamipa bōl, e'pa tteke kapèwā tō tajë. Erë mik ie'pa tī'nekane bua'ie, etä ie'pa tō Jesús olo tajë e' sué, ñies wēpa bōl iēter ttök ie' ta e'pa suérakitō. ³³ Mik Moisés ena Elías mitkene, etä Pedro tō iché Jesús a:

—A S'wöbla'ukwak, buaë se' tso' iē. Sú sa' tō úla yuèkā mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

Erë ì cheke Pedro tō e' wà kē ane ie' éna. ³⁴ Pedro ttökeia, e' wö shā ta mochka tō ie'pa kītēwā. E' tō ie'pa suawé tajë. ³⁵ Mochka shūā ie'pa tō ttō ttsé tō ichè: “Sē dör ye' alà, e' pairi'bitubak ye' tō idi' wa a' blúie. Ie' ttō iutō.”

³⁶ Mik ie'pa tō ttè e' ttsé, etä ie'pa tō isué tō Jesús atē dur ekōrla. Erë ì ttsé ie'pa tō, ì sué ie'pa tō, e' blé ie'pa tō ier a, kē ie'pa wā ipakane yi a dō aishkuō ta.

*Duladula eköl tteke aknama tō e' bua'wéne Jesús
tō
(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)*

³⁷ Bule es ta ie'pa tso' kabata a e'pa biteyal, eta taië pë' de Jesús ñaletsuk. ³⁸ E' shua wëm tso' eköl, e' tö iché aneule:

—A s'wöbla'ukwak, be' we'ikèyö, ye' aladulaköl saü, e' dör ye' alà eköl ë. ³⁹ Mik wimblu sulusi tö ie' éna ká chówéwa, eta ie' aneká taië, painéka katötöë, ta ikkō a ishuya deka taië. Kekraë ie' we'ikekeitō siarë. Wimblu kë éna ie' akwa. ⁴⁰ Ye' kköché taië be' ttökatapa a tö wimblu trë'úshkar erë kë ie'pa a ione.

⁴¹ Jesús tö iché ie'pa ulitane a:

—A' wakpa kë erblōta' Skököl mik, a' kë éna ká ane. ¿Mik ye' sermirō a' ta? ¿Kos ye' tö a' dalë'ttsemirō? Be' alà tsúbitu ña.

⁴² Mik duladula de tsinet, eta aknama tö ie' éna ká chówéwa kéu iski ta ipainéka taië. Erë Jesús tö wimblu sulusi uñé trë'wëshkar ta duladula bua'wéneitō méneitō iyë a. ⁴³ Ì buaë wé Skököl tö idiché taië wa e' tö ie'pa ulitane tkiwéwa.

*Jesús skà e' biyö chéne tö itterawa
(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)*

Ì buaë wé Jesús tö, e' chekeia ie'pa tö ñi a, e' dalewa ie' tö iché ittökatapa a:

⁴⁴ —Ì cheke ye' tö a' a, e' ttsō buaë, kë a' éna ichökwa: Ye' dör S'ditsō Alà, e' wömerdatta pë' ulà a.

⁴⁵ Erë ì ché ie' tö e' blëulewa ie'pa yöki, e' kuëki ie'pa kë éna iwà ane. Ñies ie'pa suane ichakök tö ima iwà dör.

*Yi dör ibua'ie Skököl wöa
(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)*

⁴⁶ E' ukuök_i t_a Jesús ttökatapa ñi iütökerak tö ie'pa shu_a yi dömi ibua'ie imalepa tsat_a. ⁴⁷ Ì bikeitsök ie'pa tso', e' suéw_a Jesús tö, e' kuëk_i ie' tö alala kié eköl dués_er ie' o'mik ⁴⁸ t_a ichéitö ie'pa a:

—A' shu_a yi e' wöéwa imalepa dik_ia diöshet ese dö_r ibua'ie. E' kuëk_i yi tö alala i'se kiéw_a ye' ttö wa, ese tö ye' wák kiéw_a. Es ñies yi tö ye' kiéw_a, ese tö yi tö ye' patkë'bit_u, e' kiéw_a.

Yi kë ku' ñippök se' t_a ese tö se' bikeitseke er bua' wa

(Marcos 9.38-40)

⁴⁹ Juan tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, wëm sué sa' tö eköl, e' tö aknama tré'wéy_al be' ttö wa. Eré ie' kë ku' se' t_a, e' kuëk_i sa' tö iché i_a tö kë iw_ari_a.

⁵⁰ Jesús tö iüté:

—Yi kë ku' ñippök se' t_a, ese tso' se' t_a. E' kuëk_i kë iwöklö'w_ar.

Santiago ena Juan e'pa uñé Jesús tö

⁵¹ Jesús mi'kekane ká jai a, e' kéwö dökewatke, et_a Jesús tö ibikeitsé tö ye' m_ia diché wa Jerusalén, t_a im_ia. ⁵² Ie' tö wépa welepa patkémi ie' yök_i kewe u yulök kaporöie. Ie'pa m_ia demi ká tso' etk Samaria ee. ⁵³ Eré Samaria wakpa w_a ijcher tö Jesús ena ittökatapa mi'ke Jerusalén, e' kuëk_i ie'pa kë w_a ikinew_a. ⁵⁴ Mik Jesús ttökatapa kié Santiago ena Juan e'pa tö isué tö Samaria wakpa kë w_a ie'pa kinew_a, et_a ie'pa tö Jesús a iché:

—A Skéképa, ¿be' k_i ikiane tö sa' tö bö' kié ká jai a ie'pa ewowa?

⁵⁵ Eré Jesús wötréene ie'pa sauk t_a ie'pa uñéitö.

⁵⁶ E' ukuök_i t_a ie'pa m_ia ká skà tso' tsinet ee.

*Wëpa mañal e' yuak Jesús ttökatapaie
(Mateo 8.19-22)*

⁵⁷ Ie'pa mirwa ñala ki ta wëm eköl tö Jesús a iché:
—A këkëpa, ye' mi'ke be' ta ká wa'ñe wé be' mirö ee.

⁵⁸ Jesús tö iiuté:
—Bakli' u ta', ñies dúla u ta', erë ye' dör S'ditsö Alà, e' kë wa u ta' senoie.

⁵⁹ Jesús tö iché wëm eköl skà a:
—Mishka ye' ta.
Erë wëm tö iiuté:
—A këkëpa, kawö mú ña, mik ye' yé blërkewa e' nu wötökwa, e' ukuöki ta ye' mi'ke be' ta.

⁶⁰ Jesús tö iiuté:
—Wëpa dör wes s'duulewa es Skëköl wöa, as esepa tö iyamipa nu wötö. Erë be' yú, ì blúie Skëköl tso' e' tté pakök sulitane a.

⁶¹ Wëm eköl skà tö iché Jesús a:
—Ye' e' yuak be' ttökataie, erë kewe kawö mú ña shkoie e' chökät ye' yamipa a.

⁶² Jesús tö iiuté:
—Yi e' yué ye' ttökataie ta ì kos méatitö ye' dalërmik, erë ibikeitséneitö taië, eta ese kë ki ì blúie Skëköl tso' e' mène.

10

Jesús tö ittökatapa dabom kuryök ki böl (72) e'pa patké

¹ E' ukuöki ta Skëkëpa Jesús tö ittökatapa skà shushté doka dabom kuryök ki böl (72) patkëmi ie' yöki kewe böl böl wé ie' mi'ke ese ska'.

² Ie' tö iché ie'pa a: “Moki pë' tso' taië e' ki Skëköl ttè buaë kiane ttsè. Esepa dör wes iyiwö tso'tke

wè'iaè shtè es, erè ishtökwakpa kë dör tajë. E' kueki a' tö ikiö kanè wák a' tö ishtökwakpa patkö. ³ A' yú. Ye' tso' a' patkök ye' ttè pakök pè' shuà wës obejala èmi namu tso' tajë, ese shuà es. ⁴ Inuköl skúla ena dalì skú ena klökkuö skà, ese kôs kë tsarmi yës. Nies yi kué a' tö ñalà wa, ese kë tã a' ttök tajë. ⁵ Mik a' dewà yile ska', etã kewe ichö ie'pa a' tö 'Skököl er buaë chö a' a.' ⁶ Ie'pa tö a' kiéwã er bua' wa, e' tã Skököl er buaë chöraë ie'pa a'. Erè kë idör es, e' tã Skököl kë er buaë chöpa ie'pa a'. ⁷ Ie'pa tö a' kiéwã buaë, e' tã a' e' tsúat u e' a'. Ttè tso' e' tö ichè i' es: 'Kaneblökwak chkömi ì kanewekeitö e' ské wa.' E' kueki ì meke ie'pa tö a' a' ñè yè, e' ñú, e' yö. U e' è a' a' e' tsúat a' tso' ká e' a' e' dalewa. ⁸ Ká wé a' demi tã ká e' wakpa tö a' kiéwã buaë, e' tã ì mekeitö a' a' ñè e' ñú. ⁹ Ie'pa duöke, e' tã e'pa bua'üne. Nies ichö ie'pa a': 'Ì blúie Skököl tso' e' kéwö dewatke tsinet a' o'mik.' ¹⁰ Erè ká wéle wakpa kë wã a' kinewã, e' tã a' yú ie'pa ñalà wa tã ichö ie'pa a': ¹¹ 'A' kapo tso' sa' klöttö mik, e' ppée sa' tö iwã kkachoie tö a' dör Skököl bolökpa. Erè a' wã ijchenú tö ì blúie Skököl tso' e' kéwö dewatke tsinet a' o'mik.' ¹² Ye' tö a' a' ichè tö mik Skököl tö a' chakeketke inuí kï aishkuö tã, etã ká e' wakpa weirdaë siarë Sodoma wakpa bak senuk suluë e'pa tsatã.

*Ká mañat wakpa weirdaë siarë
(Mateo 11.20-24)*

¹³ "A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, jwéstela ina a' tã! Ì kë or yi a' ese wé ye' tö tajë a' wörki, erè kë a' er maneone. E' úpa ye' tö Tiro ena Sidón e' wakpa wörki, e'ma ká iaiaë ie'pa er maneobak. Ie'pa tö eriane datsi' ajaë ese ië'kabak, ñies ie'pa

e' tkë'k_{ab}ak muluchka k_i iwà kkach_{oi}e t_ö ie'pa er mane'wé Skëköl a. ¹⁴ E' kuek_i ye' t_ö ichè t_ö aishkuö t_a mik a' wöchakirketke a' nuì k_i e' kèwö de, et_a a' wömerdattsa weinuk tajè shütè Tiro ena Sidón wakpa tsat_a. ¹⁵ A Cafarnaúm wakpa, kë a' t_ö ibikeitsök t_ö a' mi'mitser ká jai a. Ie' t_ö a' patkerami diöshet wé s'wimblu weirke ee.”

¹⁶ Et_a Jesús t_ö iché ittökatapa a: “Yi t_ö a' ttö ttseke t_a iutekeitö, ñies ese t_ö ye' ttö ttseke t_a iutekeitö. Yi t_ö a' wateke, ñies ese t_ö ye' wateke. Ñies yi t_ö ye' wateke, ese t_ö Skëköl t_ö ye' patkë', e' wateke.”

Jesús ttökatapa dabom kuryök k_i bö_l (72) e'pa dene

¹⁷ E' ukuök_i t_a Jesús ttökatapa dök_a dabom kuryök k_i bö_l (72) patkë' ie' t_ö, e'pa dene ttsë'nerak buaë. Ie'pa t_ö iché ie' a:

—A Skëkëpa, aknamapa t_ö sa' ttö dalöié be' ttö wa.

¹⁸ Ie' t_ö ie'pa iutè:

—Tö. A' e' alék_a Satanás k_i je'. Ye' isué t_ö ie' bateshkar ká jai a wës alá wöñar es. ¹⁹ Ye' t_ö a' a diché mé e' alok_a tkabë k_i ena bachë' k_i ñies e' alok_a Satanás diché k_i. Es kë ì t_ö a' we'ikepa. ²⁰ Kë a' ttsë'nuk buaë wimblupa sulusi t_ö a' ttö dalöié, e' ë kuek_i. E' skéie a' kiè tso' kitule ká jai a sene michoë yëkkuö k_i, e' kuek_i a' ttsë'nú buaë.

Jesús ttsë'ne buaë

(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jesús tso'ia ttök ittökatapa t_a, e' shu_a Wiköl Batse'r t_ö ie' ttsë'wé buaë shütè. Ie' t_ö iché: “A ye' Yë, be' dör íyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a' e' Këköl. Be' t_ö ttè ikkë blë'w_a pë' w_a siw_a' jcher iskië ena erbikö tajè esepa yöki. Erë ikkachéw_{ab}ö s'ësela a.

Es be' k_i ikiane, e' kuek_i be' iwé es. E' kuek_i be' k_ikékayö.”

²² Jesús tté S'yé t_a oné t_a ichéitö pè' tso' eé e'pa a: “Ye' Yé t_ö íyi ulitane méat ye' ulà a. Ye' dör Skéköl Alà, kě yi w_a ijcher mok_i t_ö wés ye' dör, e' jcher ye' Yé ě w_a. Ñies kě yi w_a ijcher mok_i t_ö wés ye' Yé dör, e' jcher ye' ě w_a. Ñies wépa a ye' éna ikkachakwa esepa w_a ijchermi.”

²³⁻²⁴ Eta Jesús wötréene ittökatapa kke t_a ichéitö ie'pa ě a: “Ye' t_ö a' a ichè t_ö Skéköl ttekölpa taié ena blu'pa bak ká iaiäe esepa taié t_ö, ì sué a' t_ö, e' kkeyè' siarè sué, erè ie'pa kě w_a isune. Ñies ì ttsé a' t_ö, e' kkeyè' siarè ie'pa t_ö ttsè, erè ie'pa kě w_a ittšene. E' kuek_i wépa t_ö ì sué a' t_ö e' sué, ayécha buaé esepa.”

Samariawak buaé e' pakè

²⁵ Etökicha t_a s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa ese eköl debitu Jesús ska', e' t_ö ie' a' ichaké itsaioie:

—A s'wöbla'ukwak, ¿Ì wèmi ye' t_ö as sene michoë dö ye' ulà a?

²⁶ Jesús t_ö ie' a' ichaké ñies:

—¿Ì tso' kitule Skéköl yèkkuö k_i? ¿Ìma e' wà dör be' a?

²⁷ Eta s'wöbla'ukwak t_ö iüté:

—Skéköl yèkkuö t_ö iché: ‘Skéköl dalèritsö a' er k_{os} wa, a' wák k_{os} wa, a' diché k_{os} wa, ena a' erbikè k_{os} wa.’ Ñies e' t_ö ichè: ‘A' malepa dalèritsö wés a' wákpa e' dalër es.’

²⁸ Jesús t_ö iché ie' a:

—Be' t_ö iüté buaé. Be' t_ö iwé es, e' t_a sene michoë doraé be' ulà a.

²⁹ Erè ie' e' tsatkak ttè e' yöki, e' kuek_i ie' t_ö Jesús a' ichaké:

—Eta s'yamipa chë Skëköl yëkkuö tö, ¿esepa dör s'yamipa wése?

³⁰ Eta Jesús tö iüté ttè i' wa:

—Wëm eköl datse Jerusalén, e' micho Jericó, eta ñala wa akblökwakpa tö ie' klö'wéwa. Ì dami iwa kos dö idatsi' e' bléwarakitö. Ie' ppéraitö taië ta imíyal. Ie' méat tër ie'pa tö ñala ska', tsir eta iduowa. ³¹ Eta judiowak eköl dör sacerdote e' dami ñala e' ki. Mik ie' tö wëm tër shka'ule e' sué, eta ie' tkami bánet iyöki. ³² Es ñies judiowak skà eköl dör Leví aleri kanëblöke Skëköl wé a, e' dami ñala e' ki. Mik ie' tö wëm tër shka'ule, e' sué, eta ie' ñies tkami bánet iyöki. ³³ Erë samariawakpa kë mik a' wödör, suëke a' tö suluë, esepa eköl dör wëm, e' dami ñala e' ki. Mik ie' tö wëm tër shka'ule e' sué, eta ie' wa iwër siarë. ³⁴ Ie' de iska', ta wé ishka'ne e' paskuëitö vino wa, paikléitö kiö wa, ta ipatréwaitö datsi'tak wa. E' ukuöki ta ie' tö itkéka iwák burro ki tsémi wé s'kaporö ese wé a, ta ee ie' tö ikkö'néia ipasuëia buaë. ³⁵ Bule es ta samariawak tö s'kaporö wé, e' wák patuë inuköl döka s'kanëblö ká böt e' ské ekkë, ta iché ie' a: 'Wëm shka'ule i' kkö'nú ña. Ilè kí tué be' tö ie' a, e' ta e' ki ye' tö be' patuërane mik ye' dene eta.'

³⁶ Eta Jesús tö ichaké s'wöbla'ukwak a:

—Wëm shka'wé akblökwakpa tö e' sué ie'pa mañal tö, ¿ie'pa wé tö idalëritsé moki wës s'kawöta s'yamipa dalëritsök es?

³⁷ S'wöbla'ukwak tö iüté:

—Wé tö isuë er siarë wa e'.

Jesús tö ie' a iché:

—Es be' yú ta iú wës samariawak tö iwé es.

Jesús mía Marta ena María ska' upakök

³⁸ Jesús ena ittökatapa míyal ñala wa dö Jerusalén, ta ie'pa de ká tsir ese a. Ee alaköl serke eköl kié Marta, e' tö Jesús kiéwa buaë ie' u a. ³⁹ Marta ël, kié María, e' e' tkéwa tsinet Jesús ska', ta ì cheke Jesús tö e' ttsök ie' tkër. ⁴⁰ Erë Marta wa kanè tso' taië iu a kanewè, e' kuëki ie' de Jesús ska' ta ichéitö ie' a:

—A Skëképa, ye' ël tö ye' méat ekörla u kanéuk, ¿e' kë ki be' tkine? Ichö ie' a tö ye' kimú.

⁴¹ Erë Jesús tö iiüté:

—A Marta, a Marta, taië be' e' tkiuke kanè tso' taië be' u a e' ki, ⁴² erë íyi etkë, e' dör ibua'ie, e' shushté María tö wè. Kë yi tö iyepattsä iulà a.

11

Jesús tö ittökatapa wöbla'wé ttök S'yé ta
(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

¹ Etökicha ta Jesús tso' ttök S'yé ta. Mik ie' tté one, eta ie' ttökatapa eköl tö ie' a iché:

—A Skëképa, Juan S'wöskuökwak tö ittökatapa wöbla' ttök S'yé ta. Es ñies sa' wöbla'ú ttök S'yé ta.

² Jesús tö ie'pa a iché:

—Mik a' ttöke S'yé ta, eta ichö ie' a i' es:

'A Sa' Yé, as be' dalöiö sa' tö ì ulitane tsata.

As be' dö sa' blúie da'äie.

³ Chkè kiane sa' ki senoie, e' mú sa' a ká bit ekkë.

⁴ Sa' malepa qos e' nuì olo'yeta' sa' tö ie'pa ki, e' kuëki sa' nuì olo'yó sa' ki.

Kë sa' marttsä tö ì sulu tö sa' erkiöü.'

⁵⁻⁶ Ñies ie' tö ie'pa wöbla'wé tté i' wa:

—Sö ichèmi tö a' wele wa yami tso' eköl, ese ska' a' mía ñañewe ká shaböts, ta a' tö iché ie' a: 'A yami, író ye' yami datse bánet, e' debitu ye' ska', erë ye' kë

wā ì ta' mè ie' a. Be' we'ikèyö, pan peitö ña mañat.
 7 Be' yami e' tö a' iutèmi i' es: 'Kè ye' tsiriwar.
 Ukkö wötènewatke. Ye' ena ye' ala'r, sa' e' téwatke
 kapökwa. Ye' kè e' köpaka ì muk be' a.' 8 Jesús tö iché
 ie'pa a tö u wák e' kè e' köpaka chkè muk a' a, a' dör
 iyami e' è kueki. Erè a' tö ikié kröröë, kè wöklör
 ekkè, e' ta' ie' e' körakā ta' ì kos kiane a' ki, e' meraëitö
 a' a, a' tö ie' a ikié kröröë e' kueki. 9-10 "Wépa tö iyi
 kié Skéköl a, esepa a imeraëitö. Wépa tö iyi yulé
 ie' ska' esepa tö ikueraë. Wépa tö ie' chaké, esepa
 kierawaitö weshke. E' kueki ì kiane a' ki e' kiö ie'
 a, etā ie' tö a' a imeraë; e' yulö ie' ska', etā a' tö
 ikueraë; ie' chakö, etā ie' tö a' kierawa weshke.

11 "Kè alà yé wéne tö tkabè mepa ilà a nima
 kiéitö e' skéie. 12 Ñies kè a' wéne tö bachè' mepa ilà
 a dakro sia' kiéitö e' skéie. 13 A' dör pè' suluë erè e'
 tö iyi buaë meke a' alà a. jE' yita' buaë S'yé tso' ká
 jai a e' tö Wiköl Batse'r meraë yi tö ie' a ikié ese a!"

Judiowak tö Jesús kkaté

(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)

14 Etökicha ta' Jesús tso' aknama trè'ukshkar wëm
 eköl a. Aknama tö wëm e' ttö wöblëo'wā. Mik
 aknama mía, etā wëm ttékane buaë. Wépa kos tö
 isué, e'pa tkirulune iweblök. 15 Erè ie'pa welepa
 tö iché: "Beelzebú dör bë, e' diché wa ie' tö ie'pa
 trè'wekeyal."

16 Ie'pa welepa skà éna Jesús tsaiak, e' kueki
 ie'pa tö ikié ie' a tö ì kè or yi a ese ütö iwà kkachöie
 tö mokì ie' patkè'bitu Skéköl tö. 17 Erè ì bikeitseke
 ie'pa tö, e' suéwā ie' tö, e' kueki ie' tö ie'pa a iché:

"S'serke ká etkè ki, e' ñi blabatsélor ta' iñippöke
 iwakpa è ñita, kè wöklör, e' ta' ie'pa wákpa è ñi

eṽkewa kē diché ta'ia. N̄ies n̄i yamipa ē e' kēka n̄ippök n̄ita, kē wöklör, e' ta ie'pa sulunewa mía siarē. ¹⁸ Es n̄ies Satanás mú tō aknamapa trē'wéyal, e' ta ie' tso' n̄ippök iwakpa ē ta. ¿Wes ì blúie ie' tso' e' sermiia? A' icheke tō aknamapa trē'wéyal ye' tō Beelzebú diché wa, e' kuēkī e' ché ye' tō. ¹⁹ Ye' tō itrē'úpayał Beelzebú diché wa, e' ma ¿yi diché wa a' klépa tō itrē'wéyalmi? Ie'pa kē a itrēnukyał Beelzebú diché wa. E' kuēkī ¿wes a' tō ye' kkatēmi tō ye' tō itrē'wekeyał Beelzebú diché wa? A' wakpa klépa tō iwà kkacheraē tō a' ttē kē dör moki. ²⁰ Aknamapa trē'wéyalyö Skököl diché wa, e' ta e' wà kiane yēnoie tō ì blúie Skököl tso', e' kēwö dewatke a' a.

²¹ “Mik wēm diché tajē tō iu kkö'neke buaē tabè wa, ì wa, eṽta ie' íyi kōs tso' blēule buaē. ²² Erē mik wēm skà datse diché ta' tajē shute ie' tsata, n̄ippök ie' ta, eṽta e' e' aléka ikī ta íyi mik ierblöke e' tsatkoie ena ì skà kōs tso' ie' wā, e' yéttsa sēraā iyōkī, ta ikakmémiitō iyamipa a.*

²³ “Yi kē dör ye' sinī', ese dör ye' bolök. Yi kē tō ye' kimè obeja kkö'nuk buaē, ese tō obeja po'wekemi.

*Aknama dene wēm a
(Mateo 12.43-45)*

²⁴ “Mik wimblu sulusi trēneshkar yile a, eṽta imía ká sir poē wé kē yi ku' ese ska'. Ie' tso' ká yulök senoie, erē kē ie' wā ikune. E' kuēkī ie' ibikeitsé: ‘Ye' míane wé ye' trēneshkar eē senuk.’ ²⁵ Mik ie' demine wēm e' a, eṽta ie' tō isué tō wēm dör wes u shuiriule buaē maneneē es. ²⁶ Eṽta ie' mía iyamipa

* **11:22** Ttē ì' wa kiane chē tō Jesús e' aléka Satanás kī, e' kuēkī ie' tō aknamapa trē'wekeyał.

kí yulök döka kul suluë shütë ie' tsata ta ie'pa kos de senuk wëm e' a. Wëm e' míane suluë shütë kenet tsata."

Ayëcha buaë e' dör yi

²⁷ Jesús tso' ttök, eta alaköl eköl dur ee, e' tö iché aneule:

—jAlaköl tö be' tsöo', be' talao', ayëcha buaë e'!

²⁸ Erë ie' iüté:

—jAyëcha buaë shütë, wépa tö Skököl ttè ttsé ta idalöiekerakitö esepa!

Wépa dör pë' suluë esepa kë tö Jesús tté klö'weta' (Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

²⁹ Ie'pa kí ñi dapa'wé Jesús pamik, eta ie' tö iché ie'pa a: "A' dör pë' suluë. A' tö ye' a ikieke tö ì kë or yi a ese uyö iwà kkachöie tö mokí Skököl tö ye' patkë'bitü. Erë ye' tö ilè weraë etökicha ëme iwà kkachöie, e' dör wes Jonás ta ibak es. ³⁰ Ì bak Jonás ta e' tö iwà kkayë' Nínive wakpa a tö Skököl tö ie' patkë'bitü ie'pa pattök. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e' tö iwà kkacheraë a' a tö mokí Skököl tö ye' patkë'bitü. ³¹ Aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì kí, eta alaköl datse ká bánet diwö tskirke e' o'mik† bak iká blúie, e' e' kōrakā Skököl wörki a' kkatök tö a' dör pë' suluë. Kā iaiaë ie' dē'bitü datse kamië shütë se' blú bak kiè Salomón wā iyi jcher tajë, e' ttö kīttsök. Erë i'ñe ta ye' dur a' shua, e' dör Salomón tsata, erë a' kë tö ye' ttö iütè. E' kuëki alaköl e' tö a' kkateraë. ³² Mik Jonás tö Nínive wakpa paut, e' tö ie'pa er mane'o'tsa Skököl a, erë i'ñe ta ye' dur ierö, e' dör Jonás tsata, erë a' kë er mane'ü Skököl a. E'

† **11:31** diwö tskirke e' o'mik: Si'kuaie ttè e' dör sur. Kë se' wā ijcher tö jma e' chëmisö bua'ie se' ttö wa.

kueḱi aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuḱi kḱi, eta Nínive wakpa e' kōrakā Skēkōl wōrkḱi a' kkatōk.

*Se' wōbla buaë ena se' wōbla suluë
(Mateo 5.15; 6.22-23)*

³³ “Kē yi tō bö'wō tskepaka ta ibléwaitō ö ipatkéwaitō kalkuö dikḱi. E' skéie se' tō itkekeka kákke se' yamipa datse e'pa wō a ká ñi'woie. ³⁴ Se' wōbla dör wes bö'wō es se' chkà kōs a. E' kueḱi se' wōbla dör buaë, e' ta se' chkà kōs e' a ká olo ta' buaë. E' dör wes se' er dör buaë es, ì kōs yēsyesē buaë, ese kḱi se' er me'rie. Erē se' wōbla dör suluë, e' ta se' chkà kōs e' tso' stui a. E' dör wes se' er suluë es, ì kōs suluë, ese kḱi se' er me'rie. ³⁵ A' e' kkō'nú buaë as a' kē e' kḱitō'ḱ tō a' wōbla wawēr buaë, erē kē iwawēr buaë. ³⁶ A' wōbla dör buaë, e' ta ì kōs buaë, ese wēr buaë a' wa. E' dör wes a' serke wē bö'wō ñarke kekraë eḱ es, kē ku' stui a.”

*Wēstela ina fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttē
dalōiēno wa wakpa ta
(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)*

³⁷ Mik Jesús ttē one, eta fariseowak ekōl tō ie' kiēmi chkōk iu a. Eta ie' miā demi eḱ e' tkēsēr mesa kulé kḱi. ³⁸ Erē fariseowak e' tō isué tō kē ie' wa iulà pakōne wes ie'pa wōblar es, e' tō ie' tsiriwéka. ³⁹ E' kueḱi Jesús tō iché ie' a:

—A fariseowakpa, A' dör wes a' tkā' kōs pa skueke a' tō ikikke ē es. A' wēr buaë, erē a' er suluë. A' dör akblōkwakpa. A' kḱi s'yamipa íyi kōs e' kianettsa a' ē a. ⁴⁰ ¡A' kē éna ì ane yēs! ¿A' kē wa ijcher tō Skēkōl tō se' chkà yō', e' ē tō se' er yō'?

⁴¹ S'siarēpa kimú a' íyi wa, eta ì kōs atdaë maneneë a' a.

⁴² ¡A fariseowakpa, wěstela ina a' ta! Kaköla tso' iëno chkè a kiè menta ena ruda ena iskà tso', ese kos tsá meke a' tò Skèköl a. Erë a' kè serku' yësyësë s'malepa ta. A' kè tò Skèköl dalëritseta', e' uk a' kawöta ñies.

⁴³ ¡A fariseowakpa, wěstela ina a' ta! Kula' tso' a' ñi dapa'wo wé a kékëpa dalöiërta' esepa a, ese ki a' wöbatsö e' tkökser. A' ki ikiar tò a' shkëwë wës kékëpa taië shkëwë es, wë pë' tso' taië, e'pa wöwa.

⁴⁴ ¡Wěstela ina a' ta! A' dör wës pö tso' kè jcher yi wa e' bata ki s'shkörami es. Ishu dör ñá taië alar suluë, e' kè alar ttsëne s'wa.

⁴⁵ S'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa, ese tso' eköl ee, e' tò iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, mik be' tò e' ché fariseowakpa a, etä ñies be' tso' sa' chök suluë.

⁴⁶ Jesús tò iüté:

—¡A s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, wěstela ina a' ta ñies! A' ttè dalöiëno taië darërëë, ese meke a' tò s'malepa a wà dalöië wës dali ekkéë iè s'ki es, erë a' ulatska ë kè tiëta'wa a' tò ie'pa kimoie.

⁴⁷ “¡Wěstela ina a' ta! A' tò Skèköl ttekölpa bak ká iaiäe e'pa pö yuekene pa'ali, erë a' yépa tò ie'pa kütulur. ⁴⁸ Es a' tso' iwà kkachök tò ì wamblë' a' yépa tò, e' dör buaë a' a. A' yépa tò ie'pa kütulur, ta i'ñe ta a' tò ie'pa pö yuekene buaë.

⁴⁹ “E' kueki Skèköl wa iyi jcher taië, e' tò iyë'atbak: ‘Ye' tò ye' ttekölpa ena ye' ttè pakökwakpa patkeraë Israel aleripa a, etä e'pa welepa tterawa ie'pa tò, ñies welepa skà we'ikeraë ie'pa tò.’

⁵⁰ Skèköl ttekölpa taië kütulur a' yépa tò. Mik ká i' yöne kuaë, ⁵¹ etä Abel kötwä Caín tò. E' itöki a' yépa bak tò Skèköl ttekölpa taië kötmi. Ibata kötwarakitö

e' dör Zacarías. E' kötwa ie'pa tö ka' tso' íyi moka Skéköl a e' ena iwé e' shusha. Skéköl ttekölpa kos kótulurbak a' yépa tö, e' nuí kierané ie' tö a' ena wépa dör a' es, e'pa a. Moki ye' tö a' a ichè tö Skéköl ttekölpa kos kótulur a' yépa bak e'pa tö, e' nuí kuëki a' ena wépa dör wes a' es, esepa weirdaë siarë.

⁵² “jA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, wéstela ina a' ta! A' wa Skéköl yëkkuö tso', e' dör wes ukkö yottsä tso' es as se' wa ijcher tö wes Skéköl dör. Erë e' kkëuk a' tso' a' malepa yöki. A' kë wa ijcher moki tö wes Skéköl dör, ñies wépa ki e' kiane jchënoie, esepa wöklö'wëke a' tö as ie'pa kë wa ijcher.”

⁵³ Eta Jesús e' yéttsä u e' a. S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa uluneka taië ie' ki. Ie'pa tö ie' chakémi taië ttè darërëë wa. ⁵⁴ Ie'pa éna ie' klö'wakwa ittè ki ikkatoie.

12

A' e' kkö'nú fariseowakpa yöki (Mateo 10.26-27)

¹⁻³ Eta pë' dapane taië Jesús ska' dökä miles, e'pa tërke ñi mik taië. Jesús tö ichémi ittökatapa a kewe: “A' e' kkö'nú fariseowakpa pan wölöwoka yöki. E' wà kiane ché tö a' e' kkö'nú wes ie'pa ser e' yöki. Ie'pa e' wamblö suluë, erë ie' örak tö ie'pa dör buaë s'malepa tsata. Kë ì ku' blëulewä ese kë kkayërpawä aishkuö ta. Ese kos jcherdane. Ì cheke a' tö bikeitsè a' tö tö kë ittse, ese ttserane sulitane tö. Ì kos cheke a' tö asas ukkö wötëulewä shua, ese yërdane aneule sulitane kukua. E' kuëki a' e' kkö'nú as a' kë e' ö wes ie'pa es.

*Yi yöki s'kawöta suanuk
(Mateo 10.28-31)*

⁴ “A ye' yamipa, kë a' suanuk yi tö s'tteta'wa esepa yöki. Ie'pa tö s'ttéwa, erë e' ukuöki ta kë wes ie'pa a se' onukia. ⁵ Erë süyö a' a ichè tö yi yöki a' ké suanuk. A' suanú Skëköl yöki. Ie' tö a' ttëwami, e' ukuöki ta ie' wa diché ta' a' uyowa bö' ké a. Ye' tö iskà chène a' a, a' suanú ie' yöki.

⁶ “Dúla skël tuè tottola, inuköl böt wöshkila ë, erë ie'pa kë ska' Skëköl er chöta'wa. ⁷ Nies a' kë ska' ie' er chöpawa. Dõ a' tsakö bitö tso' shtaoule ie' wa. Ie' a ta a' tuè taië tkökä dúla tso' taië ese tsata, e' kueki kë a' suanuk.

*Wépa kë jaëne Jesús ki
(Mateo 10.32-33; 10.19-20)*

⁸ “Yi e' chõ sulitane wörki tö ie' dör ye' dör S'ditsö Alà, e' ttökata, e' ta ese cheraëyö Skëköl biyöchökwakpa wörki tö ie' dör ye' ttökata. ⁹ Erë yi tö iblé sulitane wörki tö ie' kë dör ye' ttökata, e' ta nies ibleraëyö Skëköl biyöchökwakpa wörki tö ie' kë dör ye' ttökata.

¹⁰ “Yi tö, ye' dör S'ditsö Alà, e' ché suluë, e' nuí olo'yèmi Skëköl tö iki. Erë yi tö Wiköl Batse'r ché suluë, e' kë ki inuü olorpa.

¹¹ “Mik pë' tö a' klö'wéwa tsémi kkatè ye' ttè kueki judiowak ñi dapa'wo wé a ö s'shulökwakpa wörki ö s'wökirpa wörki, eta kë a' tkinuk tö ì chémi a' dör e' tsatkoie. ¹² E' wösha ta Wiköl Batse'r tö ttè eraë a' a ché ie'pa a.”

Inuköl blú eköl e' er me'rie inuköl ë ki

¹³ Pë' dapane taië e' eköl tö Jesús a iché:

—A s'wöbla'ukwak, ichö ye' ël a tö sa' yë íyi ukuö atë kos e' blatöo, ye' icha mú ye' a.

¹⁴ Jesús tö iüté:

—A wëm, ye' kë dör a' íyi shulökwak, ñies ye' kë dör a' íyi blatökwak.

¹⁵ Ñies Jesús tö iché:

—Sene chök e' kë dökü' s'ulà a íyi tso' s'wä tajë ese wa. E' kueki a' e' kkö'nú íyi kkechè tajë ese kos yöki.

¹⁶ Eta Jesús tö ttè kleé ie'pa i' es: “Wëm eköl dör inuköl blú tajë, e' tö íyi wöwé tajë shütë iká ki. ¹⁷ Ie' tö ibikeitsè: ‘Ye' íyi wöne tajë ¿wes e' wëmi ye' tö? Kë iché'kaia iwé a.’ ¹⁸ Eta ie' tö iché: ‘Ye' éna iane tö wes ye' tö iwëmi. Súyö iwé tkëttsa ské yuèkane pa'alí, bérie shütë, e' a ye' iyiwö kos ena ì kos tso' ye' wä e' blekeyö. ¹⁹ E' ukuöki ta ie' tö ibikeitsé: íyi tso' tajë ye' wä blëule, e' mik ye' sermi dö duas tajë. E' kueki sú ye' enù, chkö, di'yö, ttsè'r buaè.’ ²⁰ Erë Skököl tö iché ie' a: ‘Be' kukuö darërëë, bërë nañewe be' duöwaraë, eta ì kos tso' be' wä blëule, e' atë pè' kuá'ki ulà a.’ ” ²¹ Eta Jesús tö iché: “Es itköraë wé tö íyi blé tajë iwák a ká i' a, erë kë serku' wes Skököl ki ikiane es, ese wák dör siarë Skököl a.”

*Kë a' tkinuk ì ki
(Mateo 6.25-34)*

²² E' ukuöki ta Jesús tö iché ittökatapa a: “Ye' tö a' a iché: Kë a' tkinuk ì kiane a' ki senoie, chkeie, datsi'ie, ìie, ese kos ki. ²³ S'tso' ttsè'ka e' kë dör chkök ëme, ñies s'chkà kë dör datsi' ë ioie. ²⁴ Dù saú a' tö. Ie'pa kë tö ì kuatketä' ì wöshtetä' kë tö chkë bletä', erë Skököl tö ie'pa tieke. E' yita ie' a ta a' tuè tajë dù kos tsata. ²⁵ A' tkirke tajë e' ki, e' kë tö a' a kawö kí

mepa sēnoie ekuölö ě. ²⁶ E' dör tottola erë kě a' a ior. ¿Wes a' tkirke íyi malè kī?

²⁷ “A' tō ma'ma wörkua bua'buāala ese saú wes italar, kě kanēblōta', kě datsi' yueta'. Erë blú' bak kiè Salomón, e' wā íyi ulitane bua'buāē bak tajē, erë ye' tō a' a ichè tō ie' datsi' bua'buā, e' kě wēr buāē wes ma'ma wēr es. ²⁸ Kākō suēsō i'ñe, bule tā iñanewa, erë Skēköl tō ikitkeke buāala iwörkua wa. Ie' tō kākō kītkeke es, je' yitā ie' tō a' kianeia erblō buāē ie' mik, e' paieraē! ²⁹ E' kuēkī kě a' er mukwā chkè kī, di'yè kī, ese kōs kě kī a' tkinuk. ³⁰ Pē' kě tō Skēköl dalōiè esepa tkirke tajē íyi kōs ekkè kī. Erë ì kōs kiane a' kī e' jchertke a' Yě wā. ³¹ E' skéie ì kōs blúie Skēköl tso' e' kī a' er mú kewēie. A' tō iwé es, e' tā ñies íyi ñekkè dōraē a' ulà a.”

Íyi buāē bleke ká jai a
(Mateo 6.19-21)

³² “A ye' obejapala, kě a' suanuk ì yōkī. A' kě dör tajē, erë S'yě er buāē chōke a' a. Ie' tō a' shushté as ì blúie ie' tso' e' dō a' ulà a ie' tā ñita. ³³ Ì tso' a' wā, e' wataúttsa tā iské mú s'siarēpa a. Ì dör buāē Skēköl a, e' ú, etā es a' a íyi bua'buā blērdaē ká jai a wes inuköl blēsō, ì kě nurta'wā, ese a es. Eē akblōkwakpa kě a iekiblēnuk, ñies powak kě a ikatanukwā. ³⁴ Wé a' íyi bua'buā tso' eē a' er me'rie ñies, e' kuēkī a' íyi blō ká jai a.”

A' tso' erki Jesús datsene e' panuk

³⁵⁻³⁶ “A' tso' erki wes kanè mēsopa tō iwōkir tso' ulabatsè kéwō tkō'uk datsene, ese panè es. Ie'pa tso'tke ie' panuk datsi' iēnetke ikanewoie, ibō'wō tskékatke buāē. Mik iwōkir de tā ichaké ukkō a, etā bet tā ie'pa ukkō ppée ie' a. ³⁷ Wépa kué iwōkir

tö ttsë'ka ie' panuk mik ide etä, ayëcha bua esepa. Mokì ye' tö a' a ichè tö ie' e' paiöraë wës chkè watiökwak es tä ikanè mésopa keraëitö e' tkökser kula' kì tä ie'pa tieräëitö chkè buaë wa. ³⁸ Kanè mésopa kué iwökir tö ttsë'ka ie' panuk ká shaböts alè ö ká ñirketke alè etä, ayëcha buaë esepa. ³⁹ Erë a' éna ianú tö u wák mú wä ijcher tö wekkè akblökwak datse, e'ma ie' kë tö kawö mepa yì a dökwa iíyi ekiblök. ⁴⁰ Es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' datsene mik a' kë ku' ye' panuk etä, wës akblökwak es. E' kueki a' tso' erki.”

*Kanè mésopa böl eköl dör buaë, eköl dör suluë
(Mateo 24.45-51)*

⁴¹ Pedro tö Jesús a ichaké:

—A Skëképa, ttè waklébö ¿e' dör sa' ë a ö sultane a?

⁴² Ie' iüté: “Kanè méso yësyësë kabikeitsö buaë, ese mekekä iwökir tö imalepa kuebluie ie'pa tiök kekraë mik kë iku' e' dalewa. ⁴³ Iwökir dene tä ikuëitö iuk wës iyëneia es, e' tä ayëcha e' dör buaë ie' a. ⁴⁴ Mokì ye' tö a' a ichè tö kanè méso e' merakaitö, ie' wä íyi tso' kos, e' kuebluie. ⁴⁵ Erë kanè méso ñe' erbikö tö 'ye' wökir kë döpane bet.' E' kueki ie' tö imalepa wëpa ena alakölpa ppémi darërëë. Ñies ie' chkémi, di'yémi taië ena ie' ttémi blo' wa. ⁴⁶ Erë idiwö ena ikéwö kë wa ie' ku' ipanuk, etä iwökir dörane tä iwe'ikeraitö siarë wömerattsa weinuk wës pë' kë erblöta' Skëköl mik esepa es.

⁴⁷ “Kanè méso wé wä ì kiane iwökir kì, ese jcher buaë, erë ie' kë wä ì one yës, kë tö ittö dalöie, ese we'ikeraë iwökir tö siarë. ⁴⁸ Erë kanè méso wé kë

wà ijcher t̄a e' t̄o ì suluë wamblé, e' t̄a ese we'ikeraë iwökir t̄o erë kě t̄ajë. Wépa a imène t̄ajë kanebloie Skëköl a, esepa a ikieraëitō t̄ajë. E' sù wépa a imène t̄ajë shùtë, esepa a ikieraëitō t̄ajë shùtë. Kōs se' a imène e' mik se' a ichakirdaë.

*Jesús tté kueki se' ñi blabatsōraë
(Mateo 10.34-36)*

⁴⁹ “Ye' dē'bitu ká i' a s'aláuk wēs bō' t̄ajë wōbatska ese t̄o s'alawè es, e' mú wōbatskatke. ⁵⁰ Erë kewē t̄a ye' weirdaë siarë, e' kawōt̄a dalē'ttsèyō, e' t̄o ye' eriawēke t̄ajë dō mik itka et̄a. ⁵¹ ¿A' ibikeitsé t̄o ye' dē'bitu ká i' a as a' ser bērē ñita? Ye' ichè, au. E' skéie ye' dē'bitu a' blabatsök. ⁵² I' t̄a ñnak tkēnewamitke, se' serke skel ñita, e' ñi blabatsōraë ye' tté kueki, bōl ñippōraë mañal t̄a, mañal ñippōraë bōl t̄a. ⁵³ Iyē ñippōraë ilà wēbie t̄a ena ilà ñippōraë iyē t̄a; imì ñippōraë ilà busi t̄a ena ilà ñippōraë imì t̄a; yàk ñippōraë iyàk t̄a.”

*Ì weke Jesús t̄o e' wà kě ane ie'pa éna
(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)*

⁵⁴ Ñies Jesús t̄o ie'pa a iché: “Mik a' isuë t̄o kalì moneka diwō mi'ke e' ëka, et̄a a' t̄o icheke 'kalì yërdaë', et̄a mokì iwà yërdaë. ⁵⁵ Mik a' ittse t̄o siwà' datse ká sir poë e' ëka, et̄a a' t̄o icheke 'diba ardaë', et̄a mokì iwà ane. ⁵⁶ ¡A' e' ò suluë! A' éna iane mik kalì yërmi, mik diba armi, erë ì uk ye' tso' iwà kkachōie t̄o yi dör ye', ¿wēs kě e' wà ane a' éna? ¡A' kě wà ì jcher t̄ajë wēs a' ibikeitseke es!”

*A' ñi shulō
(Mateo 5.25-26)*

⁵⁷ “¿Ì kueki a' kě a' ibikeits t̄o ì dör buaë, ì dör suluë Skëköl a? ⁵⁸ Yile t̄o a' kkaté nuì kueki e' wà a'

mí s'shulök wé a, e' ta ima'ú shulè ie' ta ñala ki as ie' kè tò a' wömüttsa s'shulökwak ulà a we'ikè. A' kè tò iwè es, e' ta s'shulökwak tò a' wömerattsa s'shkèkipa ulà a ta e'pa tò a' wöterawa s'wöto wé a. ⁵⁹ Ye' tò a' a ichè tò kè a' döpattsa dö mik a' tò nuì e' patuéttsa seraa eta. E' kuèki a' er mane'ú Skèköl a kam iwà dö a' ki e' yöki.”

13

S'kawöta er mane'uk Skèköl a

¹ E' è kéwö ta pè' welepa tso' ee, e'pa tò iché Jesús a tò Galilea wakpa wèpa welepa tso' iyyiwak jchök mè Skèköl a iwé a. E' dalewa Pilato tò ie'pa ttökulur patké ta ipè shutuékà iyyiwak jchène e' pè ta.

² Jesús tò iché ie'pa a: “¿Ima a' erbikö? ¿Galilea wakpa kötulur ñe'pa dör pè' sulusipa tkökà imalepa tsata, e' kuèki ie'pa weine es? ³ Ye' tò iché au, kè idör es. Erè a' kè er mane'ù, e' ta ñies a' wákpa kos duölurdaè. ⁴ Ñies u tso' Jerusalén kiè Siloé, e' yöule kakkeè ák wa, mik e' anebitu anekà ie'pa ki, eta ie'pa duo döka dabom eyök ki pàköl (18). ¿Ima a' erbikö? ¿Ie'pa duolur ñe'pa ki inuì tso' tkökà Jerusalén wakpa malepa tsata? ⁵ Ye' tò a' a ichè au, kè idör es. Erè a' kè er mane'ù Skèköl a, e' ta ñies a' duölurdaè.”

Higuera klö tté wà pakè Jesús tò

⁶ Jesús tò tté kleé ie'pa a i' es: “Wëm eköl wa kal kiè higuera tso' tkèule elka idali shua. Ie' mía iwö yulök, erè kè iwö ta' yès. ⁷ E' kuèki ichéitö idali kkö'nukwak a: 'I' ta duas mañal, ye' de kekraè higuera wö yulök, erè kè iwö ta'. E' kuèki itööbö as kè iku' àr éanas.' ⁸ Erè idali kkö'nukwak tò iché:

‘A këkëpa, as iaria duas ek. Sùyö iwì paiklè kapöli tkèka iki. ⁹ E' wa sö isué tö duas étö ta iwörmi e' ma buaë idir. Erë kë iwöne, e' ta iteerasö.’ ”

Alaköl eköl wököulewā e' bua'wëne Jesús tö

¹⁰ Eno diwö et a Jesús tso' s'wöbla'uk Skököl ttè wa ñi dapa'wo wé etkue a. ¹¹ Eta eë alaköl tso' eköl tteke wimblu sulusi tö wököulewā. Ie' kirirke es, e' ki duas de dabom eyök ki pàköl (18). Kë ie' a e' wödurka yësyësë. ¹² Mik Jesús tö isué, eta ikiéitö e' ska' ta ichéitö ia:

—A tayë, be' buanene. Duè tö be' kiri'wëke, e' ulà a be' tkashkar.

¹³ Eta ie' ulà méka iki ta iwödunekane yësyësë ta Skököl kikékamiitö taië. ¹⁴ Erë Jesús tö alaköl bua'wëne eno diwö a, e' kueki judiowak ñi dapa'wo wé e' wökir uluneka iki taië. E' kueki ie' tö iché pè' dapane eë e'pa a:

—Domingo etö shua ká tso' kul. Ká teröl dör se' a kanebloie. Ká teröl shua a' shkö ie' bua'wëne. Kë a' kine eno diwö a bua'wëne.

¹⁵ Jesús tö iché ie' a:

—iA' e' ö suluë! Eno diwö a a' ulitane tö a' iyiwak wöttseeke ta itsekemi di' yök. ¹⁶ Tayë i' dör Abraham aleri, e' tso' klöulewā Satanás ulà a doka duas dabom eyök ki pàköl (18) wes iyiwak moulewā es. Erë i'ñe dör eno diwö, erë ¿wes a' kë ki ikiane tö iwöttsëeyö aknama yöki?

¹⁷ Mik Jesús tö e' ché, eta ibolökpa jaëneka taië. Erë pè' malepa ttsë'nerak buaë, i buaë kos wé Jesús tö e' kueki.

*Mostaza wö tté
(Mateo 13.31; Marcos 4.30-32)*

18 Ñies Jesús tō iché: “Ì blúie Skéköl tso' ¿wēs e' dör? ¿Ttè wé wa yō ikleèmi? 19 E' dör wēs mostaza wō tkéwā wēm eköl tō íyök ā es. Mostaza wō dör tsirlala, erē itskine talane bērie kalie, ese ulà tsākā dù u yuöke.”

Pan wölöwōkā tté
(Mateo 13.33)

20 Ñies Jesús tō iché: “Ì blúie Skéköl tso' ¿ttè wé wa yō ikleèmi? 21 E' dör wēs pan wölöwōkā wōtué tayē tō harinachka mañayök ā es. E' tō harinachka, e' kos wölöwēkā tajē.”

Ukkö tsitsir
(Mateo 7.13-14,21-23)

22 Jesús dami Jerusalén ñalé wa, etā eē ká tso' tseē, ká blublu ena ká tsitsir, e' wakpa wōbla'wēke Jesús tō. 23 Etā yile tō ie' ā ichaké:

—A kēkēpa ¿yēne tō kē yi tsatkerpa tajē?

Ie' iüté:

24 —Tsatkè wékkö dör tsir. Tajē pē' tō ima'weraē shkōkwaia, erē kē ie'pa dōpawā. E' kueki a' e' diché iō shkōkwaia. 25 Mik u wák e' kéka tō ukkö wötéwā, etā a' tso' u'rkj, e'pa tō ie' kieke ukkö ā. A' tō ichakeke: ‘A kēkēpa, be' ukkö kkōppōō sa' ā.’ Erē ie' tō a' iüteraē: ‘Kē ye' wā a' suüle.’ 26 Etā a' tō icheraē ie' ā: ‘Sa' chka' be' tā. Sa' di'ya' be' tā. Be' tō sa' wōblaō' sa' ká ā.’ 27 Erē ie' tō a' iüteraē: ‘Kē ye' wā a' suüle. A' dör ì sulu wamblökwakpa, a' yúshka bánet ye' yōki.’ 28 Mik a' tō Abraham, Isaac, Jacob ena Skéköl ttekōlpa kos e'pa sué ì blúie Skéköl tso' e' ā, erē a' uyanettsā bánet, etā a' iüraē siarē a' kà yilitdawā weine kueki. 29 S'ditsö datse ká wa'ñe, esepa dōraē chkök buaē ì blúie Skéköl tso' e' ā. 30 Es

se' welepa kë dalöier̄ta' ká i' a, esepa dalöier̄daë tajë aishkuö ta. E' sù se' welepa dalöier̄ta' tajë ká i' a, esepa atdaë ibataie aishkuö ta.

*Jesús eriane Jerusalén wakpa dalërmik
(Mateo 23.37-39)*

³¹ E' wöshā ta fariseowakpa welepa de Jesús ska' ta ichéitörak ia:

—Herodes éna be' ttakwa, e' kueki be' yúshka ká bánet.

³² Jesús tö ie'pa iuté:

—A' yú ta ichö s'kitö'ukwak ñe' a: 'Iñe ena bule ye' tso' aknamapa trë'ukyal, ñies s'bua'ukne, böiki ta ye' kanè ene.' ³³ Ye' mitke iñe, e' shkōmi bule böiki tkörö Jerusalén wé ie'pa wöblane Skëköl ttekölpa bak e'pa ttökulur ee, e' kueki ye' kë ttepawa ie.

³⁴ ¡A Jerusalén wakpa, Skëköl ttekölpa kos ttekewa a' tö kekraë! ¡Ñies ittè pakökwakpa patkeke ie' tö a' a, e'pa ttekewa a' tö ák wa! ¡Wekkë ye' erkiè tö ye' mú a' dapa'wè e' ska' wes dakro mitchke tö ila'rla dapa'wè ipik dikia es, erë kë a' ki ikiane yës! ³⁵ Ye' ttö ttsö, Skëköl kë tö a' ká kkö'nepaia. Ye' tö a' a ichè tö a' kë tö ye' suepaia dö mik ye' dene eta. E' kéwö ska' ta a' tö ye' cheraë: '¡Ayëcha buaë yi datse Skëköl ttö wa e'!

14

Wëm eköl iënekā tajë e' bua'wé Jesús tö

¹ Etökicha ta eno diwö a Jesús mía chkök fariseowakpa wökir eköl, e' u a. Eta ee fariseowakpa welepa tso' iweblök krereë ikkatoie ilè ki. ² Eta wëm eköl kirirke iënekā tajë, e' de dur Jesús wörki.

³ Eta Jesús tò ichaké s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa a ena fariseowakpa a:

—¿Kawö ta' se' a s'buawukne eno diwö a?

⁴ Erë ie'pa kë wä ie' iutëne yës. Eta Jesús tò wëm e' klö'wé ta ibua'wëitö ta ichéitö ia: 'Be' yúshka.' ⁵ Eta ie' tò iché fariseowakpa a:

—A' alà ö a' baka anemi di' biule uk a eno diwö a, e' ta bet a' mía iyöktsa.

⁶ Ie'pa kë a ie' iutëne yës.

Skawötä e' ökwa s'malepa yöki

⁷ Jesús isué tò pë' shkeñaule chkök, e'pa welepa tò kula' tso' këkëpa dalöiërta' taië, esepa a ese shushtë e' tkoie. E' kuëki ie' tò ie'pa patté i' es:

⁸ —Mik yile tò a' wele shkeñé ulabatsè kéwö tkö'uk, eta kë a' e' tköksër kula' tso' këkëpa taië a ese kulé ki. Isalema këkëpa dalöiërta' taië a' tsata ese de, ⁹ eta yi tò a' shkeñé, e' tò ichè a' a: 'Be' we'ikèyö, kula' se' mú këkëpa i' a e' tkoie.' Eta a' jaërkami taië, miraë e' tköksër kula' tso' se' ësepa a ese ki. ¹⁰ E' skéie, mik yi tò a' shkeñé, eta a' e' tköksër kula' tso' se' ësepa a ese kulé ki. Es mik yi tò a' shkeñé, e' de a' ska', eta ie' tò ichè be' a: 'A yami, be' yú e' tköksër kula' tso' këkëpa a, ese kulé ki.' Es pë' kos tso' eë, e'pa tò a' dalöieraë wës këkëpa taië es. ¹¹ Yi e' ttsökä taië, ese ardawa diöshët, erë yi e' wöéwa, ese kikardakä taië.

¹² Wëm tò ie' shkeñé chkök, e' a Jesús tò iché ñies:

—Mik be' tò pë' shkeñeke chkök be' ska' ö di'yök be' ska', eta be' sini'pa ena be' ëlpa ena be' yamipa malepa ena inuköl blúpa serke tsinet be' pamik, esepa kos kë shkeñar. Ie'pa tò be' shkeñëmine, eta es be' ulà a iské detke. ¹³ E' skéie mik be'

kawö tkö'uke, eta s'siarëpa ena s'yulëpa ena s'klö bachiulewa ena s'wöbla kë wawër, esepa shkeñú.
 14 Ie'pa kë a iské menukne be' a. Erë mik s'ser yësyësë, esepa duowa shkenekä aishkuö ta, eta Skëköl tö be' a iské meraë, e' tö be' ttsë'wëraë buaë.

Këwö taië e' tkö'wé
 (Mateo 22.1-10)

15 Wëm eköl tkër chkök mesa ki ie'pa ta, mik e' tö ì ché Jesús tö e' ttsé, eta ie' tö iché ia:

—Wëpa kawö tkö'wëraë buaë aishkuö ta ì blúie Skëköl tso' e' a, ayëcha buaë esepa.

16 Jesús tö ie' a iché:

—Wëm eköl tö kawö tkö'wëke taië ta ie' tö taië pë' shkeñé. 17 Mik ikawö tkö'uke e' diwö de, eta ie' tö iché ikanè méso a: 'Se' kawö tkö'uke, e' tso'tke kanëule e' kuëki be' yú s'kiule qos e'pa a ichök tö a' shkö kawö tkö'uk.' 18 Erë ie'pa ulitane tö iché kanè méso a: 'Wëstela be' ta, erë sa' wötkërke taië, kë sa' döpa.' Itsá tö iché ie' a: 'Erpa ye' tö ká tué e' sauk ye' mi'ke, e' kuëki ye' kë döpa. Ye' kköchö be' a tö e' olo'yö ye' ki.' 19 Iskà tö iché: 'Baka wë'ñe tuéyö kanëbloie dabop, e' wà ma'uk ye' mi'ke, e' kuëki ye' kë döpa. Ye' kköchö be' a tö e' olo'yö ye' ki.' 20 Iëköl tö iché: 'Írö ye' ulabatséwa, e' kuëki kë ye' döpa.' 21 Ikanè méso biteane iwökir ska' ta ì qos ché ie'pa tö ie' a e' chéne ie' tö. Eta u wák ulunëka taië ta ichéitö ia: 'Be' yú bet ñala kibi ki, ñies ñala malepa ki, ta s'siarëpa ena s'yulëpa ena s'wöbla kë wawër ena s'klö bachiulewa, esepa tsúbitu íë kawö tkö'uk ye' ta.' 22 Bërë ta kanè méso dene, e' tö iché iwökir a: 'A këkëpa, ì uk be' tö ye' patké, e' wëtke ye' tö, erë be' u kam wà iër.' 23 Eta iwökir tö iché ie' a: 'Be' skà

yúne u tso' b́anet ese ñalé k̄os wa, eta p̄e' k̄o shk̄okwa ye' u ā ās iwà ièrk̄a. ²⁴ Ye' t̄o ichè t̄o wépa shk̄eña' ye' t̄o k̄ewe, e'pa k̄e wéne k̄awö tk̄o'ùpa ye' ta.'

Jesús ttökataie sene e' dör darère
(Mateo 10.37-38)

²⁵ Taië p̄e' mir Jesús itöki ta ie' e' wötrée ta ichéitö ie'pa ā: ²⁶ “Yi senak ye' ttökataie, erè k̄e iéna ye' dalër iyé, imì, ilaköl, ila'r, ièlpa, ikutapa tsata, ñies iwák tsata, e' tā ese k̄e döpa ye' ttökataie. ²⁷ Yi k̄e e' ch̄o weinuk dö ittèw̄a krus mik tā iser w̄es ye' ttökata es, ese k̄e döpa ye' ttökataie. ²⁸ Ichösö t̄o a' w̄ele éna u yuak bërie. K̄ewe ie' e' tk̄okeser ibikeitsök t̄o k̄os u e' tuè isuoie t̄o inuköl dömik̄a ö k̄e idöpak̄a iyuoie. ²⁹ Erè ie' k̄e w̄a ibikeitse k̄ewe, e' tā ie' t̄o ichkí tuléw̄a tā inuköl k̄e ta'iā iyuoie. Sulitane t̄o isuëmi, e'pa t̄o ie' wayueraë. ³⁰ Ie'pa t̄o ichèmi: ‘Wèm wí u yuëmi, erè k̄e ie' ā iyöneā.’ ³¹ Ñies k̄a blu' w̄ele w̄a ijcher t̄o k̄a kūa'ki blu' datse ñippök ie' tā, e' tā ie' e' tk̄oraser ibikeitsök k̄ewe: ‘Ye' w̄a ñippökwakpa tso' dök̄a 10.000. Ye' bolök w̄a ñippökwakpa tso' dök̄a 20.000. ¿Ye' e' alömik̄a iki ö k̄e ye' e' alöpak̄a iki?’ ³² Ie' isué t̄o ie' k̄e e' alöpak̄a ibolök ki, e' tā kam ibolök dö tsinet, e' yöki ie' t̄o ibiyöchökwakpa patkeraë ibolök ā ichök t̄o ‘¿w̄es sö ishulèmi ās se' ser bëre ñita?’ ³³ E' kueki yi senak ye' ttökataie ese t̄o iwà bikeitsó k̄ewe. Es a' k̄e e' ch̄o ì k̄os tso' a' w̄a e' muk̄at, e' tā k̄e a' döpa ye' ttökataie.

Dayë k̄e kke ta'ia
(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

³⁴ “Dayë dör buaë, erè k̄e ikke ta'ia, e' tā k̄e ibuarpaiane. ³⁵ K̄e ibua'iā iyök kapeyoie. K̄e

ibua'iā ìe. E' dör buaë kè̀umi è. ȷYi éna ye' ttö ttsak, e' ma ikukueblö bua'ie!"

15

Obeja kkö'nukwak e' tté (Mateo 18.10-14)

¹ Kēkraë inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, esepa döke taië Jesús ska' ikittsök. Ñies pē' malepa cheke fariseowakpa tö tö e'pa dör pē' sulusipa, esepa döke taië Jesús ttöke e' kittsök. ² Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús chémi suluë ñi a. Ie'pa tö iché:

—Ie' tö pē' sulusipa sueke buaë, ñies esepa ta ie' chköke.

³ E' kueki ttè kleé ie' tö ie'pa a i' es: ⁴ “A' isie wa obeja tso' dōka cien, e' etö chowa, e' ta a' tö imalepa dōka dabom suliyök ki sulitu (99), e' meraat iké a ta a' miraë ichowa e' yulök dö wé a' tö ikué ee. ⁵ Mik a' tö ikué, eta a' ttsë'rdaë buaë ta a' tö ikeraka pperaka kuli' ki. ⁶ Mik a' dene iu a, eta a' yamipa ena pē' serke a' o'mik, e'pa kiera a' tö a' u a ta a' tö icheraë ie'pa a: ‘Ye' obeja chē'wa, e' kuéneyö. A' ttsë'nú buaë ye' ta.’ ⁷ Es ñies ye' tö a' a ichè tö mik pē' sulusi eköl, ese er mane'wé Skököl a, eta e' tö Skököl tso' ká jai a, e' ttsë'wé buaë shute tkōka imalepa dōka dabom suliyök ki sulitu (99) e' bikeitsö tö ie'pa dör yësyësë, kē kawöta er mane'uk, esepa tsata.

Inuköl chowa, e' tté

⁸ “Ñies alaköl wa inuköl tso' dōka dabop, e' chowa etk, e' ta ie' tö bö'wö tskéka iushkléttsa ta iyulé bua'iewa ta iwà kuéitö. ⁹ E' ukuöki ta ie' tö iyamipa

ena pë' serke iö'mik e'pa kié iu a ta ichéitö ie'pa a: 'jA' ttsë'nú buaë ye' ta! Ye' inuköl chë'wa, e' kuéneyö, e' kueki e' kéwö tkö'üsö ñita.' ¹⁰ Es ñies ye' tö a a ichè tö mik pë' sulusi eköl er mane'wé Skököl a, eta e' tö Skököl biyöchökwakpa ttsë'weke buaë shute."

Alà e' wamblö suluë e' nuí olo'yé iyé tö iki, e' tté

¹¹ Ñies Jesús tö ikleé ie'pa a tté i' wa: "Këképa eköl alà dör böi wëpa. ¹² Ilà tsirla tö iché iyé a: 'A yëwö, ì mekeat be' tö ye' a mik be' duökewatke eta, e' mütke be' tö ye' a.' Eta iyé iyi kos, e' blabatséitö méitö ila'r böi a eköl eköl kos ikawöta imuk ia ekkë. ¹³ Kä kë bak taië, eta ì kos méitö ilà tsirla a, e' watuéttsa ilà tö, e' ské klö'wéitö ta imía kä kuä'ki. Eë ie' tö ie' inuköl kos we'ikéwa iyi sulu ë ki. ¹⁴ Mik ie' inuköl enewa, eta bli ane taië kä e' ki, e' kueki ie' ttémitke bli tö. ¹⁵ Eë ta ie' mía kanè yulök kä e' wakpa eköl ska'. Eta wëm e' tö ie' a kanè mé köchi tiök. ¹⁶ Ie' duéwä bli wä suluë. Köchi chkè kë ñano se' a ese ñakwä ie' éna, erë kë yi tö ie' a imè. ¹⁷ Bata ekkë ta ie' tö ibikeitsé: '¿Iök ye' e' tötkër bli wä ie? Wëkkë ye' yé u a kanè mésopa tso', e'pa wä chkè tso' taië. ¹⁸ Ye' míane ye' yé ska', ta ye' tö icheraë ie' a: A yëwö, ye' tö ì sulu wamblé Skököl ki, ñies be' ki. ¹⁹ Ye' jaëne taië. Ye' kiök be' alà, e' kë dör ye' siarla e' a. E' skéie ye' saú wës be' kanè mésopa suekebö es.' ²⁰ Eta ie' e' kéka mía iyé ska'.

"Mik idökemitke iyé ska', eta iyé wö de iska' ta idoiä kamië ta ie' wa iwër siarë. Ie' tunemi iñalëtsuk ta ipaklö'wéwäitö iwöalattséitö. ²¹ Eta ilà tö iché ie' a: 'A yëwö, ye' tö ì sulu wamblé Skököl ki ñies be' ki. Ye' jaëne taië. Ye' kiök be' alà, e' kë

dör ye' siarla e' a.' ²² Erë iyë tö iché ikanè mésopa a: 'Datsi' bua'ie yulö iökä ie' kī bet, ta ula'tsio iōwā ta klökkuö iökä iki. ²³ Baka pupula bua'buā yulö ta ittōwā. Ye' alà dene e' kēwō tkō'wēkesō. ²⁴ Ye' alà i' dene, e' dör wēs ie' du'wā e' shkēnekane es. Ye' alà mineā ye' yōkī kē tté ttsēneia ye' wā, e' dene e' kuekī ikēwō tkō'ūsō.' Etā ie'pa tö ikēwō tkō'wēmi taiē.

²⁵ "E' dalewa ilà kibi tso' kanēblök kañika. Mik ie' datse e' de tsinet u a, etā ie' tö ittse tö iyamipa alárkerak taiē blarkerak, klötöke taiē. ²⁶ Etā ie' tö kanè méso kié eköl ta ichakéitō: '¿I kēwō tkō'wēke a' tö ekkē?' ²⁷ Etā kanè méso tö ie' iuté: 'Be' ēl dene, e' kuekī be' yē tö sa' patké baka pupula bua'ie ttökwa be' ēl dene buaē, kē wēs ie' dē', e' kēwō tkō'woie.' ²⁸ Erë e' tö ilà kibi uluwéka taiē. Ie' kē shkakwā wēshke. E' kuekī iyē e' yéttsa u'rki ta iwōpablē taiē ta iché ie' a: 'Be' shkōwā sa' ta, kē be' ulunuk.' ²⁹ Erë ie' tö iyē iuté: 'Ye' kanēblē'mi be' a e' kī duas de taiē. Ye' kē wā be' ttō dalōseqoulewā yēs. Erë chibola ē kē meule be' wā ye' a katano ye' sini'pa ta. ³⁰ Erë i'ñe ta be' alà e' dene. Ie' tö be' inuköl we'ikwa alakōlpa sulusipa ta etā be' tö baka bua'ie ttökwa patké ie' dene e' kēwō tkō'woie.'

³¹ "Iyē tö ie' iuté: 'A alala, be' tkēria ye' ta kēkraē. I kōs tso' ye' wā e' dör be' icha. ³² Erë be' ēl dene buaē, e' dör wēs ie' du'wā e' shkēnekane es. Ie' mineā ye' yōkī kē tté ttsēnene ye' wā, e' dene, e' kuekī s'kawōta e' kēwō tkō'uk chkē wa, di'yē wa, ttsē'ne bua' wa.' "

16

Inuköl blú iyi kueblu e' erbikō buaē, e' tté

¹ Ñies Jesús tō ttè kleé ittōkatapa a i' es: “Wēm bak eköl kanēblōke inuköl blú a íyi kuebluie. Etōkicha ta pē' welepa tō ie' kkaté iwōkir a tō ie' tso' iwōkir inuköl we'ikōkwa. ² Iwōkir tō ie' kié ta iché ia: ‘Ye' wā ijchenewa tō be' tso' ye' inuköl we'ikōk. Be' kē a kanè ta'ia. Ye' be' trē'wekeshkar. E' yōkī ì kos kanewé be' tō, e' yēkkuō kkachō ye' a.’ ³ Ie' ibikeitsé: ‘Ye' wōkir tō ye' trē'wekeshkar, ¿wes ye' e' ùmi? Kē ye' diché ta'ia kanè darērē woie ena ye' jaēne inuköl kakkiök. ⁴ Ye' éna iānetke tō wes ye' e' ùmi mik ye' trēneshkar eta as yile tō ye' kkō'nù.’ ⁵ Eta ie' tō pē' kos ña'weke iwōkir tō e'pa kiéttsa eköl eköl. Mik e' tsá de, eta e' a ie' tō ichaké: ‘¿Kos be' ñarke ye' wōkir ulà a?’ ⁶ E' tō iuté: ‘Ye' ñarke ie' ulà a kiō dōka galon cien (100) ekké.’ Ie' iché ia: ‘I' be' yēkkuō. Be' e' tkōser bet ta yēkkuō se kī be' ñarke se, e' mane'úttsa ta ishtōka tō be' ñarke galon dōka dabom skeyök ě (50).’ ⁷ E' ukuōkī ta ie' tō ichaké iēköl ñarke a: ‘¿Ñe be', kos be' ñarke ye' wōkir ulà a?’ E' tō iuté: ‘Ye' ñarke trigowō dōka saco cien (100) ekké.’ Ie' tō iché ia: ‘I' be' yēkkuō. Se kī be' tō imane'úttsa ta ishtō ikī saco dōka dabom paryök ě (80).’ ⁸ Mik ì wambléitō, e' jchenewa iwōkir wā ta ibikeitséitō: ‘Ye' íyi kueblu kē wā ikanè one yēsyesē, erē ie' kabikeitso buaē e' kīmoie. E' ě kuekī ikīkekekayō.’ ”

Jesús tō ichéne: “Es ñies yō ichè tō wépa kē tō Skēköl dalōiè esepa kabikeitsō buaē e' kīmoie tkōka wépa dōr ie' olo ta' taiē e' icha esepa tsata. ⁹ E' kuekī yō ichè a' a tō inuköl kē dōr ibua'ie. E' wa s'malepa kīmú as ie'pa tō Skēköl dalōiō. A' tō iwé es e' ta aishkuō ta ie'pa tō a' kierawa buaē weshke seno wé yōbiē e' a.

10 “Yi tō kanè tsitsir wēke yēsēsē, ñies ese tō kanè tajē wēmi es. Erē yi kē tō kanè tsitsir wēku' yēsēsē, ñies ese kē tō kanè tajē wēpa yēsēsē. 11 E' kuēki inukōl kē wakanewē a' tō yēsēsē, e' ta ɔyi erblōmi a' mik i tueta' chōkle, ese wakanewōie? 12 Ñies a' kē tō o'ka icha wakanewē yēsēsē, e' ta ɔyi tō a' icha mēmi a' a wakanewē?”

13 “Wé klōulewā kanè mésoie, ese kawōta iwōkir ẽ ttō dalōiök. Iwōkirpa chōpa bōl, e'ma ie' kawōta ekōl ẽ dalōiök ena iēkōl watōktsa. Es a' kē a er menukwā Skēkōl ki ena inukōl ki ñita.”

14 Ì ché Jesús tō e' ttsé seraā fariseowakpa tō. Ie'pa éna inukōl dalēr tajē, e' kuēki ie'pa tō iwayué. 15 Ie' tō iché ie'pa a: “A' e' ò sulitane wōrki tō a' dōr pē' buaē yēsēsē, erē a' er suule buaē Skēkōl wā. Ì kikekeka s'ditsō tō tajē, ese wēr suluē ie' wa.

Ì kos kitule Skēkōl yēkkuō ki e' wà tkōraē

16 “Ì kit Moisés ena Skēkōl ttekōlpa tō yēkkuō ki, e' wa s'wōblaṅnebitu dō mik Juan S'wōskuōkwak dē'bitu eta. Erē e' itōki ta i blúie Skēkōl tso' e' tté buaē pakarke ta sulitane tso' ima'uk darērēē diché wa dōkwā e' a.

17 “Ká jaì ena ká i' erta'wa. Erē Skēkōl yēkkuō kitule, e' kē erta'wa yēs, e' wà tkōraē seraā dōwā ttē bataē.

Se' ñi òwa ese ché Jesús tō (Mateo 19.1-12; Marcos 10.1-12)

18 “Wēm tō itayē éwa ese tō tayē skà tséwane, e' ta e' wa ie' tō isenewābak kewe e' dalōsēwēwā. Ñies tayē a'wa iwēm tō, ese tséwane wēm o'ka tō, e' ta e' wa ie' tō tayē e' senewābak kewe e' dalōsēwēwā.

Inuköl blú ena Lázaro, e' tté

19 “Inuköl blú bak eköl e' e' paið datsi' bua' bua ã wa. Këkraë ie' chköke, di' yöke buaë. 20 Nies s'siarë bak eköl kië Lázaro, e' e' tkökeser blu' e' u wékkö a. Ie' pa dör smewö ãme. 21 Ie' éna blu' chkè po darke, e' ñakwā suluë. Chichi döke ie' smewö pakuyök. 22 Ká et ta ie' siarla blënewā, ta Skëköl biyöchökwakpa tö ie' wimblu tsémi ká jaì a chkök Abraham ta. Nies inuköl blú ñe' blënewā ta inú wötënewā.

23 “Etā ie' tso' weinuk siarë wé s'wimblu weirke ee ta iwökéka ta Abraham suéitö kamië ká bánet, e' batsi' a Lázaro tkër. 24 Etā ie' ar tajë Abraham wōā ta ichéitö: ‘A këkëpa Abraham, ye' saú er siarë wa! Ye' weirke tajë bö' i' a. Be' we'ikëyö, Lázaro patkō iulatska bata nuukka di' a ta ipatkō ye' ku' nuukka as ipaser.’ 25 Erë Abraham tö iüté: ‘Be' éna ianú tö mik be' bak ttsë'ka, etā iyi buaë kos bak be' wā. E' skéie Lázaro bak weinuk siarë. Erë i'ñe ta ie' wöpablëne buaë, e' skéie be' weirkene siarë. 26 Kíie ta, káblë iskië e' tso' se' shushaë. E' kueki sa' shkak a' ska', esepa kë döpa a' ska'. Nies a' shkak sa' ska', esepa kë döpa sa' ska'.

27 “Inuköl blú tö iché: ‘A yëwö Abraham, ye' kköchö be' a, Lázaro patkō ye' yé u a 28 ye' ëlpa döka skel, e' pa pattök as ie' pa kë dö ká i' a wé s'weirke siarë ee.’ 29 Abraham tö iché ie' a: ‘Ì kit Moisés ena Skëköl ttekölpa malepa e' pa tö yëkkuö ki, e' tso' ie' pa wā, jas ttè e' iütö ie' pa tö!’ 30 Blu' tö iüté: ‘A yëwö Abraham, e' kë dör wë'. Erë se' duowā eköl shkenekane ese tö ie' pa patté, e' ta ie' pa er mane'uraë.’ 31 Erë Abraham tö iché ia: ‘Ttè kit Moisés ena Skëköl ttekölpa e' pa tö, e' kë iütëne ie' pa

wa, e' ta s'du'wa shkenekane ese mia ie'pa pattok, e' ta nies ie'pa ke to ie' ttö iutepa.' ”

17

*A' tso' wösh wa ì tö ské ì sulu wamblök ese yöki
(Mateo 18.6-7,21-22; Marcos 9.42)*

¹ Jesús tö iché ittökatapa a: “Kekraë se' erkiöörke ì sulu wamblök; jerë yi tö se' erkiöweke, esepa tö inuì sueraë! ² Yi tö ikkëpala erblöke ye' mik, esepa eköl ké ì sulu wamblök, esepa weirdaë siarë shute tköka ak wawoie muéwa ikuli' a batrèemi dayë a e' tsata. ³ A' tso' wösh wa!

“A' yami tö ì sulu wamblé a' ki, e' ta iuñú. Ie' er mane'wéne, e' ta inuì olo'yö iki. ⁴ Erë ká etkë a ie' tö ì sulu wamblé a' ki döka kuktökicha (7), erë ie' iché döka kuktökicha: ‘ye' er mane'wéne,’ e' ta ilo'yö iki.”

S'ki erblö Skököl mik

⁵ Eta Skökëpa Jesús ttekölpa tsá e'pa tö ie' a iché:
—Sa' kimú kî erblök Skököl mik.

⁶ Ie' tö ie'pa iuté:

—A' erblöpa Skököl mik tsir wes mostaza wö dör tsirla ekkë, e'ma a' tö ichëmi kal bërie i' a: ‘Be' e' yöttsa ie' e' tköwa dayë a', ta iyërdattsä.

Wes s'kawöta kanëblök Skököl a

⁷ “Ichösö tö a' wele wa kanë méso tso' eköl, e' mia të tök alè ö a' iyiwak kkö'nuk alè. Mik idene u a, eta a' kë tö ichëpa ie' a: ‘Weshke, be' e' tköser chkök, ye' tö be' tieke.’ ⁸ A' kë tö ichëpa ia es. E' skéie a' tö ichëra ie' a: ‘Be' datsi' mane'ú, be' ulö ye' a ta ye' tiö. Ye' panú, ye' chké one, ye' di' yane one, e' wa be' mi' chkök.’ ⁹ Ie' tö iwé wes a' tö ie' ké iük es, e' ki

a' kě tō wěstela chepa ia. ¹⁰ Es ñies mik ì uk Skěköl tō se' ké, ese wésö seraa, eta ichösö ie' a i' es: 'Ì uk sa' kàne, e' ě wé sa' tō. Sa' dör kanè mėsopa ěsepala ě.' ”

Wěpa dabop kiri'wěke lepra tō e'pa bua'wéne Jesús tō

¹¹ Jesús michoë Jerusalén, e' damitkö Samaria ena Galilea. ¹² Mik ie' dökemitke ká tsitsirla a ta ee wěpa dōka dabop kiri'wěke lepra tō, e'pa e' yéttsa iëter kamië ¹³ ta iarkerak Jesús tsaka:

—jA Jesús, a s'wöbla'ukwak, sa' saú er siarë wa!

¹⁴ Mik ie' tō ie'pa sué, eta ichéitō ie'pa a:

—A' yú e' kkachök sacerdotepa a as sulitane wa ijcher tō a' buanene. Ie'pa mirwaiä ñala kī e' dalewa ie'pa buanene. ¹⁵ Mik ie'pa eköl tō isué tō ibuanene, eta ibiteane Jesús ska' Skěköl kikökka tajë aneule. ¹⁶ Ie' e' tkéwa kuchë kī iwö méwa íyök kī Jesús klō ska' wěstela chök. Wëm e' dör Samaria wak. ¹⁷ Jesús tō iché ia:

—¿A' buanene e' kě dör dabop? ¿Wé be' malepa sulitu (9)? ¹⁸ Wëm dör ká kuä'kī wak ¿e' ě biteane Skěköl kikökka?

¹⁹ Ie' tō iché wëm a:

—Be' e' kōka be' yúshkane. Be' erblé ye' mik, e' tō be' bua'wéne.

*Ì blúie Skěköl tso', wes e' kėwö dör
(Mateo 24.23-28,36-41)*

²⁰ Fariseowakpa tō ichaké Jesús a:

—Ì blúie Skěköl tso', ¿mik e' kėwö datse?

Ie' tō ie'pa iuté:

—Ì blúie Skèköl tso' e' kě dör íyi suèmi sulitane tò ese. ²¹ Itso'tke a' shua, e' kueki kě yi a iyërpa, 'Íe itso", ö 'Wíe itso".

²² Ta ichéitö ittökatapa a:

—Ikéwö döraë mik a' tò ibikeitseraë: 'Jesús dör S'ditsö Alà, e' mú dō i' ta s'blúie. E' diwö et ẽ kkechekesö suè.' A' tò bikeitseraë es, erë a' kě tò isuëpa kam ye' döne e' yöki. ²³ Welepa tò icheraë: 'Íe ie' de', ö 'Diàe ie' de'; erë kě a' minuk isaük, kě a' minuk itöki. ²⁴ Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, eta sulitane tso' ká wa'ñe e'pa tò isuëraë wes alá wõnar tò ká olo ppèe ká wa'ñe e' suèsö es. ²⁵ Erë e' yöki kewe ye' kawötä weinuk taië ye' bolökpa ulà a, ie'pa tò ye' waterattsä. ²⁶ Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, eta e' kéwö döraë wes Noé këska' es. ²⁷ E' kéwö ska' ta ie'pa tso' chkök, di'yök, senukwa wes kekraë es dō mik Noé dewä ikanò bërie e' a eta. E' bet ta di' dettsä taië ie'pa ki, e' tò ie'pa ulitane ttélur. ²⁸ Es ñies iwamblène wëm bak kiè Lot, e' kéwö ska' ta. Sodoma wakpa tso' chkök, di'yök, ie'pa tso' íyi tauk ena íyi watauk, ie'pa tso' íyi kuatkök ena u yuök wes kekraë es. ²⁹ Erë mik Lot e' yéttä Sodoma, eta azufre datse ká jai a wõnarke bö'ie, ese yëne ká e' ki wes kali es, e' tò ie'pa kos ttélur. ³⁰ Es itköraë mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene eta.

³¹ "Mik e' kéwö de, eta yi tso' u bata ki, ese kě dökwane weshke íyi tsukmi. Ñies yi tso' kanëblök kañika, ese kě dökwane weshke. ³² Ì bak Lot alaköl ta* e' ska' a' er anú. Ie' yönane dayë wösiie, ie' éna íyi dalër taië e' kueki. ³³ Yi e' tsatkak ittèwä yöki,

* **17:32** Génesis 19.26 saú.

ese ulà a sene michoë kě dōpa aishkuō ta. Erë yi e' mettsa ttèwə ye' dalërmik, ese ulà a sene michoë dōraë aishkuō ta.

³⁴ “Ye' tō a' a' ichè tō e' nañewe se' bōl kapōke ka' etkē ki, ta ekōl mira iwə ta iëkōl atdaë. ³⁵⁻³⁶ Alakōlpa bōl tukur ak wawök ñita ta ekōl mira iwə ta iëkōl atdaë.†

³⁷ Jesús ttōkatapa tō ie' a' ichaké:

—A Skëkëpa, ¿wé e' wamblërmi?

Jesús tō ie'pa iuté ttè i' wa:

—Sulitane wə ijcher tō wé ölö daparke taië, eë ilè nu tër. Es ilè suëraë a' tō iwà kkachoie tō wé iwamblërmi.

18

Alaköl dör schö ena s'shulökwak eköl, e' tté

¹ Jesús éna ikkachak ittōkatapa a' tō s'kawōta ikiök S'yé a kekraë kě shtrirtə'wə, e' kleéitō ie'pa a' i' es: ² “Ká et ki s'shulökwak eköl tso', e' kě suarta' Skëköl yōki, ñies ie' kě tō yi dalöieta'”. ³ Ká e' a' ñies alaköl dör schö tso' eköl, e' ñippōke ibolök ta. Kekraë ie' mía s'shulökwak ñe' ska' ta ichekeitō ia: ‘Ye' kimú. Ye' bolök tō ye' we'ikeke, e' shulö ye' a'’. ⁴ E' tka ká taië erë s'shulökwak kě wə iütëne. Bata ekké ta s'shulökwak tō ibikeitsé: ‘Alaköl schö i' tso' ye' tsiriuk ñië. Erë ye' kě suarta' Skëköl yōki, ñies kě ye' tō yi dalöieta', ⁵ erë ie' tté shuleraëyö as kě idöia ye' shtriuk taië ttè e' wa.’ ”

⁶ Skëkëpa tō ikí ché: “Ì ché s'shulökwak suluë ñe' tō e' bikeitsö buaë. ⁷ Wépa shukitulebak Skëköl

† **17:35-36** Yëkkuö kéchke wele tō versículo 36 kí kuótkéka. E' tō ichè i' es: Wépa bōl tso' kaneblök të a, eköl mítser ta iëkōl aṭe.

wa, tso' ie' a ikiök ñië nañeë, ¿esepa kë tsatkepaítö? ¿Ie' tö ie'pa keraë ipanuk? ⁸ Ye' ichè, au. Ie'pa tsatkeraitö bet, kë dör ká taië. Erë ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, etá s'erblöke Skëköl mik, ¿esepa kuëmiyö ká i' a?

Fariseowak ena inuköl shtökwak Roma wökirpa a, e' tté.

⁹ Pè' tso' Jesús ttö kïttsök, e'pa welepa e' bikeitsö tö ie'pa serke yësyësë Skëköl wöa, erë ie'pa wöska sulu s'malepa wër. Esepa a ie' tö tté kleé i' es: ¹⁰ “Wëpa bül míá Skëköl wé a ttök S'yë ta. Eköl dör fariseowak, eköl dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a. ¹¹ fariseowak ttödur S'yë ta, ie' iché i' es: ‘A Skëköl, wëstela chekeyö be' a tö ye' kë dör suluë wës s'malepa es. Ie'pa dör akblökwakpa ena pë' sulusipa ena s'senewabak e' dalöseukwá wakpa. Ñies ye' kë dör suluë wës inuköl shtökwak dur wí es. ¹² Domingo bit tá ye' batsöke ká böt ká böt këkraë. Ñies ì kos de ye' ulà a, e' blatekeyö döká dabop, e' tsá eyök mekeyö be' a.’ ¹³ Erë inuköl shtökwak e' dur bánet, ie' eriane taië, ie' wö è kë kaneká ká jai sauk, ie' batsí' è töke iulà wa ie' eriane taië kueki. Ie' tö iché: ‘¡A Skëköl, ye' dör pë' sulusi, ye' saú er siarë wa!’

¹⁴ Jesús tö ichéne: Ye' tö a' a ichè tö yi e' ttsöká taië ese wöardawa, erë yi e' wöëwa ese kïkardaká taië. E' kueki inuköl shtökwak ñe' míane iu a klö'wé Skëköl tö wës pë' buaë yësyësë es. Erë fariseowak kë minene es.

*Jesús tö ikié S'yë a ala'rla kï
(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)*

15 Pë' wā ala'rla debitū Jesús ska' as ie' ulà mùkà iki. Erë mik e' sué ittökatapa tō, etā ie'pa tō pë' uñélor. 16 Erë ie' tō ittökatapa kié tã ichéitō:

—As ala'rla bitū ye' ska'. Wépa dör wes ie'pa es, esepa blúie Skëköl tso', e' kueki kë iwöklö'wariā. 17 Mokī ye' tō ichè tō yi kë e' wööwa wes alala es, ì blúie Skëköl tso' e' kiowā, ese kë döpaŵaiā.

*Inuköl blú eköl tō Jesús a ichaké
(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)*

18 Judiowak wökir eköl tō Jesús a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, be' dör buaë, ¿ì wëmi ye' tō as sene michoë dö ye' ulà a?

19 Ie' tō iiüté:

—¿Ì kueki be' ye' kié buaë? Skëköl eköl ë dör buaë. 20 Ttè me'atbak ie' tō dalöiëno, e' jcher be' wā buaë. E' tō ichè: 'Kë a' kawö tã s'senewābak dalöseukwā, kë a' kawö tã s'ttökwa, kë a' kawö tã akblök, kë a' kawö tã s'kkatök kachè wa, a' yé ena a' mì dalöiö.*

21 Wëm e' tō ie' a iché:

—Ttè e' qos dalöië'bitū ye' tō, ye' ià duladula etā.

22 Ie' tō ttè e' ttsé tã ie' iiüté:

—Íyi etkë kianeiā be' a wè, e' dör i': ì tso' be' wā, e' wataúttsa seraā tã iské múttsa s'siarëpa a. E' ukuöki tã be' shkó ye' tã ye' ttökataie. Es tã íyi buaë taië döraë be' ulà a ká jaì a.

23 Erë wëm e' dör inuköl blú taië e' kueki mik ie' tō e' ttsé, etā ie' erianekā taië. 24 Jesús tō isué tō ieriane tã ichéitō iā:

* 18:20 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

—İnuköl blúpa a darērēē idir dōkwa ì blúie Skëköl tso' e' a! ²⁵ Esepa a dōka ee, e' dör darērēē tkōka kameio tkōmi datsi' yuo diké ese wōukla a e' tsata.

²⁶ Wépa tso' ittök e'pa tö ichaké Jesús a:

—E' dör es, e'ma çyi tsatkërmi?

²⁷ Ie' tö ie'pa iüté:

—İ kë or s'ditsö a, ese ormi Skëköl a buaë.

²⁸ Eta Pedro tö ie' a iché:

—Ittsö, sa' íyi kos me'at sa' tö ta sa' bite be' ta.

²⁹ Ie' tö iché ie' a:

—Mokı ye' tö a' a iché tö yi isie tö iu ö ilaköl ö iëlpa ö iyë ö imi ö ila'r, e' méat ì blúie Skëköl tso' e' dalërmik, ³⁰ ese ulà a iské dōrane taië shute ká i' a, ñies aishkuö ta sene michoë dōraë iulà a.

Jesús skà e' biyö ché tö itterawa

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Jesús tö ittökatapa dabom eyök kı bøl (12), e'pa kiemi bānet ta ichéitö ie'pa a: “Se' mirka Jerusalén i', eta ee ì kos kitat Skëköl ttekölpa tö yëkkuö kı e' wà tkōraë, ye' dör S'ditsö Alà, e' ta. ³² Ie'pa tö ye' wōmerattsa pè' kë dör judiowak esepa ulà a. E'pa tö ye' wayueraë, cheraë suluë, iwiri tuōarak ye' kı. ³³ Ie'pa tö ye' pperaë, ye' tterawa; erë e' kı ká de mañat eta ye' shkerdakane.

³⁴ Erë ì ché ie' tö ittökatapa a, e' wà blëulewa ie'pa yöki, e' kueki ie'pa kë a iwà ane.

Wëm eköl wōbla kë wawër tso' Jericó e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Mik Jesús demi tsinet Jericó, eta ee wëm tkër eköl ñala ska' inuköl kak kiök. Ie' wōbla kë wawër.

³⁶ Mik ie' tö ittésé tö pè' dami taië ñala kı, eta ie' tö

ichaké tö çì wamblërke? ³⁷ Ie'pa tö iché ie' a tö Jesús Nazaret wak dami ñalā ki. ³⁸ E' kueki ie' tö iché aneule:

—jA Jesús, s'blú David bak e' aleri, ye' saú er siarë wa!

³⁹ Pë' dami Jesús yöki kewe, e' tö wëm e' uñeke as isiwa'blöwa. Erë ie' tö iki ché aneule:

—jA David aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁰ Jesús e' duésër ta itsuk patkító. Mik ide, eta Jesús tö ie' a ichaké:

⁴¹ —çI kiane be' ki tö ye' tö iwè be' a?

Ie' iüté:

—A këkëpa, ye' ki ikiane tö ye' wöbla buarne.

⁴² Jesús tö ie' a iché:

—jBe' erblé ye' mik, e' wa be' buanene!

⁴³ E' wöshā ta ie' wöbla buanene ta imía Jesús ta e' tö Skököl kikekarami tajë. Ñies wépa kos tö isué e'pa tö Skököl kikekarami tajë.

19

Jesús ena Zaqueo, e' pakè

¹ Jesús de Jericó, e' shködur eë. ² Eë wëm eköl serke kiè Zaqueo, e' dör inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa wökir. Ie' dör inuköl blú tajë. ³ Ie' ki Jesús kiane suè, erë ie' dör tsirlala iskila, tajë pë' tso', e' kueki ie' kë wö dë'ka Jesús sauk. ⁴ E' kueki ie' tunemi wé Jesús tkökemi eë tkaka kal ulà a ipanuk suè. ⁵ Mik Jesús dökemitke kal e' dikia, eta iwökéka ta iché Zaqueo a:

—A Zaqueo, be' e' öwa bet. I'ñe ye' mi'ke be' ska' kapökrö.

⁶ Zaqueo e' éwa bet ta Jesús kiéwaitö iu a ttsë'ne buaë. ⁷ Mik pë' ulitane tö isuë, etä ie'pa tö Jesús ché suluë. Ie'pa tö iché ñi a: “¿Iöök ie' mi'ke pë' sulusi u a?” ⁸ Zaqueo e' duéka ta iché Skëkëpa Jesús a:

—A këkëpa, ye' ttö ttsö. Ì kos tso' ye' wa, e' shaböts meraëyö s'siarëpa a. Ñies yile íyi ekiblëyö, e' ta e' mekeneyö ie' a döka tkëtökicha.

⁹ Jesús tö iché ie' a:

—Be' dör Abraham aleri, erë be' erblé Skëköl mik moki wës Abraham es, e' kueki i'ñe ta be' de Abraham alà chökíe. E' kueki i'ñe be' tsatkëne, ñies wëpa tso' be' u a erblé Skëköl mik e'pa tsatkëne. ¹⁰ Ye' dör S'ditsö Alà, e' dë'bitu, wëpa chë'ulur ì sulu ulà a esepa yulök tsatkè.

Inuköl mène wakanewè, e' tté

¹¹ Jesús dökemitke Jerusalén. Pë' tso' ie' ttö kïttsök, e'pa tö ibikeitsé tö mik ie' de Jerusalén etä ì blúie Skëköl tso' e' kéwö dewatke da'aie. E' kueki ie' tö ie'pa a ikleé i' es:

¹² “Wëm tso' eköl dör blu' ditséwö, e' mía kamië ká kua'kí a iblú kibi ska' as e' tö ie' tkökä blu'ie, wé ie' bitë eë. E' ukuökí ta ibitukeane. ¹³ Kam ie' mí', etä ie' tö ie' kanè mésopa kié dabop, e'pa a ie' tö inuköl mé tajë ñikkëë eköl eköl a. Ie' tö iché ie'pa a: ‘A' tö inuköl se wakanéú dö mik ye' done etä, isuöie kos a' tö ikí klö'wèmi.’ ¹⁴ Erë pë' serke ie' kaska', e'pa éna ie' ar suluë. E' kueki ie'pa welepa patkérakitö blu' kibi ska' ichök: ‘Sa' kë kí ie' kiane sa' blúie, e' kueki kë itkarka.’

¹⁵ “Erë blu' kibi tö ie' tkéka blu'ie ta ie' míane wé ibitë eë. Mik ie' dene, etä ie' tö ikanè mésopa dabop, wëpa a ie' tö inuköl me'at, e'pa kiök patké

isuoie tō kos inuköl kī klō'wérakitō. ¹⁶ Itsá debitu tō iché iblú a: 'A kēkēpa, be' inuköl wakanewéyō, e' kī klō'wéyō dōka dabobtökicha.' ¹⁷ Blu' tō ie' iuté: 'E' dör buaë. Be' dör kanè méso buaë. Ì elkela wakanewébō yēsēsē, e' kuekī ye' tō be' tkekeka ká dabop, e' wōkirie.' ¹⁸ Iskà debitu tō iché: 'A kēkēpa, be' inuköl wakanewéyō, e' kī klō'wéyō dōka skētökicha.' ¹⁹ Ñies blu' tō ie' iuté: 'Ye' tō be' tkekeka ká skēl, e' wōkirie.'

²⁰ "Erē iēköl debitu, e' tō iblú a iché: 'A kēkēpa, i' be' inuköl. Ye' tō ipatréwā tsamo a ta ibléyō.

²¹ Be' dör wēm er darērēē ese. Ì kē dör be' icha ese klō'wēkewabō. Ñies be' tō íyi wőshteke wé kē be' wā ikuatkēne ee. Ye' suane be' yōkī, e' kuekī ye' tō be' inuköl blé.' ²² Eta blu' tō ie' a iché: 'Be' dör kanè méso sulusi ese. Ye' tō be' kichaterattsā be' wák ttē wa. Be' tō iché tō ye' dör wēm er darērēē ese. Be' tō iché tō ì kē dör ye' icha ese klō'wēkewayō, ñies tō ye' tō íyi wőshteke wé kē ye' wā ikuatkēne ee. ²³ E' dör es, e' ta ¿ì kuekī be' kē wā ye' inuköl blēne inuköl bló wé a as ee ikí klör? Be' tō iúpa es, e' ma mik ye' dene, eta ye' inuköl ena ikí klōne e' de ye' ulà a.'

²⁴ Eta blu' tō iché itso'rak ee, e' pa a: 'Inuköl yōttsā ie' ulà a, ta imú wé wā itso' dabop, e' a.' ²⁵ Erē ie' pa tō blu' a iché: 'A kēkēpa, erē ¿ì kuekī be' tō ie' a ikí meke, ie' wā itso'tke dabop?' ²⁶ Ie' tō ie' pa iuté: 'Ye' tō a' a iché tō wé wā íyi tso', ese a ikí merdaë. Erē wé kē wā ì ku', ì tso' ese wā elkela, e' yerattsā iyōkī. ²⁷ Wépa kē kī ye' kiane blu'ie, e' pa dör ye' bolōkpa; ie' pa tsúbitu íe ta ittōlur ye' wōrki.' "

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

28 Jesús ttè paké one, etä ie' mirkaia Jerusalén ñalé ki. 29 Mik idökemitke tsinet Betfagé ena Betania atë kabata kiè Olivo kébata e' kuli' a, etä ie' tö ittökatapa bül kié 30 tä ichéitö iarak:

—A' yú kewe, u tso' se' wöshaë e' a, etä ee burro kueraë a' tö etö moule kë ki yi e' tkëuleka ese. E' wötsöo tä itsúbitu ña. 31 Yile tö a' a ichaké: ¿Iie a' tö iwötseeke? e' tä iütö: Skëképa ki ikiane.

32 Ittökatapa míyal tä ikuérakitö wes Jesús tö iché ie'pa a es. 33 Ie'pa tso' burro wötsöök tä burro wakpa debitu tä ichakéitö:

—¿Iie a' tö burro se wötseeke?

34 Ie'pa tö iüté:

—Skëképa Jesús ki ikiane e' kuëki.

35 Eta ittökatapa wä burro bitetser Jesús a. Ie'pa tö ipaio kikke méka burro ki, tä Jesús kimerakitö e' tkökka iki. 36 Jesús mirkaia Jerusalén ñalé ki, ee pë' tso' taië, e'pa tö paio kikke shuélor ñala ki kewe Jesús yöki. 37 Ie'pa mirwä Olivo kébata kuli' a wö wa'k. Iklépa tso' taië, e'pa anemi ttsë'ne buaë wa. Skëköl kikékarakitö taië. Ì kë or yi a ese o' Jesús tö taië ie'pa wörki, e' kuëki Skëköl kikékarakitö.

38 Ie'pa tö iché:

—¡Ayëcha buaë s'blú i' datse Skëköl ttö wa! Skëköl tso' ká jai a olo tä taië as e' tä se' ser bërë. Ie' kikökasö.*

39 Pë' shuä fariseowakpa welepa tso', e'pa tö iché Jesús a:

—Be' klépa uñú.

40 Erë ie' tö ie'pa iüté:

* 19:38 Salmo 118.26

—Ye' tō iché a' a' tō ie'pa siwa'bléwa, e' ta' ák tō ye' kikeraka' aneule.

⁴¹ Mik ie' de tsinet Jerusalén, eta' ie' ikí sué ta' ie' ié idalèrmik. ⁴² Ie' tō ibikeitsé: ¡A' mú wa' ijcher i'ñe tō wes a' sermi bërè Skèköl ta'! Erè e' tso' blèule a' yöki, e' kueki a' kè a' isurpa. ⁴³ Kawö sulu dōraë a' ki. A' bolökpa dōraë, e'pa tō a' ká köierawa' shkit as a' kè tköyal. Ie'pa miraë ñippök a' ta'. ⁴⁴ Ie'pa tō a' ká ena a' wakpa kos ewerawa. A' u kos olordawa, e' éki kè atpa ñi bata ki. Skèköl de a' tsatkök, e' kèwö de a' ki erè iwatéttsa a' tō. E' kueki e' kos tkōraë a' ta'.

Jesús tō Skèköl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

⁴⁵ E' ukuöki ta' Jesús de Skèköl wé a, ta' ie' tō iyi wataukwakpa trè'wéyalmi, ⁴⁶ ta' ichéitō ie'pa a:

—Skèköl tō iyè' iyèkkuö ki: 'Ye' u dör tto ye' ta' wé', erè a' tō iia'wéka akblo wéie.

⁴⁷ Kèkraë Jesús tō s'wöbla'wéke Skèköl wé a. Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ñies judiowak wökirpa malepa, e'pa tō iler-itsekerak Jesús ttowaie. ⁴⁸ Erè judiowak malepa ulitane tō ie' ttöke e' kittseke er bua' wa, e' kueki ibolökpa kè ulà dè'wa ittökwa.

20

¿Yi tō kawö mé Jesús a?

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.27-33)

¹ Etökicha ta' Jesús tso' s'wöbla'uk ena Skèköl ttè buaë e' pakök Skèköl wé a ta' eé sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena judiowak kueblupa e'pa de. ² Ie'pa tō ichaké ie' a:

—¿Yi ttō wa be' tō íyi ikkē wēke? ¿Yi tō e' kēwō mé be' a?

³⁻⁴ Ie' iūté:

—Ñies ye' tō a' a ilè chakeke: ¿Yi tō Juan patkē' s'wōskuök? ¿Skököl tso' ká jaì a e' ö s'ditsö? Ye' iütö.

⁵ Etā ie'pa ichémi ñì a: “Se' tō ichémi tō Skököl tō Juan patkē', e' tã ie' tō se' iütèmi: ‘¿Ì kuękì a' kē wã ie' ttè klōone?’ ⁶ Ñies pē' ulitane tō iklō'wé tō mokjë Juan dör Skököl tteköl, e' kuękì kē se' a iyènuک tō ipatkē' s'ditsö tō. Se' tō iché es, e' tã ie'pa tō se' ttèwami ák wa.” ⁷ E' kuękì ie'pa tō iūté:

—Kē sa' wã ijcher tō yi tō Juan patkē' s'wōskuök.

⁸ Ie' tō ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kē tō a' a ichepa yi tō ye' a kawō mé íyi ikkē wōje.

Uva kanéukwakpa sulusipa, e' tté
(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)

⁹ E' ukuökì tã Jesús ttémi pē' tã tã ttè kleítö i' es: “Wēm eköl tō uva kuatké tajë. Ie' tō ipeitéat wēpa wēlepa a as ie'pa tō ipataù ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuökì tã ie' míã ká kuã'kì dō ká tajë. ¹⁰ Mik uva wöline tso'tke wē'iãë shtë, etã ie' tō ikanè méso patkèmi eköl ie' icha tsuk. Erë kanéukwakpa tō ikanè méso klō'wéwã, ppé siarë, tã ipatkémine ulà wöchka. ¹¹ Etã iwák tō ikanè méso skà patkèmine eköl. Ñies e' ché ie'pa tō suluë, ppé siarë, tã ipatkémine ulà wöchka. ¹² Ikanè méso skà patkèmine ie' tō eköl, etã ñies e' shka'wérakitö tajë, tã itrë'wëshkar.

¹³ “Bata ekkē tã iwák tō iché: ‘¿Ì wèmi ye' tō? Ye' alà dalër tajë ye' éna, e' patkerami ye' tō. Isalema ie'pa tō ie' dalöièmi.’ ¹⁴ Erë mik kanè mésopa tō

kanè wák alà sué, etá ie'pa tò iché ñì a: 'Ie' wì dör ká i' wak alà, e' a ká i' atdaë. E' kueki ittöwasö, etá es ká i' atdaë se' ulà a.' ¹⁵ E' kueki ie'pa tò iklö'wéwa yéttsa bánet tá ittéwarakitö.

“Ye' tò a' a ichakè: ¿Ima a' ibikeitsé? ¿Ì weraë kanè wák tò? ¹⁶ Yö ichè tò ie' miraë tá kanéukwakpa tteratulur, tá uva kané meraneitö pè' kuá'ki a.”

Mik e' ttsé judiopa wökirpa tò, etá ie'pa tò iché:

—E' mú kě wamblër es.

¹⁷ Erë ie' tò ie'pa sué krereë, tá ichéitö:

—¿Wes a' tò ibikeitsèmi tò e' kě tköpa a' tá? Skèköl yèkkuö tò ye' ché i' es:

‘Ák watè'ttsa u yuökwakpa tò,

e' yönene ák bua'buaië.’* ¹⁸ Yi klastkëne ák e' mik ese parolordaë ena yi ki ák e' aneká ese yalitdawa idikia.

¹⁹ Ie'pa tò isuëwa tò kleè e' wa Jesús tò ie'pa ché. E' kueki ie'pa éna ie' klö'wákwa ee, erë ie'pa suane pè' yöki.

S'wökirpa patuè, e' tté

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

²⁰ E' kueki ie'pa tso' Jesús weblök isuöie tò ì ki ikkatèrmi. Ie'pa tò wëpa wëlepa patké ie' chakök ittö yoktsa, e' wa ikkatè Roma wökirpa a as e'pa tò iklö'ùwa. Wëpa e'pa e' ö tò ie'pa dör pè' buaë yësyësë ese. ²¹ Ie'pa tò ie' a ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, sa' wa ijcher tò ì cheke be' tò ena tté wa be' tò s'wöbla'weke, e' dör moki. Be' a sulitane dör ñies ëme. Be' tò s'wöbla'weke yësyësë

* **20:17** Salmo 118.22

Skëköl ñalé tté wa. ²² ¿Ima be' tö ibikeitsè? Roma wökir kibi patuèsö ¿e' dör buaë ö kë idör buaë?

²³ Ie' wä ijcher tö ie'pa tso' ie' chakök er sulu wa, e' kueki ie' iüté i' es:

²⁴ —Inuköl tso' a' wä Roma wökir patuoie, e' kkachö ye' a et. ¿Yi diököl ena yi kiè me'rka iki?

Ie'pa tö iüté:

—Roma wökir kibi.

²⁵ Ie' iché ie'pa a:

—E'ma kos Roma wökir kibi icha, ese mú ie' a. Ta kos Skëköl icha, ese mú ie' a. ²⁶ I kos ché ie' tö sulitane wörki, e' a ie'pa kë wä ì kune ie' kkatoie. Ie' tö ie'pa iüté es, e' tö ie'pa tkiwéwä. E' kueki ie'pa siwä'blélur iyöki.

¿S' duolur e'pa shkermikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

²⁷ E' ukuöki ta saduceowakpa welepa debitu Jesús ska'. E' wakpa tö iklö'wé tö s' duowä e' kë shkenukkane. Ie'pa tö ie' a ichaké:

²⁸ —A s'wöbla'ukwak, Moisés tö ttè dalöiëno kitat yëkkuö ki se' a, e' tö ichè i' es: Wëm blënewä kë alà aṭe, e' ta ie' èl kawöta ischö tsukwä as ilà kōka iël blënewä e' a. ²⁹ Etökicha wëpa bak dōka kul ñi èlpa. Ikibi alaköl tséwä, erè iblënewä kë alà aṭe. ³⁰ E' ukuöki ta ie' itöki iël tö ischö tséwä, erè ñies e' blënewä kë alà aṭe. ³¹ Es itka iël skà ta ñies imalepa kos e'pa ta. Ie'pa kul blërulune kë alà aṭe yës. ³² Bata ekké ta ñies alaköl e' blënewä. ³³ Wëpa kul e'pa bak alaköl eköl è ta. Mik s' duowä e'pa shkenekane, eta ¿wéne dömi ie' wëm chökíe?

³⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—S'tso'ia ká i' a ta wëpa ena alakölpa ñi tsukewä.

³⁵ Erè aishkuö ta wëpa ki sene michoë mène, esepa

shkerdakane ta ee wēpa ena alakōlpa kē serpawaiā ñita. ³⁶ Ie'pa ser michoë kē duōta'wā wes Skëkōl biyöchökwakpa kē duōta'wā es. Skëkōl tō ie'pa shkeo'kane, e' kueki ie'pa dōraë ie' ala'rie. E' kueki ie'pa kē serpawaiā ñita. ³⁷ Ñies Moisés wák tō se' a ikkayë' tō s'duowa e'pa shkerdakane. Kal tsir wōnarke bö'ie e' paka'itō, ee ie' tō iyë' tō Skëkōl dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këkōl.† Es isuésō tō ie'pa tso'ia ttsë'ka Skëkōl a. ³⁸ E' wà kiane chë tō s'tso' ttsë'ka ena s'duowa, e'pa kos tso' ttsë'ka Skëkōl a kekraë. E' kueki ie' kē dör s'duowa e' Këkōl. Ie' dör s'ttsë'ka e' Këkōl.

³⁹ Eta s'wōbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa welepa tō iché ie' a:

—A s'wōbla'ukwak, ì ché be' tō, e' chébö buaë yësyësë.

⁴⁰ Eta saduceowakpa kē kësik dë'kaiā ie' a ì skà chakök.

*¿Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?
(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)*

⁴¹ Jesús tō ie'pa a ichaké:

—¿Wes ie'pa tō ichèmi tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kiè David e' aleri? ⁴² Erë David wák tō ie' yë'at yëkkuö kiè Salmos e' ki. Ie' tō iyë'at i' es:

'Skëkōl tō iché ye' Këkōl a:

Be' e' tköser ye' ulà bua'kka dalöiëno tajë

⁴³ dō mik ye' tō be' bolökpa mërö be' klō dikia eta.'‡

† **20:37** Skëkōl dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këkōl: E' ché Skëkōl tō ie'pa blërulunebak ká iaiäe e' ukuöki. ‡ **20:43** Salmo 110.1

44 Es se' isué tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' kié David wák tö ie' Kéköl, e' ta ɷwes ie' dör David aleri?

*Jesús tö s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kkaté
(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)*

45 Sulitane tso' Jesús ttöke e' kittsök, eta ie' tö iché ittökatapa a: 46 “A' e' kkö'nú s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa yöki. Ie'pa wöbatsö shkök datsi' batsjè ese mik wé pè' tso' taië ese ska' as pè' tö ie'pa shke'ù wës kékëpa dalöiërta' taië es. Ñies se' ñi dapa'wo wé a ena wé ie'pa kawö tkö'wekerakitö, ese ska' kula' tso' kékëpa dalöiërta' esepa a, ese yuleke ie'pa tö e' tkoie. 47 Ie'pa tö alakölpa schö u yekettsa iulà a ta iwökatekerakitö ittökerak S'yë ta braraë e' wa. Ie'pa weirdaë siarë s'malepa tsata.

21

*Alaköl eköl siarë e' tö inuköl mé Skököl a
(Marcos 12.41-44)*

1 Jesús tso'ia Skököl wé a, eta ie' tso' inuköl blúpa tso' inuköl iök kalkuö tso' iioie mè Skököl a ese a e'pa sauk. 2 Ñies ie' tö alaköl eköl siarëla dör schö e' sué inuköl wöshkila yöule cobre* wa ese böt iökwa. 3 Eta Jesús tö iché:

—Moki ye' tö a' a ichè tö alaköl wí siarëla dör schö e' tö inuköl iéwa kibiie imalepa kos tsata. 4 Ie'pa ulitane tö inuköl kuö ate ese ié, erë ie' siarë, e' tö ie' wa itso' senioie e' kos méttsa. E' kueki ye' tö ie' ché es.

* 21:2 cobre: E' dör tabechka èse kë tuęta' darërë wës orochka ena inukölchka es.

*Jesús tö iché tö Skëköl wé olordawa
(Mateo 24.1-2; Marcos 13.1-2)*

⁵ Eta Jesús ttökatapa welepa tso' ichök tö Skëköl wé wër buaala, kitkëule tajë ák bua'buwa wa ena íyi bua'buwa kakmeule Skëköl a tajë, ese wa. Jesús tö iché:

⁶ —Ikéwö döraë eta ì kos sué a' tö i', e' olordawa seraa, iékwö ë kë atpa ñi bata ki.

⁷ Eta ittökatapa tö ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, ¿mik e' wamblërmi? ¿Ì wa sö isuëmi tö iwamblërketke?

⁸ Ie' iitë: “Tajë pë' datse e' chök tö ie'pa dör ye'. Icherarakitö: ‘Ye' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e’”. Ñies icherarakitö tö s'erkewa e' kéwö detke. Erë kë a' minuk esepa itöki. Pë' kiterarakitö tajë. E' kueki a' tso' wösh wa as kë yi tö a' kitö'ü.

⁹ Mik a' tö biyö ttsé tö ká wele wakpa ñippöke tajë ká kua'ki wakpa ta, eta e' kë tö a' tkiuk. Ñies mik a' tö ibiyö ttsé tö pë' ñippöke tajë iké wakpa wökirpa ta, eta e' kë tö a' tkiuk. Ese wamblërdaë kam ye' döne e' yöki, erë ká i' erwa e' kam kéwö döwa.”

¹⁰ Ie' tö ie'pa a' ikí ché ia: “Ká kua'ki kua'ki wakpa ñippöraë ñita. ¹¹ Ñies í tö ká wötí'weraë tajë. Ñies ká kua'ki kua'ki ki bli tö ena duè tö pë' tteraë tajë. Ká jai a' íyi sueraësö tajë suluë iwà kkachoie, e' tö ie'pa tkiweraë tajë.

¹² Kam e' kéwö tkö, e' yöki ie'pa tö a' klö'wera, we'ikeraë siarë. A' miraë ie'pa wa se' ñi dapa'wo wé a' shulë, ñies a' wöterdawa s'wöto wé a. Ie'pa wa a' miraë duéser s'blúpa ena s'wökirpa wörki ye' ttë kueki. ¹³ Erë es ñies a' tö ye' ttë pakeraë ie'pa a.

¹⁴ Eta kë a' tkinuk tö ima a' e' tsatkömi. ¹⁵ Ye' tö ttë eraë a' a' e' tsatkoie buaë, e' kueki kë a' tkinuk e' ki.

A' bolökpa kë a iwöklönuk, ñies ie'pa kë a iyënu^k tö e' dör kaçè. ¹⁶ A yé, a' mì, a' èlpa, a' yamipa malepa, a' sini'pa, e'pa wèlepa tö a' wömerattsa a' bolökpa ulà a. Ie'pa tö a' wèlepa tterawa. ¹⁷ Sulitane tö a' sueraë suluë ye' ttè kuëki. ¹⁸ Erè kë a' tkinuk, a' kë weirpa këkraë, a' döraë buaë ká jai a aishkuö ta. ¹⁹ A' e' tkéwa darèrè döká bata ekkè, e' ta a' tsatkërdaë.

²⁰ Mik a' isuë tö ká kua'ki ñippökwakpa iëne taië Jerusalén kköiëule e' pamik shkit ñippök Jerusalén wakpa ta, eta a' éna ianú tö Jerusalén erdawa bet. ²¹⁻²² Mik e' kéwö de, eta wépa serke Judea e'pa tköyalmi kabata a. Skököl tö Jerusalén wakpa we'ikeraë taië siarè. E' kuëki wépa serke Jerusalén, e'pa e' yölor. Ñies wépa tso' kañika, esepa kë kinewane ee. E' kos tköraë wes itso' kitule Skököl yëkkuö ki es. ²³ Kawö suluë döraë ká i' ki, iwakpa we'ikeraë siarè Skököl tö. E' kuëki e' kéwö ska' ta iwèstela ina alakölpa alà kurketke ena alakölpa tsu' muke ilà a esepa ta! ²⁴ Judiowak wèlepa tterawa tabè wa; wèlepa tserdami klöulewa ká wa'ñe. Eta pè' kë dör judiowak, esepa tö Jerusalén klö'wèrawa wes iwákpa icha es, dö mik Skököl tö ikéwö mé ie'pa a ekkè.

Jesús dörane olo ta' taië

(Mateo 24.29-35; Marcos 13.24-37)

²⁵ “Diwö a, si'wö a ena bëkwö a iyi wërdaë taië suluë iwà kkachoie tö ká i' erkewatke. Ñies ká i' ki dayë blardaë taië ena iyöli busdaká taië, ese yöki ká ulitane wakpa suardaë taië, kë ie'pa a e' onukia wes. ²⁶ Ì sulu tköraë ká i' ki, ese yöki ie'pa suardaë taië, isiwa' ardawarak suane ë wa. Ì kos tso' ká jai

a e' wötirdaë. ²⁷ Eta ye' dör S'ditsö Alà, e' datse mò a diché ta' taië olo ta' taië, e' wërdaë. ²⁸ Mik íyi ikkë sué a' tò, eta bet ta' a' tsatkërkette, e' kueki a' er kuú, a' wö kōka siwa' ki."

²⁹ Ñies ie' tò ie'pa a' ikleé ttè i' wa: "Kal kiè higuera ö kal ulitane, e' bikeitsö. ³⁰ Mik a' isué tò erpa kal kō shlörkette, eta a' wa ijcher tò duas dewatke tsinet. ³¹ Es ñies mik a' tò isué tò íyi ekkë wamblërke, eta a' wa ijchenú tò ì blúie Skëköl tso', e' kèwö dewatke tsinet.

³² "Moki ye' tò a' a' ichè tò íyi ekkë wamblërdaë wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yöki. ³³ Kashuk ena ká i' erdawa, erè ye' ttè michoë e' kè erpawa yës.

³⁴ "¡A' e' kkö'nú! Kë a' e' muktsa ì sulu ulà a. Kë a' e' ttökka blo' wa. Kë a' er mukwa ì tso' ká i' a, e' ë ki. E' qos tò a' er darë'werawa Skëköl ki. A' e' kkö'nú as ye' datskene, e' kèwö kë tò a' klö'ù ³⁵ wes iyiwak klör shö' a es. Kawö e' doraë sulitane serke ká wa'ñe e'pa ki, e' kueki a' e' kkö'nú e' yöki. ³⁶ A' senú wösh wa. A' ikiö S'yé a' kekraë as íyi suluë kèwö datse, e' kë dö a' ki. Ñies ikiö ie' a' kekraë as a' e' duöser buaë ye' wörki mik Ye' dör S'ditsö Alà, e' datskene sulitane shulök eta."

³⁷ Ñiwe ta' Jesús tò s'wöbla'weke Skëköl wé a, nañewe ta' ie' miá kabata kiè Olivo e' a. ³⁸ Bla'mi sulitane mi'ke Skëköl wé a Jesús tò s'wöbla'weke e' kittsök.

22

Judas ena judiowak kueblupa tò Jesús aleritsé klö'wèwa

(Mateo 26.1-5,14-16; Marcos 14.1-2,10-11; Juan

11.45-53)

¹ Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' kέwö tkö'wekerakitö, e' dökewatke tsinet, ese kέwö ska' tã judiowak wöblar pan kë yöule iwölöwoka wa ese ñuk. ² Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk tte dalöiëno wa wakpa suane pë' yöki, e' kuëki ie'pa tso' ikéwö yulök Jesús ttowa.

³ Eta Satanás tkawa Judas er a. Judas e' kiè ñies Iscariote. Ie' dör Jesús ttökatapa dabom eyök kí böi e' eköl. ⁴ Ie' mía ttök sacerdotepa wökirpa tã ena Skököl wé shkëkipa wökirpa tã. Wes ie' tö Jesús mëttsami ie'pa ulà a e' chéitö ie'pa a. ⁵ E' tö ie'pa ttsé'wérak buaë tã ikablé ie' a inuköl muk. ⁶ E' dör buaë ie' a. E' kuëki ie' tö kawö yulëmi iwömottsã mik kë yi ku' tajë Jesús tã e' dalewa.

Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kέwö tkö'wé Jesús tö ittökatapa tã

(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30)

⁷ Eta Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa e' kέwö tsá de. E' diwö a judiowak tö obeja pupula jcheke Ie'pa Yépa Yërulune Egipto, e' kέwö tkö'woie. ⁸ Jesús tö Pedro ena Juan kié, tã iché ie'pa a:

—A' yú kawö tkö'wekesö, e' chké kanéuk.

⁹ Ie'pa ie' a ichaké:

—¿Wé be' kí ikiane tö sa' mi' ikaneuk?

¹⁰ Ie' iüté:

—Mik a' de Jerusalén, eta ee wëm kuëraë a' tö eköl, e' wã di' dami skauña a. E' itökí a' yú dö u wé a ie' demi ee. ¹¹ U e' wák a ichö: 'S'wöbla'ukwak be' chakök ké: ¿Úshu wé a ie' tö kawö tkö'wekesö e' chké ñëmi ie' ttökatapa tã?' ¹² Ie' tö a' a úshu bërie

tso' kákke, kaneuletke buaë, e' kkacheraë. Eë ichké kaneú se' a.

¹³ Eta ie'pa mía ta íyi ulitane kuérakitö wes ie' tö iché es. Eë chkè kanewérakitö kawö tkö'woie.

¹⁴ Mik ichköketke e' diwö de, eta ie' e' tkéser chkök mesa o'mik ittekölpa tsá e'pa ta. ¹⁵⁻¹⁶ Ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' tö a' a ichè tö kawö i' kè tkö'wepaiayö a' ta dö mik iwà tka mik ì blúie Skököl tso' e' kèwö de eta. E' kueki suluë ye' éna ikéwö bata tkö'wakia a' ta kam ye' ttöwä ie'pa tö e' yöki.

¹⁷ Eta tka' klö'wéitö, ta wéstela chéitö Skököl a, ta ichéitö ie'pa a:

—Íkè, a' itsá yö eköl eköl. ¹⁸ Ye' a' a ichè tö vino kè yepaiayö dö mik ì blúie Skököl tso' e' kèwö de eta.

¹⁹ E' ukuöki ta pan klö'wéitö, ta wéstela chéitö Skököl a ta iblatéitö wà tié ie'pa a ta ichéitö:

—Pan së dör ye' chkà wömeuletsa ttèwä a' skéie e'. A' tö inú kekraë as a' er arne ye' ska'.

²⁰ Es ñies mik ie'pa chké one, eta tka' klö'wéitö ta ichéitö:

—Vino i' dör ye' pé. Ye' tterawä e' pé tërdaë a' tsatkoie. E' wa ttè pa'alí me' Skököl tö, e' wà de. ²¹ Erë yi ye' wömekettsa, e' tkër ye' ta mesa i' o'mik. ²² Ye' dör S'ditsö Alà, e' ta itköraë wes isuletëneatbak es, erë wéstela ina yi ye' wömekettsa, e' ta!

²³ Eta ie'pa ñi chakémitke: “A' ichè, ¿yi ie' wömekettsa?”

¿Yi dör këkëpa taië Skököl a?

²⁴ Jesús ttökatapa ñi iutéka tö ie'pa wé ëk dör këkëpa taië imalepa tsata. ²⁵ Jesús tö iché ie'pa a: “Pè' kè tö Skököl dalöiè, esepa blúpa e' alöka

ie'pa k_i kekraë, erë ie'pa e' chõ tö ie'pa dör imalepa kimukwakpa buaë. ²⁶ Erë e' kē dör es a' ta. E' skéie yi dör kēkēpa tajē imalepa tsata a' shua, ese kawōta e' ökwa se' ëselaie. Ñies a' wökir kawōta e' ökwa wes kanè méso es. ²⁷ E'ma ¿yi dör kēkēpa tajē? ¿Itkēr chkök mesa o'mik ese ö wé tso' chkè watiök ese? Tõ, itkēr mesa o'mik ese dör kēkēpa tajē. Erë ye' tso' a' shua wes kanè méso tso' chkè watiök es.

²⁸ “Kos ye' weirke e' a a' tso' ye' ta ye' wapie. ²⁹ E' kuëki ye' tö a' tkekeka blu'paie, wes ye' Yé tö ye' tkē'ka blu'ie es. ³⁰ Aishkuö ta ì blúie ye' tso' e' a a' e' tulöraser chkök di'yök buaë ye' ta. Ñies a' e' tulöraser blu' kulé k_i, Israel ditséwōpa dōka dabom eyök k_i böl (12), e'pa wëttsuk.”

Pedro tö icheraë tö ie' kē wā Jesús suule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

³¹ Ñies Skēkēpa Jesús tö iché:

—A Simón, a Simón, iye' ttõ ttsõ! Satanás tö a' kēwö kié ma'wè. Ie' tö a' ulitane wöpperaë darërëë wes iyiwö wöppè es. ³² Erë ye' ikiétke Skēköl a' as be' erblö ye' mik e' kē olo'yöbõ. Mik be' erbléne buaë ye' mik, eta ye' ttökatapa malepa kimú as ie'pa e' tkōwā darërëë ye' mik.

³³ Simón tö ie' a' iché:

—A Skēkēpa, ye' e' chétke wötenukwā be' ta s'woto wé a' dõ ttèwā be' ta.

³⁴ Ie' iüté:

—A Pedro, ye' ichè be' a' tö i'ñe kam dakro ar, e' yök_i be' icheraë mañatökicha tö be' kē wā ye' suule.

Jesús weirketke e' kēwö dōkewatke

³⁵ E' ukuök_i ta Jesús tö ittökatapa a' ichaké:

—Mik ye' tō a' patkē'mi Skēkōl ttè pakōk inukōl kē ta', chkewō kē ta', klökkuō kē ta', etā çì kianeia a' ki?

Ie'pa tō iūté:

—Kē ì kianeia sa' ki.

³⁶ Ie' tō iché ie'pa a:

—E' skéie, ì'ñe ta, ye' tō a' a ichè tō a' wé wā inukōl ta', e' tsúmi; a' wé wā chkewō ta', e' tsúmi; a' wé kē wā tabè ta' e' tsatkoie, etā a' paio wataúttsa ta e' ské wa tabè taúttsa. ³⁷ Ye' tté kos tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī, e' wā tkōraē wēs itso' kitule es, e' tō ichè: 'Ie'pa tō ye' we'iké wēs pē' sulusi we'iké es.'* Ttè e' wā tkōketke i' ta, e' kueki a' tō iú wēs ye' tō a' a ichè es.

³⁸ Ie'pa tō iché ie' a:

—A Skēkēpa, ìe tabè tso' bōt.

Ie' tō ie'pa iūté:

—Wē' idir, jkē a' ttōkia!

Jesús tté S'yě ta Getsemani

(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹ E' ukuōki ta Jesús mía Olivo kēbata a wēs iwōblar es, etā ittōkatapa míyal ie' ta. ⁴⁰ Mik ie'pa demi wé ie'pa mīrō eē, etā ie' iché ie'pa a:

—A' ikiō Skēkōl a as ì sulu tō a' erkiōweke e' kē e' alōka a' ki.

⁴¹ Ie' mía bānet ie'pa yōki dō kos ák uyèmisō ekkē, eē ie' e' tkéser kuchē kī ta itté S'yě ta i' es: ⁴² “A yéwō, ì tkōraē ye' ta, e' dōr wēs iyi bacha'bachaē yèwasō es. Be' kī ikiane, e'ma be' ye' yōttsa e' ulā a. Erē kē iwar wēs ye' kī ikiane es, iú wēs be' kī ikiane es.”

⁴³ [E' wōsha ta Skēkōl biyōchōkwak de ekōl ie' ska' idiché kī iök. ⁴⁴ Ie' eriane taiē, e' shuā ie' ttémitke

* **22:37** Isaías 53.12

S'yě t̄a taninië, t̄a ipaali wër s'pě es e' yërke tajë darke íyök k̄i.]†

⁴⁵ Mik ie' tté one, et̄a idene ittök̄atapa ska' t̄a ie'pa kuëitö kapȫt̄ulur. Ie'pa shtrinew̄a eriar ë w̄a, e' kuëki ie'pa kapolur. ⁴⁶ Ie' t̄o ie'pa a ichaké:

—¿Íök a' kapȫt̄ulur? A' e' köka, a' ikiö Skëköl a as ì sulu t̄o a' erkiöwëke e' kë e' alöka a' ki.

Jesús klö'wëw̄a ibolökpa t̄o

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús tso'ia ttök e' dalewa tajë pë' de. Ie' ttök̄atapa dabom eyök k̄i bøl, e' eköl kië Judas e' debitu ie'pa wëttsë. Ie' dew̄a Jesús ska' ishke'uk wöalattsë wa. ⁴⁸ Erë Jesús t̄o ie' a iché:

—A Judas, ¿wöalattsë wa be' t̄o ye' dör S'ditsö Alà, e' wömekettsa?

⁴⁹ Mik Jesús ttök̄atapa tso' ie' t̄a, e'pa t̄o isuë t̄o ie' klörkewatke, et̄a ie'pa t̄o ie' a ichaké:

—A Skëkëpa, ¿tabë yëttsa sa' t̄o ie'pa k̄i?

⁵⁰ Et̄a ie'pa eköl t̄o sacerdote kibi, e' kanè méso eköl kuköña ulà bua'kka téttsa. ⁵¹ Jesús t̄o iché:

—Imúat; wë' idir.

Et̄a ie' t̄o kanè méso kukuöña kéw̄a t̄a ibua'wénéitö. ⁵² E' ukuök̄i t̄a sacerdotepa wökirpa ena Skëköl wé shkëkipa wökirpa ena judiowak kuëblupa debitu ie' tsukmi, e'pa a ie' iché:

—¿Í kuëki a' bite ye' ñalé k̄i tabë k̄i kal wölö k̄i ye' klö'ukw̄a wës akblökwakpa klö'wëw̄a es? ⁵³ Kekraë ye' bak a' shūa Skëköl wé a, erë a' kë w̄a ye' klöönewa. Erë i' t̄a a' a ikéwö de ye' klö'wowaie. Ñies bë a ikéwö de ì sulu wamblak ie' éna e' wambloie.

† 22:44 Ttè i' kë ku' yëkküö këchke wële k̄i.

Pedro tö iblé tö kë ie' wā Jesús suule
(Mateo 26.57-58,69-75; Marcos 14.53-54,66-72;
Juan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Eta ie'pa tö Jesús klö'wéwā tsémi sacerdote kibi, e' u a. Pedro dami ie' itöki kamië. ⁵⁵ Eta ee pë' welepa tö bö' batséka upa shushäë baiklè, eta Pedro e' tkéser ie'pa tā. ⁵⁶ Eta alaköl eköl dör kanè méso, e' tö Pedro sué bö' kkō a tā isuéwā krereë tā ichéitö:

—Ñies ie' wí dör Jesús klé.

⁵⁷ Erë Pedro tö iblé. Ie' tö iché:

—A tayë, ye' kë wā wëm e' suule.

⁵⁸ E' ukuöki kukuie tā wëm eköl tö Pedro sué ñies tā ichéitö:

—Be' ñies dör Jesús klépa eköl.

Erë Pedro tö iiüté:

—A wëm, kë ye' dör ie'pa eköl.

⁵⁹ E' ukuöki hora de et tā iskà tö iché:

—Wëm se dör Galilea wak e' kuëki mokí ie' dör Jesús klé eköl.

⁶⁰ Pedro tö iché:

—A wëm, ì cheke be' ye' a, e' kë jcher ye' wā.

Pedro ttökeia e' wöshā tā dakro ane. ⁶¹ Eta Skëképa Jesús wötrée, tā Pedro suéitö ék. Eta Pedro éna ianewā tö ttè i' yë' Jesús tö ye' a: “Iñe kam dakro ar, e' yöki be' tö icheraë mañatökicha tö be' kë wā ye' suule.” ⁶² Eta Pedro e' yéttsā kañika tā iie siarë.

Jesús wayué ie'pa tö

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³ Wëpa ulà a Jesús tso' klöulewā, e'pa tö ie' wayué suluë, ippé taië. ⁶⁴ Ñies ie'pa tö iwöbla pamuéwā

datsi'tak wa, et̄a ie'pa tso' ippök, e' dalewa ie'pa tö ie' a ichakeke:

—Be' dör Skököl tteköl, e'ma sa' a ichök̄a çyi tö be' ppé?

⁶⁵ Et̄a ie'pa tö ie' skà cheke suluë ttè ulitane wa kua'k̄i kua'k̄i.

*Jesús mítser ie'pa w̄a judiowak kuēblupa wörki
(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)*

⁶⁶ Mik k̄a ñine, et̄a judiowak kuēblupa ena sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús tsémi wé judiowak wökir kibipa ñi dapa'uke ee. T̄a ie'pa tö ie' a ichaké:

⁶⁷ —Ichö sa' a çmoki be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö au?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' tö ichèmi tö, erë kë a' tö ye' ttö klö'wepa.

⁶⁸ Ñies ye' tö a' a ilè chakèmi, e' t̄a a' kë tö ye' iütèpa.

⁶⁹ Erë ye' dör S'ditsö Alà, i' ukuök̄i t̄a ye' e' tköraser Skököl diché dör iyi ulitane tsat̄a, e' ulà bua'kka dalöiërta' tajë.

⁷⁰ Ie'pa ulitane tö ie' a ichaké:

—çE'ma be' e' chö tö be' dör Skököl Alà?

Jesús tö ie'pa iüté:

—Tö, w̄es a' tö iché es idir.

⁷¹ Et̄a ie'pa iché:

—çÏe se' k̄i ikkatökwakpa k̄i kiarmiia? Ì ché ie' tö, e' ttsé se' wákpa tö.

23

Jesús mıtser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Etä ie'pa ulitane e' kéka ta Jesús tsémirakitö Pilato ska' as ishulöitö. Pilato dör ká e' wökir patkë' Roma wökir kibi tö. ² Ie'pa tö Jesús kkatémi Pilato a ta ichéraitö:

—Sa' wä ijcher tö wëm i' tö tajë sa' judiowak mekeka ñippök s'wökirpa ta. Ie' iché tö sa' kë kawöta inuköl patauk Roma wökir kibi a. Ñies ie' iché tö ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Ie' e' chö tö ie' dör sa' judiowak blú.

³ Pilato tö ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tö, wes be' iché, e'ma es idir.

⁴ Etä Pilato tö iché sacerdotepa wökirpa a ena pë' tso' eë, e'pa a ñies:

—Ye' kë wä ñ nuí kune wëm i' ki.

⁵ Erë ie'pa tö ikí kcateke aneule ta ichekerakitö:

—Ttè wa ie' tö s'wöbla'weke, e' tö sa' wakpa mekeka ñippök ñita. Ie' tö itsá paka'bitu Galilea, i'ñe ta ide íe Judea.

Pilato tö Jesús patkëmi Herodes ska'

⁶ Mik e' ttsé Pilato tö, etä ichakéitö: ¿wëm i' dör Galilea wak? ⁷ Mik ie' wä ijchenewa tö Jesús dör Galilea wak, etä ie' tö ipatkëmi Herodes ska' as e' tö ishulö, e' dör Galilea wökir e' kuëki. E' kéwö ska' ta ie' tso' Jerusalén. ⁸ Mik ie' tö Jesús sué, etä e' tö ie' ttsé'wé buaë. Bànet ie' éna isuak. Ie' wä itté jchenewa tö, ñ kë or yi a ese wekeitö, e' wä paneke

ie' tō suè. ⁹ Ie' tō Jesús chaké taië, erë Jesús kë wā ie' iütëne yës. ¹⁰ Ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tso'ñak ee. Ie'pa tō Jesús kkateke taië ie' a. ¹¹ Ie' ena iñippökwakpa, e'pa tō Jesús sué suluë, ta ie'pa tō datsi' bua'buu, blu' datsi' sù, ese iéka iki iwayuoie. E' ukuökì ta ie' tō ipatkémine Pilato ska'. ¹² Herodes ena Pilato dör ñi bolökpa, erë e' diwö shà ta ie'pa er buanene ñi kì.

Jesús méttṣa ttèwā

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa ena judiowak taië, e'pa kiéttṣa Pilato tō e' dapa'uk ek tsiní ãme. ¹⁴ Ie' tō ie'pa a iché:

—A' wā wëm i' de ye' ska' kkatè. A' tō iché tō ie' tō a' wakpa mekeka ñippök sa' ta. Erë ye' tō ie' a ichaké a' wörki, etā ì kì a' tō ie' kkaté, e' kë nuí kune ye' wā ie' kì yës. ¹⁵ Ñies Herodes kë wā ì nuí kune ie' kì, e' kuëkì ie' tō ipatkébitune ye' ska'. E' kuëkì a' tō isué tō ie' kë wā ì sulu nuí kì ittèwami ese wamblëne. ¹⁶⁻¹⁷ Súyö ippök patkè ttsa'bata daloie wa iwe'ikoie bërëbërë, e' ukuökì ta ye' tō ie' ekemine.*

¹⁸ Erë ie'pa ulitane anemi ñikkëe:

—Jesús ttówā ta Barrabás õmine sa' a!

¹⁹ Barrabás e' tō iyamipa dapa'ka ñippök ká e' wökirpa ta, ñies ie' wā s'kötulewā. E' kuëkì ie' tso' wötëulewā s'wöto wé a. ²⁰ Pilato éna Jesús akmine,

* **23:16-17** Yëkkuö këchke wele tō kuötkéka. E' tō iché i' es: Pilato wöblar s'wötëulewā e' õkmi eköl mik judiowak tso' Ie'pa Yëpa Yërulune Egipto e' kéwö tkó'uk etā.

e' kuëki ie' tö iska chéne Jesús tsatkoie. ²¹ Erë ie'pa kí arkeka taië:

—¡Iwötöwä krus mik! ¡Iwötöwä krus mik!

²² Pilato tö iska chéne ie'pa a, i' ta ide mañatökicha:

—¿Ï kuëki? ¿Ï sulu wambléitö? Ye' kë wä ì sulu kune ie' wömottsä ttèwä. Súyö ippök patkè ttsa'bata daloie wa iwe'ikoie, e' ukuöki ta ye' tö ie' ekemine.

²³ Erë ie'pa kí arkeka taië shute: “¡Iwötöwä krus mik!” Bata ekkë ta Pilato tö ie'pa ttè iüté. ²⁴ Ie' tö iwé wës ie'pa kí ikiane es. ²⁵ Es wëm tso' wötëulewä ñippè s'wökirpa ta kuëki, ñies s'ttèwä kuëki, e' émine Pilato tö. Etä Jesús ttökwä patkéitö wës judiowak kí ikiane es.

Jesús wötëne krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 10.17-27)

²⁶ Mik Roma shkëkipa wä Jesús dami, e'pa tö isuë tö ie' kë kí krus dë'kaia, etä ie'pa tö wëm eköl kië Simón e' klö'wéwä ta iké krus ppökka tsëmi Jesús itöki. Wëm e' dör Cirene wak. Ie' tso' bánet, erpa e' de Jerusalén.

²⁷ Taië pë' mirwä Jesús itöki. E'pa shua alakölpa tso' taië iuramirak taië ie' ieitsök. ²⁸⁻²⁹ Jesús wotrëene ie'pa sauk ta ichéitö:

—A Jerusalén alékölpa, kawö suluë döraë a' kí, e' kuëki kë a' iuk ye' ieitsök. E' skéie a' wákpa e' ieitsö, ñies a' ala'r ieitsö. Aishkuö ta iyërdaë: ‘Ayëcha buaë alakölpa kos kë dötä' alàë. Ayëcha buaë alakölpa kos kë alà ta.’ ³⁰⁻³¹ Ye' dör wës kal pa'alì es e' weirke i' es, e' ta çì kë wamblërpa a' dör wës kal sí es, e'pa ta?

E' kuëki e' kèwö ska' tã iyërdaë kabata a: 'Be' anúka sa' k̄i as sa' duöwã wötëulewã íyök a.'†

³² Ñies wëpa böi dör pë' sulusipa e'pa mirwarak iwã Jesús tã wötëwã krus mik. ³³ Mik ie'pa demirak kã kië S'wökirdiche ee, etã ie'pa tö Jesús wöté krus mik. Ñies wëpa böi sulusipa wötérakitö, eköl iulà bua'kka, eköl bakli'kka. ³⁴ [Jesús tö iché: "A yëwö, ì wambleke ie'pa tö ye' tã, e' kè ane ie'pa éna, e' kuëki e' nuí olo'yö ie'pa k̄i."][‡]

Etã Roma shkëkipa iné ñi ma'woie suè tö wës ie'pa tö Jesús datsi' blatemi ñi a. ³⁵ Pë' iëter Jesús sauk. Dö judiowak wökirpa tso' ie' wayuök suluë, ie'pa tö icheke:

—Moki ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie shukit Skëköl tö e' e'ma as iwák e' tsatkö wës o'kapa tsatkéitö es.

³⁶ Ñies Roma shkëkipa tö ie' wayué. Ie'pa de tsinet ie' ska' tã blo' shköshkö watké ie'pa tö ie' a. ³⁷ Ie'pa iché:

—jMoki be' dör judiowak blú, e'ma be' wák e' tsatkó!

³⁸ Kaltak k̄i itso' kitule tö iché: "I' dör judiowak blú e'", e' batsulewã Jesús tsaka.

³⁹ Etã wëm eköl àr wötëulewã ikrus mik Jesús o'mik, e' tso' ie' chök suluë. Ichéitö ia:

—jMoki be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', e'ma be' e' tsatkó, ñies sa' tsatkó!

⁴⁰ Erë iëköl tso' wötëulewã ie' o'mik, e' tö iëköl uñé tã ichéitö:

† 23:30-31 Oseas 10.8 ‡ 23:34 Ttè tso' iwakyöule i' es...e' shüa, e' kè ku' yëkkuö këchke wële k̄i.

—Be' wömenettsa ttèwà wës ie' es, erë wësua be' kě suar ta' Skëköl yöki. ⁴¹ Moki se' weirke se' wák kueki, se' nuì kueki. Erë ie' kě wà ì sulu wamblène yës.

⁴² E' ukuöki ta' ie' tö iché Jesús a:

—A Jesús, mik be' detkene s'blúie, eta kě be' éna ye' chökwa.

⁴³ Ie' tö iiüté:

—Moki ye' tö be' a ichè tö ìñe be' dörawa ká buaala tso' ká jai a e' a ye' ta.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-46; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

⁴⁴ Mik diwö de bata a, eta ká mía ttsettseë ká wa'ñe, dö tsáli diwö de mañat ekkë. ⁴⁵ Diwö kě dalöbuneia, eta Skëköl wé a ie'pa wà datsi' buririë ese shukuar u blatoie, e' jchënane shushäë. ⁴⁶ Eta Jesús tö iché aneule:

—A yëwö, ye' wiköl méat be' ulà a.

E' chéitö ta' isiwa' bata tké.

⁴⁷ Roma ñippökwak eköl dör capitán, mik e' tö isué, eta Skëköl kikékaitö ta' ichéitö:

—Moki, wëm wí sene' yësyësë.

⁴⁸ Pë' daparke taië isaük, mik e'pa tö isué tö wës Jesús blënewa, eta ie'pa erianeka taië ta' es imíyalnerak iu a. ⁴⁹ Erë wépa wà Jesús suule buaë ena alakölpá manetwà ie' ta' Galilea, e'pa kos iëter ie' kí saük erë kamië.

Jesús nu wötëne

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Wēm tso' eköl kiè José, e' dör ká kiè Arimatea e' wak. Arimatea atē Judea. Ie' dör wēm buaē yēsēsē. Nies ì blúie Skèköl tso' e' kèwö panuk ie' tso'. Ie' dör judiowak wökirpa e' eköl, erè ie' tō ibikeitsé tō wēs imalepa tō Jesús wé e' dör suluë. ⁵² Ie' míā Pilato ska', etā Jesús nu kiéitō. ⁵³ Ie' tō Jesús nu yéttsa krus mik éwa įski tā ipatréwāitō datsi' ukuö bua'buā saruru ese wa. E' ukuökį tā ie' tō Jesús nu bléwā ákuk bine pa'alį s'nu blóie ese ā. ⁵⁴ Ká tuirketke etā eno diwö batseitsekemitke, e' kueki ie' kawötā Jesús nu wötökwā bet.

⁵⁵ Etā alakölpa manetwā Jesús tā Galilea, e'pa mirwañak isaük tō wé Jesús nu mekwā. Ie'pa tō isué tō wēs ie' nu blēne ákuk ā. ⁵⁶ Mik ie'pa dene u ā, etā kiö masmas tso' tē s'nu kį, ese kanewérakitō. Ie'pa tō eno diwö batseitsé wēs Skèköl ttè dalöiēno tō ichè es.

24

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

¹ Erè domingo ká ñirketke, etā alakölpa míāne Jesús pō ā kiö masmas kanewétke ie'pa tō, e' mí ie'pa wā tē Jesús nu kį. ² Mik ie'pa de, etā ie'pa tō isué tō ák bērie bastkēr pō kkō ā, e' rratune bánet. ³ Erè mik ie'pa dewā ákuk ā, etā ie'pa tō isué tō Jesús nu kē ku'. ⁴ Ie'pa tso'ia ibikeitsök tō wēk Jesús nu mí, e' bet tā ie'pa tō isué tō wēpa bōl de iēter ie'pa o'mik, e'pa datsi' wōñarke dalölöë. ⁵ E' tō alakölpa suawéka taiē tā iwö éwarak dō įski. Erè wēpa e'pa tō iché ie'pa ā:

—¿Iǒk a' tō ie' tso' ttsē'ka, e' yuleke s'nupa shuā?
 6 Ie' kē ku' íe, ishkenekane. Ì yē'bakitō a' a mik
 ibak Galilea etā, e' anú a' éna. 7 Ie' tō a' a iyē'bak
 tō ie' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsa pē' sulusipa
 ulà a ta iwötērdawā krus mik, e' kī ká de mañat etā
 ishkerdakane. 8 Etā ì yē' Jesús tō, e' anewane ie'pa
 éna.

9-10 Alakölpa dare Jesús pō a, e'pa kiè María Mag-
 dala wak ena Juana ena María dör Santiago mì.
 Ñies alakölpa skà tso'ñak ie'pa ta. Ì sué ie'pa tō pō a,
 e' pakéne Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kī eköl (11)
 e'pa a, ñies imalepa a. 11 Erē ì paké alakölpa tō e' kē
 wà ta' ie'pa a, e' kuekī ie'pa kē wā iklōone. 12 Erē
 Pedro tunemi pō a isaūk. Mik ie' demi ta' ie' tō isué
 ákuk shuā, etā datsi' wa Jesús nu parratewā, e' ē
 tkēter. Etā ie' biteane u a, e' tō ibikeitsèro tō ¿wek
 imí?

Jesús ttökatapa bōl tō ie' suéne Emaús ñalé kī
(Marcos 16.12-13)

13 E' diwö wa Jesús ttökatapa bōl e' yéttsa
 Jerusalén michoé ká kiè Emaús ee. E' ñalé dör
 kamié kilómetro dōkā dabom eyök kī et (11), e'
 ulatök. 14 Ì tka Jesús ta' Jerusalén, e' qos pakerami
 ie'pa tō ñi a. 15 Ie'pa kapakōrami ñita, etā Jesús tō
 ie'pa kué etā ishkémi ie'pa ta. 16 Ie'pa tō isué, erē
 ie'pa kē a ikkayēnewā tō yi idir.

17 Jesús tō ie'pa a ichaké:

—¿Ì pakerami a' tō?

Etā ie'pa e' wöklö'wé iēter. Ie'pa eriarke taië e'
 wēnewā iwö kī. 18 Ie'pa eköl kiè Cleofás, e' tō Jesús
 iüté:

—Wësua se' k_{os} dë'rö Jerusalén kawö tkö'uk e' shu_a be' ë k_e w_a ijcher tö ì bak e_e ch_ki bökli.

¹⁹ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì bak?

Ie'pa iiüté:

—Ì bak wëm kiè Jesús dör Nazaret wak e' t_a e'. Ie' dör Skököl tteköl buaë, diché t_a' tajë Skököl wöa. Ì k_e or yi a ese w_e ie' tö tajë sulitane wörki. Ñies s'wöbla'w_eitö ttè buaë mok_i wa. ²⁰⁻²¹ Sa' tö ie' pana' tö isalema Skököl tö ie' patkë' se' dör Israel aleripa e' tsatkök. Erë sacerdotepa wökirpa ena s'wökirpa malepa, e'pa tö ie' wöméttsa ttèw_a wötëulew_a krus mik. E' k_iie t_a, ì k_{os} wamblëne, e' k_i k_a de mañat et_a ¿ì panemi_a sa' tö? ²² Ñies alakölpa welepa tso' sa' ska', e'pa tö sa' tkiwéw_a. I'ñe bla'mi ie'pa dare Jesús pö a ²³ erë ie' nu k_e ku' ee. Ie'pa tö sa' a iché tö Skököl biyöchökwakpa de ie'pa ska', t_a ichéitö ie'pa a tö Jesús tso'ne ttsë'ka. ²⁴ E' ukuök_i t_a sa' wakpa welepa dare isauk t_a ie'pa tö ikué w_es alakölpa tö iché es, erë ie'pa k_e w_a Jesús sune.

²⁵ Et_a Jesús tö iché ie'pa a:

—A' kuköña darërëë. A' k_e wöblar bet. Ì k_{os} yë'atbak Skököl ttekölpa tö e' k_e klöne a' w_a bet. ²⁶ Skököl yëkkuö tö iché tö w_e pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kawöt_a weinuk es kam ie' dō sulitane wökirie olo t_a' tajë e' yöki.

²⁷ Et_a ie' wák tté tso' kitule Skököl yëkkuö k_i, e' k_{os} wà pakémiitö ie'pa a. Kewe ì kit Moisés tö, e' wà pakéitö. E' ukuök_i t_a ì kit Skököl ttekölpa k_{os} e'pa tö, e' wà pakéitö ie'pa böl a.

28 Mik ie'pa demi wé ie'pa mírö ee, eta iwër tö Jesús kí mi'keia ñala ki, 29 erë ie'pa tö ie' kiemi kröröë kapökrö ie'pa ska'. Ie'pa tö iché ia:

—Ká tuirketke, e' kueki be' e' tsúat sa' ska' kapökrö.

E' kueki ie' dewa ie'pa ta weshke. 30 Mik ie'pa e' tuléwa mesa o'mik chkök, eta ie' tö pan klö'wé ulà a ta wéstela chéitö Skököl a ta iblatéitö méitö ie'pa a. 31 E' wö shà ta ie'pa tö isuéwa tö Jesús idir; erë bet ta ie' kë ku'ia ie'pa ta. 32 Eta ie'pa tö iché ñi a:

—Wëe', mik ie' kapaköratse se' ta ñala wa, Skököl yëkkuö wà pakeratseitö, e' tö se' ttsé'wé buaë ichök.

33 E' wösha ta ie'pa e' yéttsa míyalne Jerusalén. Mik ie'pa demi ee, eta ie'pa tö Jesús ttökatapa tsá döka dabom eyök ki eköl (11) ena imalepa, e'pa kué ee ñita. 34 E' a ie'pa iché:

—Moki Sköképa Jesús shkenekane. Ie' e' kkaché Simón a.

35 Eta wépa böi tö ì kos tka ie'pa ta ñala wa e' paké imalepa a. Nies wes ie'pa tö Jesús suéwa, mik ie' tö pan blaté eta, e' pakéitörak.

*Jesús e' kkaché ittökatapa a
(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)*

36 Ie'pa tso'ia ipakök, eta Jesús de dur ie'pa shua, e' tö ie'pa shke'wé ttè i' wa:

—As a' kawö tkö buaë.

37 Ie'pa tkirilune tö ibikeitsé tö ie'pa tso' s'wimblu sauk. 38 Erë Jesús tö iché ie'pa a:

—¿Ì kueki a' tkirilune? ¿Ì kueki a' ibikeitsè bötböt? 39 Ye' ulà ki itö saú. Ye' klö ki itö saú. Ye' kö, e' wa a' isueraë tö ye' kë dör wimblu. S'wimblu

kě chká ta', kě dichéwö ta', erë a' isué tö ye' chká ta' ye' dichéwö ta'.

⁴⁰ E' chök ie' tso' ie'pa a, ta ie' tö iulà ena iklö kkaché ie'pa a. ⁴¹ Ie'pa iëteria ttsë'nerak buaë tkirulune taië, e' kueki darërë ie'pa a iklö' tö moki idir. E' kueki Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿I tso' a' wa ñè? ⁴² Eta ie'pa tö nima katuule bö' a, e' mé ia. ⁴³ Ta ie' tö ikaté ie'pa wörki. ⁴⁴ Eta ie' tö iché ie'pa a:

—I tka ye' ta, e' yë' ye' tö a' a, mik ye' bak a' ta eta. Ye' tö a' a iyë' tö ye' tté kos kit Moisés ena Skököl ttekölpa tö yëkuö ki ñies Salmos yëkuö ki, e' kos kawöta wà tkök.

⁴⁵ Eta ie' tö ie'pa er ñi'wé as ì chë Skököl yëkuö tö, e' wà ar ie'pa éna. ⁴⁶ Ta ichéitö ie'pa a:

—Itso' kitule Skököl yëkuö ki i' es: wé pairine'bitu idi' wa a' blúie e' kawöta ttèwa, mik e' ki ká de mañat eta ishkerdakane. ⁴⁷ Ñies tö iché i' es: Ttè buaë pakardaë ye' ttö wa Jerusalén wakpa a kewe, e' itöki ipakardaë ká ulitane wakpa a. Ttè buaë e' dör tö wépa er mane'wé Skököl a, esepa ki ie' tö ì sulu wamblérakitö e' nuí olo'yeraë. ⁴⁸ I kos tka ye' ta, e' sué a' tö, e' pakök a' kawöta sulitane a. ⁴⁹ Ye' yë kablë' Wiköl Batse'r muk a' a, e' patkeraë ye' tö a' a. Ie' datse ká jai a, e' döraë a' ki idiché taië wa, e' panú íe Jerusalén.

Jesús miáne ká jai a
(*Marcos 16.19-20*)

⁵⁰ E' ukuöki ta Jesús wa ittökatapa mítser tsinet Betania. Eë Jesús ulà kéká ta ie' er buaë ché ie'pa a. ⁵¹ Ie' tso'ia ie'pa a er buaë chök ta ie' butséka míá ká jai a ie'pa wörki. ⁵² Ie'pa tö ie' dalöié taië, e' ukuöki

ta ie'pa míane Jerusalén ttsë'nerak buaë. ⁵³ Kēkraë
ie'pa tso' Skököl kikökkā iwé a.

Tte Pa'ali Me' Skëköl tö Se' a
New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bzd:Bribri)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca